

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ Jayaphruekpirom Journal

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

Vol. 5 No. 1 (January - June 2023)

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Jaraphruekpirom Journal
Humanities and Social Sciences
Nakhonratchasima Rajabhat University

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566)
Vol. 5 No. 1 (January – June 2023)

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์
Jaraphruekpirom Journal
ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566)
Vol. 5 No. 1 (January-June 2023)

วัตถุประสงค์

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีขอบเขตสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ทั่วไป (General Social Sciences) ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ (General Arts and Humanities) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (Political Science and Public Administration) ภาษาและวรรณกรรม (Language and Literature) และการศึกษา (Education) และหรือที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นี้ เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สำหรับคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย พัฒนาและส่งเสริมให้เกิดผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

สำนักงานวารสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทร. 044 009009 ต่อ 3602, 3621 โทรสาร. 044 256103
อีเมล: jppj@nrru.ac.th

บรรณาธิการอำนวยการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัคตกรัย รัชสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ฉิมพลี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกุล วงษ์กาฬสินธุ์

รองอธิการบดีฝ่ายบริการวิชาการและพัฒนาท้องถิ่น
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาท้องถิ่น
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญาวี ทองกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บรรณาธิการผู้ช่วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อรรถชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถิต จำเริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ
ศาสตราจารย์ ดร.สามารถ จับใจ
รองศาสตราจารย์วิณา วิสเพ็ญ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนนท์จารย์
รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา วิทยอนันต์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ปัญญะพงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.วระเดช ภาวัตเวคิน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
วิทยาลัยนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกอมร ภัทรกิจพงศ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สายยนต์ ขาวอุบล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วารี สมนอก
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนิษฐา พุทธเสถียร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร หวังค้ำกลาง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางจุติมา เต็มสิริทิพรตัน
 นางสาวนิดา เจริญหนึ่ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review)

รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา วิทยอนันต์
 รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เตชะขันหมาก
 รองศาสตราจารย์ ดร.วระเดช ภาวัตเวคิน
 รองศาสตราจารย์วีณา วิสเพ็ญ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ณัฐวัฒน์ บัวทอง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ศรีวิวัฒน์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลอสันต์ ฤทธิขันธ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสฐียร ทั้งทองมะดัน

วิทยาลัยนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
 นักวิชาการอิสระ
 วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย (นครราชสีมา)
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
 มหาวิทยาลัยนเรศวร
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู ชูศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จัญญุตา งามเนตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมัย วรรณอุดร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลี่ เหมินเหลียง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู ภูศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ ณะไชย
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติพงษ์ สุวรรณสน
 ดร.ธนพล เอกพจน์
 ดร.จิณณพัทธ์ ไรจนวงศ์
 ดร.กฤต โสดาลี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนิษฐา พุทธเสถียร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรกุล เชวงกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรฐิพร ไทยงเหลื่อม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนันท์ ทรงสุนทรวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถิต จำเริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทบรรณาธิการ

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ Jaraphruekpirom ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน 2566 ได้กำหนดการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินบทความ โดยบทความทุกเรื่องจะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสาขานั้นหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาอย่างน้อย 3 คน โดยมีรูปแบบการกลั่นกรองบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review) ซึ่งผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review) และยังคงมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีขอบเขตสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ทั่วไป (General Social Sciences) ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ (General Arts and Humanities) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (Political Science and Public Administration) ภาษาและวรรณกรรม (Language and Literature) และการศึกษา (Education) และหรือที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นี้ เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สำหรับคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม กำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม เหมือนเดิม

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญาวี ทองกลาง)

บรรณาธิการวารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์

สารบัญ

การศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกฎหมายการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินจากชาวไทยรัฐนิวโซว์ สุรศักดิ์ เพ็ชรขาว, ศุภกิจ เพ็งยาว, สุภาพรณ ท่องโพธิ์กลาง, ปณัดดา ตอนสันเทียะ, ศรีสุดา ศรีวัง, ลิตา สุวิชัย และสถิต จำเริญ	1
ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักเรียนระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา โสภิตา โมงกระโทก และมานิตย์ อรรถชาติ	11
ความเชื่อและคตินิยมในประเพณีแผนโบราณของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กมลลักษณ์ บุญมาก, กาญจนา บุญถนอม, เจิดอรุณ บานบัว, ธนวรรณ ประสานพันธ์, อติยา พรหมสอน, อภิสร บุญตา, รุจามา ประวงษ์, ศันสนีย์ มณีโชติ และวาสนา วงศ์เยี่ยมยอง	23
การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมื่อนครราชสีมา ชมพูนุช พานอัมมะเรง	40
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ นรากร ชินพิมาย	51
การพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย ปรีชา ขอวางกลาง	64
การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล กรณีศึกษา บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ อัมรินทร์ สุวรรณดี และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	76
การรับและเสียสิทธิในมรดกของทายาทและข้อสังเกตกรณีทายาทถูกจำกัดมิให้รับมรดก ธีรศักดิ์ เกยวิจิตร	88

การศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกฎหมายการใช้กรรมสิทธิ์ ในที่ดิน จากข่าวไทยรัฐนิวส์โชว์

A STUDY OF FACTS ABOUT LAND OWNERSHIP LAWS FROM THAI RATH NEWS SHOW

สุรศักดิ์ เพ็ชรขาว, ศุภกิจ เพ็งยา, สุภาภรณ์ ทองโพธิ์กลาง, ปณตดา ตอนสันเทียะ,
ศรีสุดา ศรีวัง, ลิตา สุวิชัย และสสิต จำเริญ

SURASAK PHETKHAW, SUPAKIT PENGYA, SUPAPON THONGPOKLANG, PANATDA TONSANTHIA,
SRISUDA SRIWANG, LITA SUWICHAI, AND SATID JUMRERN

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Received: June 16, 2023

Revised: July 14, 2023

Accepted: July 14, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เกิดขึ้นจากข่าวช่องไทยรัฐนิวส์โชว์และเพื่อศึกษาบทบัญญัติกฎหมายจากข่าวช่องไทยรัฐนิวส์โชว์เกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน โดยคัดเลือกข่าวจากรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ จำนวน 20 ข่าวเกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งมีการรายงานข่าวในช่วงวันที่ 1 เมษายน – 31 พฤษภาคม 2565 โดยใช้แบบบันทึกข้อมูล เพื่อใช้จัดบันทึกข้อมูลรายละเอียดของข่าว ประเด็นข้อเท็จจริง และประเด็นกฎหมาย เพื่อหาความถี่ของปัญหาและร้อยละของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

ผลการวิจัยพบว่า มีข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดินจำนวน 20 ข่าว คือ โดยจำนวนคดี/เรื่องมากที่สุด คือ การรุกรานที่ดิน มีจำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมา คือ ที่ดินป่าไม้ จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.00 การโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.00 ตามด้วยเรื่องที่ดินตาบอด และปลอมแปลงเอกสารสิทธิ์ มีจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.00 เท่ากัน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่ามีความหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวดังกล่าวหลายฉบับไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติป่าไม้ และพระราชบัญญัติต่าง ๆ โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวมากที่สุด คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา คือ ประมวลกฎหมายอาญา จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.00 ตามด้วยประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติป่าไม้

พ.ศ. 2484 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เท่ากัน จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนกฎหมายที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้ายและการยุบวัด พ.ศ. 2559 เท่ากัน จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.00 ตามลำดับ ผลการศึกษาวิจัยทำให้เห็นความสำคัญของข่าวที่นำมาใช้ในการศึกษาวิชานิติศาสตร์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case-based learning) ที่เป็นเหตุการณ์จริง และในข่าวจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ผู้เรียนสามารถศึกษาหลักกฎหมายและการใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงจากข่าวได้

คำสำคัญ: ปัญหาข้อเท็จจริง กฎหมาย การใช้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ชาวไทยรัฐนิวส์

ABSTRACT

This research aims to study the factual problems related to the use of land ownership arising from the Thai Rath New Show news channel and to study the legal provisions from the Thai Rath New Show news channel concerning the use of land ownership. A selection of news from the Thairath News Show, 20 news items, this is news about the use of land ownership. News coverage during 1 April - 31 May 2022. by using the record form to take note of the details of the news factual issues and legal issues. Data analysis using problem frequency and percentage of actual problems.

The results showed that There are 20 news stories related to land ownership. There were 11 cases of land encroachment, with the highest number accounting for 50 %. followed by The amount of 4 stories is about forest land. accounted for 20.00 %. There are 3 issues: the transfer of ownership of the land. accounted for 15.00 %. There is 1 issue equal, which is the blind land and the forgery of the title document. accounted for 5.00 %. It also found that there are several laws related to such news namely the Civil and Commercial Code, the Land Code, the Forest Act and various laws. The law most relevant to news is Civil and Commercial Code, 10 cases, representing 50.00 %. Followed by the Criminal Code, 6 cases, representing 30.00 %. In accordance with the Land Code National Reserved Forest Act, 1964, Forest Act, 1941 and Land Traffic Act, 1979, 2 cases, equal to 20.00%. The least number of laws, The State Property Act, 1975, the Cleanliness and Order of the Country Act, 2017, the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act, 1992, and the Ministerial Regulations on building, setting up, merging, moving, and dissolving temples. 2016, Equal amount of 1 issue, equivalent to 5.00 %, respectively. The results of the research show the importance of news used in the study of law, which is a case study-based

learning management, that is a real event. In the news, there are many related laws. Learners will be able to study principles of law and application of law and facts from the news.

Keywords: Facts, Law, Use of land ownership, Thai Rath News Show

บทนำ

จากการที่ได้รับทราบข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ สื่อออนไลน์และสื่อต่าง ๆ นั้น พบว่าในปัจจุบันมีปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ ที่ปรากฏเป็นข้อเท็จจริงหรือคดีความทำให้รับรู้ได้จากข่าวและคำพิพากษาศาลฎีกา ตัวอย่างเช่น คดีแย่งน้ำ เป็นข่าวเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2553 โดยเจ้าอาวาสวัดได้ถูกคนร้ายใช้หนังสือตักยิงใส่ถึง 3 ครั้ง ได้รับบาดเจ็บ เนื่องจากขัดขวางไม่ให้สูบน้ำ จากสระน้ำหน้าวัดที่ทางวัดกักเก็บไว้เพื่อใช้ในกิจการของวัด คดีที่สอง เป็นข่าวเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2553 มี 2 ผู้เฒ่าชวมนาทะเลาะและฆ่ากันตาย สาเหตุทะเลาะกันเนื่องจากทั้งสองมีที่นาติดกัน จะขุดดินเพื่อวางท่อใหม่ให้การระบายน้ำเข้านาตนเองดีขึ้น แต่อีกฝ่ายไม่ยอม เพราะกลัวว่าวางท่อใหม่ น้ำจะไม่เข้านาตน (สกล หาญสุทธิวารินทร์, กรุงเทพธุรกิจ, ออนไลน์) และคดีปล่อยน้ำท่วมนา เป็นข่าวเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2553 ชวนาในตำบลวังทรายพูน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น กว่า 10 รายไปแจ้งความดำเนินคดีกับนายบุญเรือน หนองเกียนหัก เพราะนายบุญเรือนได้รั่วกระสอบทรายกั้นท่อน้ำระหว่างบ้านของตนเองกับนาข้าวขอชวนาออก ทำให้น้ำไหลเข้าท่วมนาข้าวที่อายุการปลูกได้ 1 เดือนชวนาได้ขอให้นายบุญเรือนปิดกั้นน้ำไว้เช่นเดิมแต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้ พนักงานสอบสวนเรียกทั้งสองฝ่ายเข้ามาเจรจาหาข้อยุติที่โรงพัก เบื้องต้นคู่กรณีตกลงหาเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่มาสูบน้ำออกจากนาและช่วยกันรื้อสิ่งกีดขวางทางน้ำเพื่อให้น้ำไหลระบายเร็วขึ้น หลังจากนั้นจะเจรจาเรื่องค่าเสียหาย โดยนายบุญเรือนต้องเป็นผู้ชดเชยค่าเสียหายตามที่ประเมินร่วมกัน หากไม่ยอมก็ต้องแจ้งข้อหาทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งเป็นพืชหรือพืชผลของสิกร มีโทษหนักจำคุกไม่เกิน 10,000 บาท (สกล หาญสุทธิวารินทร์, กรุงเทพธุรกิจ, ออนไลน์)

นอกจากนี้ยังมีข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6406/2550 (ศาลฎีกา, ออนไลน์) ที่ดินของโจทก์เป็นที่ดินสูง ส่วนที่ดินของจำเลยทั้งสองเป็นที่ดินต่ำ การที่โจทก์ระบายน้ำฝนตามธรรมชาติจากที่ดินของโจทก์ผ่านที่ดินของจำเลยทั้งสองไปสู่ลำน้ำเสียจึงเป็นกรณีที่จำเลยทั้งสองมีหน้าที่ต้องยอมรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1339 วรรคหนึ่ง และ 1340 วรรคหนึ่ง ไม่ว่าโจทก์และประชาชนจะใช้ร่องน้ำในที่ดินของจำเลยทั้งสองเป็นเวลานานเพียงใด ก็หาทำให้กลายเป็นลำรางสาธารณะหรือตกเป็นภาระจำยอมไม่ แต่การที่จำเลยทั้งสองไต่ถามกลบฝังลำรางร่องน้ำพิพาทเป็นเหตุให้น้ำท่วมซึ่งที่ดินของโจทก์ โจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองทำที่พิพาทให้เป็นลำรางระบายน้ำตามเดิมได้ ดังนั้นแล้ว ทางน้ำไหลหรือระบายผ่านที่ดินตามมาตรา 1339 อาจเป็นร่องน้ำก็ได้ แต่ไม่ว่าจะใช้คนเดียวหรือประชาชนใช้ด้วยกันก็ไม่กลายเป็นการจำยอมหรือเป็นร่องน้ำสาธารณะ (บัญญัติ สุชีวะ, 2564, น. 171) และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6581/2539 (ศาลฎีกา, ออนไลน์) หลุมส้วมอันเป็นหลุมหรือบ่อสำหรับรับน้ำโสโครกจากห้องน้ำและส้วมที่จำเลยทำขึ้นอยู่ในระยะ 2 เมตรจากแนวเขตที่ดินของโจทก์ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1342 วรรคหนึ่ง โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องขอให้จำเลยรื้อถอนหรือกลบฝังส้วมและ หลุมรับน้ำโสโครกนั้นได้แต่ไม่อาจจะ

บังคับให้เรือถอนท้องน้ำได้เพราะการปลูกสร้างท้องน้ำได้ขัดต่อทบัญญัติแห่งมาตรา 1342 ดังกล่าวและขณะฟ้องคดีอาชญากรรมที่จำเลยปลูกสร้างยังไม่แล้วเสร็จจึงไม่มีผู้ใดใช้ท้องน้ำและส้วมดังกล่าว โจทก์จึงไม่เสียหายในส่วนนี้

จากกรณีตัวอย่างข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่ากฎหมายการใช้กรรมสิทธิ์มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับประชาชนทั้งที่เป็นข้อพิพาทในชั้นศาลและข้อโต้แย้งสิทธิระหว่างกัน ซึ่งประเทศไทยเป็นระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil law) ขึ้นมาบังคับใช้ กฎหมายเกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์เป็นหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 2 หมวด 2 ตั้งแต่มาตรา 1336 ถึงมาตรา 1355 ประกอบด้วยหลักกฎหมายเรื่องแดนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน อำนาจอรรถกรรมสิทธิ์ การใช้สิทธิเกินส่วน ข้อจำกัดสิทธิแห่งเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย เช่น เจ้าของที่ดินต้องรับน้ำซึ่งไหลตามธรรมชาติจากที่ดินสูงมาในที่ดินของตน หรือห้ามมิให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ทำหลังคาหรือการปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งทำให้น้ำฝนตกลงยังทรัพย์สินซึ่งอยู่ติดต่อกัน หรือการขุดบ่อ สระ คู คลอง หลุมรับน้ำโสโครก หรือหลุมรับปุ๋ยหรือขยะมูลฝอยนั้น จะขุดในระยะ 2 เมตรจากแนวเขตที่ดินไม่ได้ หรือห้ามมิให้ขุดดินหรือบรรทุกน้ำหนกบนที่ดินเกินควรจนอาจเป็นเหตุอันตรายแก่ความอยู่มั่นแห่งที่ดินติดต่อกัน รวมทั้งที่ดินแปลงใดมีที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่จนไม่มีทางออกถึงทางสาธารณะได้ เจ้าของที่ดินแปลงนั้นจะผ่านที่ดินซึ่งล้อมอยู่ไปสู่ทางสาธารณะได้ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการรายงานข่าวผ่านรายการข่าวที่มีความชัดเจนและมีรายละเอียดของข้อเท็จจริง รวมทั้งข้อกฎหมายที่สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชากฎหมายที่ดินได้อย่างชัดเจนและสามารถทำความเข้าใจหลักกฎหมายและการปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เกิดขึ้นในข้อเท็จจริงตามข่าวที่นำเสนอจากช่องไทยรัฐนิวส์ แล้วนำข่าวมาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมวด 2 แดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ ผลจากการศึกษาวิจัยนี้จะให้ทราบถึงความสำคัญของข่าวที่เป็นตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่เป็นเหตุการณ์จริงซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case-based learning) เป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทำให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้และสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางกฎหมายไปปรับใช้ ดีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ กับข้อเท็จจริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง รวมถึงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับข้อกฎหมายได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

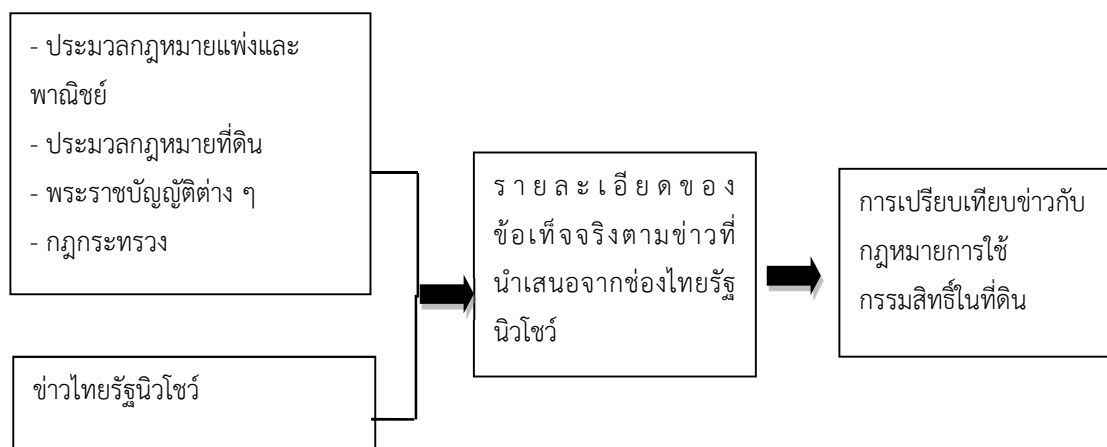
1. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เกิดขึ้นจากข่าวช่องไทยรัฐนิวส์
2. เพื่อศึกษาบทบัญญัติกฎหมายจากข่าวช่องไทยรัฐนิวส์ที่เกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ขอบเขตการวิจัย

เนื้อหาของศึกษาเป็นการศึกษาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในข่าวที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน และนำข่าวนั้นศึกษาว่ามีกฎหมายหรือบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอย่างไรในเรื่องการใช้กรรมสิทธิ์ ตั้งแต่มาตรา 1336-1355 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ โดยจะศึกษาเฉพาะข่าวที่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลักกฎหมายในหมวด 2 นี้เท่านั้น และเป็นข่าวที่เกิดขึ้นในช่วงวันที่ 1 เมษายน 2565 - 31

พฤษภาคม 2565 รวมจำนวน 2 เดือน โดยการคัดเลือกข่าวที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรรมสิทธิ์ที่ดินจำนวน 20 ข่าว ซึ่งวิจัยนี้เป็นวิจัยพื้นฐานที่ไม่เกี่ยวกับบุคคลเพราะเป็นการศึกษาจากข้อเท็จจริงจากข่าวที่เกิดขึ้นจากการที่สำนักข่าวรายงานข่าวในรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ มีกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) โดยศึกษาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในข่าวที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน และนำข่าวนั้นศึกษามีกฎหมายหรือบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอย่างไรในเรื่องการใช้กรรมสิทธิ์ ตั้งแต่มาตรา 1336-1355 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเลือกข่าวจากรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ จำนวน 20 ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งรายงานในช่วงวันที่ 1 เมษายน – 31 พฤษภาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบบันทึกข้อมูล เพื่อใช้จัดบันทึกข้อมูลรายละเอียดของข่าว ประเด็นข้อเท็จจริง ประเด็นกฎหมาย เพื่อหาความถี่ของปัญหาและร้อยละของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

3.1 เก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ คำพิพากษา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยจดบันทึก โดยทำการเก็บข้อมูลด้วยการดูข่าวรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ภายในระยะเวลา 2 เดือนให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลจะมีการกำหนดวันเวลาและหน้าที่ให้แก่ทีมวิจัยเพื่อทำการจดบันทึกลงในแบบจดบันทึก เมื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอแล้วก็จะได้นำข้อมูลนั้นไปดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

3.2 ใช้เครื่องมือแบบบันทึกข้อมูล เพื่อใช้จดบันทึกข้อมูลรายละเอียดของข่าว ประเด็นข้อเท็จจริง ประเด็นกฎหมาย เพื่อหาความถี่ของปัญหาและร้อยละของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในข่าวสังคม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งต้องการมุ่งค้นหาปัญหาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริงในสังคมจากข่าวที่เผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากแบบจดบันทึก ทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันและวิเคราะห์เชื่อมโยงของหมวดหมู่กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ โดยนำเสนอกรอบแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กันเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกฎหมายการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินจากข่าวไทยรัฐนิวส์โชว์ด้วยวิธีการดำเนินการวิจัยตามรูปแบบเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินจากข่าวไทยรัฐนิวส์โชว์ จำนวน 20 ข่าว ได้ค้นพบและทำการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลประเด็นปัญหา ดังนี้

ข้อมูลจากข่าวไทยรัฐนิวส์โชว์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่ปรากฏตามข่าวจากสื่อช่องไทยรัฐนิวส์โชว์ จำนวน 20 เรื่อง โดยแบ่งได้ 5 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่มีจำนวนคดี/เรื่องมากที่สุด คือ การรุกรานที่ดิน มีจำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ ที่ดินป่าไม้ จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.00 การโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.00 ตามด้วยเรื่องที่ดินที่ไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ (ที่ดินตาบอด) และปลอมแปลงเอกสารสิทธิ์ มีจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.00 เท่ากันตามลำดับ

ข้อมูลจากข่าวไทยรัฐนิวส์โชว์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่ปรากฏตามข่าวจากสื่อช่องไทยรัฐนิวส์โชว์ จำนวน 20 เรื่อง มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าวหลายฉบับทั้งที่มีศักดิ์ของกฎหมายที่เป็นประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ และกฎกระทรวง ซึ่งประมวลกฎหมาย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายที่ดิน ประมวลกฎหมายอาญา ส่วนพระราชบัญญัติ ได้แก่

พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 รวมทั้งกฎกระทรวง ได้แก่ กฎกระทรวงการสร้าง การตั้ง การรวม การย้ายและการยุบวัด พ.ศ. 2559 โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดี/ข้อเท็จจริง จากข่าวมากที่สุด คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 2 หมวด 2 แคนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ ตั้งแต่มาตรา 1336-1355 จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา คือ ประมวลกฎหมายอาญา จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.00 ตามด้วยประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เท่ากัน จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.00 และน้อยที่สุด คือ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ กฎกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้ายและการยุบวัด พ.ศ. 2559 เท่ากัน จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.00 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การจากผลการศึกษาวินิจฉัยทำให้ทราบถึงปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เกิดขึ้นตามข่าวที่นำเสนอจากช่องไทยรัฐนิวส์โชว์ทำให้เห็นว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นตามข่าวนั้นเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่เรียกว่า “ปัญหากฎหมาย” เพราะในข่าวที่เป็นข้อเท็จจริงจริงนั้นจะมีกฎหมายเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอทั้งที่เป็นประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ และกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎกระทรวง จากการศึกษาข่าวจำนวน 20 เรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนมากจะเป็นเรื่องการรุกรานที่ดิน มีจำนวน 11 เรื่อง ซึ่งจะเป็นเรื่องข้อพิพาทระหว่างเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินที่มีสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 ที่บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้นกับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” กับเจ้าของที่ดินข้างเคียงกันต่างก็อ้างสิทธิตามหลักกฎหมายเรื่องข้อจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 1339-1355 สอดคล้องกับศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ที่เรียกว่าหลักกฎหมายดังกล่าวว่าข้อจำกัดโดยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (2564, น. 170) ตัวอย่างเช่น ตามมาตรา 1341 บัญญัติว่า “ท่านมิให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ทำหลังคาหรือการปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งทำให้น้ำฝนตกลงยังทรัพย์สินซึ่งอยู่ติดต่อกัน” หรือตามมาตรา 1347 บัญญัติ “เจ้าของที่ดินอาจตัดรากไม้ซึ่งรุกเข้ามาจากที่ดินติดต่อกันและเอาไปเสีย ถ้ากิ่งไม้ยื่นล้ำเข้ามา เมื่อเจ้าของที่ดินได้บอกผู้ครอบครองที่ดินติดต่อกันให้ตัดภายในเวลาอันสมควรแล้ว แต่ผู้นั้นไม่ตัด ท่านว่าเจ้าของที่ดินตัดเอาเสียได้” ซึ่งทั้ง 2 มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่เป็นกฎหมายที่เป็นบทยกเว้น (Jus Singulare) และเป็นบทบัญญัติที่จำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์หรืออำนาจความเป็นเจ้าของไว้จะใช้สิทธิได้ตามมาตรา 1336 แต่อาจถูกจำกัดสิทธิหากเข้า

หลักเกณฑ์ตามมาตรา 1339-1355 ทั้งนี้บทบัญญัติกฎหมายที่เป็นบทยกเว้นนี้ต้องตีความโดยเคร่งครัดหรือตีความให้แคบ แต่อย่างไรก็ตามการใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงตามข่าวที่เป็นข้อพิพาทระหว่างเพื่อนบ้านกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขแม้ว่าจะเป็นปัญหากฎหมายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับบทกฎหมายที่เป็นบทยกเว้นก็ต้องใช้และตีความกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับที่ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย (2556, น. 79) ได้กล่าวไว้ว่า “การตีความบทกฎหมายที่เป็นบทหลักและบทกฎหมายที่เป็นบทยกเว้น ย่อมตีความภายในกรอบแห่งความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของบทบัญญัตินั้น ๆ กล่าวคือแม้จะเป็นกฎหมายที่เป็นบทยกเว้นแต่ถ้าตีความอย่างกว้างจะตรงกับเจตนารมณ์ที่ดีความอย่างกว้างได้” ผลการศึกษาวินิจฉัยนี้ทำให้ทราบว่าการศึกษาวิชากฎหมายนั้นทั้งวิชากฎหมายแพ่งว่าด้วยทรัพย์สินหรือวิชากฎหมายที่ดินนั้น หากผู้เรียนสามารถที่จะยกตัวอย่างหรือศึกษาจากปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากข่าวย่อมาทำให้สามารถรู้ข่าวข้อเท็จจริงใดเป็นปัญหากฎหมายหรือไม่ และจะทำให้สามารถนำหลักกฎหมายไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงนั้นได้อย่างถูกต้องเรียกว่า สามารถวินิจฉัยกฎหมายกับข้อเท็จจริงได้นั้นเอง สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การใช้กฎหมายแก่ข้อเท็จจริงของศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย (2556, น. 112) ที่กล่าวว่า “หลักเกณฑ์การใช้กฎหมายทั่ว ๆ ไปไม่ว่า ศาล เจ้าพนักงาน หรือราษฎรจะเป็นผู้ใช้ดังต่อไปนี้ 1. เป็นเรื่องอะไร 2. มีหลักเกณฑ์ของกฎหมายสำหรับเรื่องนั้นอย่างไร 3. ข้อเท็จจริงเข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายนั้น ๆ หรือไม่ 4. ถ้าข้อเท็จจริงเข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายแล้วได้ผลอย่างไร” ข้อเท็จจริงจากข่าวจึงสามารถเป็นตัวอย่างในการบรรยายหลักกฎหมายแต่ละมาตราได้ และสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักกฎหมายได้ง่ายและจดจำได้จากตัวอย่างข่าวที่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงและที่มาของปัญหา

2. การศึกษาวินิจฉัยวิจัยทำให้ทราบว่าข่าวไทยรัฐนิวส์แต่ละเรื่องนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ หลายมาตราในเรื่องเดียว แสดงให้เห็นว่าการใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงจะต้องศึกษาว่าในหนึ่งปัญหามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกี่ฉบับ และแต่ละฉบับมีมาตราใดบ้างที่จะนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงนั้น เช่น หัวข้อข่าวที่ว่า “สาวเจอเพื่อนบ้านสร้างโรงรถท้ายซอย เจ้าของปิดลั่วเขตใคร ซี้ถ้าผิดต้องรื้อทุกซอย” (ไทยรัฐ, 2563, ออนไลน์) มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 55 ประกอบมาตรา 148 หรือข่าวเรื่อง “เอ๋ ปารีณา โผล่มอบตัวเจอ 4 ข้อหา รุกป่าสงวน” (ไทยรัฐ, 2563, ออนไลน์) มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 54 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 14 ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 9 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 97 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการศึกษากฎหมายจากข่าวทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะรู้ว่ามีกฎหมายที่มีศักดิ์ของกฎหมายลำดับใดที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด ส่วนพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ประมวลกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ เป็นกฎหมายที่มีศักดิ์ลำดับที่ 2 นอกจากนี้ยังมีกฎหมายลำดับที่ 3 คือ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ส่วนลำดับที่ 4 คือ กฎหมายที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติจังหวัด ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ซึ่งเป็นกฎหมายตามแบบปิตินั้นการศึกษาข้อเท็จจริงจากข่าวทำให้ทราบว่ากฎหมายฉบับใดที่เกี่ยวข้องและมีบทบัญญัติมาตราใดที่เกี่ยวข้องบ้างที่ผู้ดูข่าวสามารถศึกษาหาความรู้ด้านกฎหมายจากข่าวเพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการรับรองและคุ้มครองสิทธิของตนเองได้และข่าวยังสามารถทำให้เข้าใจหลักกฎหมายได้ง่ายขึ้นอีกด้วย ซึ่งบางข่าวจะเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับและหลายมาตรา เช่น ข่าวเรื่องชาวบ้านทวงคืนโฉนดที่ดินไล่

เจ้าอาวาส (ไทยรัฐ, 2562, ออนไลน์) ที่มีกฎหมายเกี่ยวข้องกับข่าวนี้นี้ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 มาตรา 1305 มาตรา 1306 และ มาตรา 1307 และพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518 หรือข่าวเรื่องฆ่าโหดบุกยิงกำนันหญิงคาดปมขัดแย้งที่ดิน (ไทยรัฐ, 2563, ออนไลน์) มีกฎหมายเกี่ยวข้องกับข่าวนี้นี้ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1349 และมาตรา 1387 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 จากตัวอย่างข่าวทั้ง 2 เรื่องทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าข้อเท็จจริงจากข่าวทำให้รู้ว่าปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอาจต้องมีการนำกฎหมายมาปรับกับข้อเท็จจริงหลายฉบับเพื่อให้ครอบคลุมและแก้ไขปัญหาคือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อเกิดความเป็นธรรมสูงสุด การศึกษาวิชานิติศาสตร์จากข่าวจึงเป็นการศึกษาจากเหตุการณ์จริงที่เรียกว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case-based learning) ทำให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างภาพและเสียงจากข่าว รวมทั้งข้อเท็จจริงทุกแง่มุมและทำให้ผู้เรียนค้นหาข้อเท็จจริงและข้อจริงจากข่าวได้สอดคล้องกับการเรียนการสอนของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565 ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

ดังนั้น การศึกษาวิชานิติศาสตร์จึงต้องเป็นผู้มีพหุสูตร และมีความรอบรู้ในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมให้ทันยุคทันสมัยโดยการติดตามจากข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดโดยเฉพาะจากการรับข่าวสารจากข่าวที่ถูกต้องชัดเจนและเพียงพอที่สุดก่อนที่จะมาวินิจฉัยและหาคำตอบของปัญหา เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมายรู้ว่าข้อเท็จจริงนั้นเป็นเรื่องอะไรซึ่งสอดคล้องกับเหตุ แสดงอุทธรณ์ (2556, น. 113) ได้กล่าวไว้ในเรื่องการใช้กฎหมายแก้ข้อเท็จจริงให้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยสามารถนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้และเพื่อการทำวิจัยต่อไปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนวิชากฎหมายสามารถนำข่าวที่ถือว่าเป็นเหตุการณ์จริงที่มาใช้ในการสอนวิชากฎหมายที่เรียกว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case-based learning) ได้ในทุกรายวิชา

1.2 นักศึกษากฎหมายควรเรียนรู้หลักกฎหมายจากข่าวเพราะในแต่ละข่าวจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างการรับรู้กฎหมายที่ดินของประชาชนในเขตจังหวัดนครราชสีมา เพราะที่ดินในจังหวัดนครราชสีมา มีหลากหลายประเภท เช่น ที่ดินมีโฉนด ที่ป่าสงวน ที่ สปก.4-01 และที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัญหาเกี่ยวกับการโอนสิทธิที่ดินของประชาชนตามประมวลกฎหมายที่ดินและตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการขออนุญาตที่ดินของกรณีที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์กับที่ดินมีที่ใบจองต่างกันอย่างไร

2.4 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการมรดกที่เป็นที่ดินมีโฉนดกับที่ดิน สปก.4-01 แตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- ไทยรัฐ. (2562). *ชาวบ้านทวงคืนโฉนดที่ดิน โฉนดเจ้าอาวาส*. สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2565, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=LeEfikNF0l4>
- _____. (2563). *ฆ่าโหดบุกยิงกำนันหญิงคาดปมขัดแย้งที่ดิน*. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2565, จาก <https://www.thairath.co.th/news/crime/1761708>
- _____. (2563). *สาวเจอเพื่อนบ้านสร้างโรงรถท้ายซอย เจ้าของปิดล้อมเขตใคร จี้ถ้าผิดต้องร้องทุกข์*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2565, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=S396A0bwWfk>
- _____. (2563). *เอ-ปาริณา ไพล่มอบตัว เจอ 4 ข้อหา รุกป่าสงวน*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2565, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1791859>
- บัญญัติ สุชีวะ. (2564). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์* (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ศาลฎีกา, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศาลฎีกา. (2565). *ระบบสืบค้นคำพิพากษาคำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา*. สืบค้นเมื่อ 6 เมษายน 2565, จาก <http://www.deka2007.supremecourt.or.th/deka/web/searchlist.jsp>.
- สกล หายสุทธีวรินทร์. (2558). *“คดีแย่งน้ำ” กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/595644?view=desktop>.
- _____. (2558). *“คดีปล่อยน้ำท่วมนา” กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/595644?view=desktop>.
- หยุด แสงอุทัย. (2556). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2565). *หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ผู้เขียนบทความ

คุณสุรศักดิ์ เพ็ชรขาว คุณศุภกิจ เพ็งยา คุณสุภาภรณ์ ทองโพธิ์กลาง คุณปณิตดา ตอนสันเทียะ คุณศรีสุดา ศรีวัง และคุณลิตา สุวิชัย นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล satidjum@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถิต จำเริญ อาจารย์หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล satidjum@gmail.com

ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
EXPECTATIONS FOR ONLINE LEARNING OF UNDERGRADUATE STUDENTS
FACULTY OF EDUCATION NAKHON RATCHSIMA RAJABHAT UNIVERSITY

โสภิตา โมงกระโทก และมานิตย์ อรรคชาติ

SOPHIDA MONGKRATHOK AND MANIT AKKHACHAT

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Received: May 26, 2023

Revised: July 14, 2023

Accepted: July 14, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาความคิดและความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และ 2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในปีการศึกษา 2563 จาก 18 สาขาวิชา จำนวน 230 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความคาดหวัง ซึ่งมีการหาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.84)
2. เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเรียน

ออนไลน์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

คำสำคัญ: ความคาดหวัง การเรียนออนไลน์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the thoughts and expectations of online learning among undergraduate students of the Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, and 2) to compare the expectations of online learning among undergraduate students, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University by gender The sample group in this research was regular students. Bachelor's degree, 3rd year, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, in the academic year 2020 from 18 disciplines, 230 people The research tool was the expectation questionnaire. The quality of the tool was determined by content validity from 3 experts and had a confidence value. Was 0.93. The statistics used in the data analysis were Percentage, Mean, and Standard Deviation. Inferential statistics used in hypothesis testing were T-test

The results showed that:

1. Expectations for online learning among undergraduate students, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University Overall, it was at a high level, average ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.84)

2. Compared with the expectation of online learning among undergraduate students, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. By gender, it was found that students with different sexes have expectations for online learning the overall picture is no different. When considering each aspect, it was found that students with different sexes have expectations for online learning not different in every aspect statistically significant at the .05 level

Keywords: Expectation, E-learning, Online

บทนำ

เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบัน มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ “COVID-19” ที่กำลังระบาดอยู่ทั่วโลกในขณะนี้ไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 คืออะไร ไวรัสโคโรนา (Coronavirus) เป็นไวรัสที่ถูกพบครั้งแรกในปี 1960 แต่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาอย่างชัดเจนว่ามาจากที่ใด แต่เป็นไวรัสที่สามารถติดเชื้อได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์ ปัจจุบันมีการค้นพบไวรัสสายพันธุ์นี้แล้วทั้งหมด 6 สายพันธุ์ ส่วนสายพันธุ์ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้ เป็นสายพันธุ์ที่ยังไม่เคยพบมาก่อน คือ สายพันธุ์ที่ 7 จึงถูกเรียกว่าเป็น “ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” และในภายหลังถูกตั้งชื่ออย่าง

เป็นทางการว่า “โควิด-19” (มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก, 2563, ออนไลน์) ซึ่งไวรัสชนิดนี้ทำให้ผู้ป่วยมีอาการปอดอักเสบรุนแรงจนถึงแก่ชีวิตได้ โดยที่เชื้อไวรัสโคโรนาสามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนได้แล้ว ผ่านการถูกไอ จาม หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของคนผู้ป่วยซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของไทยและทั่วโลกที่ต้องช่วยกันป้องกันทุกภาคส่วน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้มีแนวคิดที่จะจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อลดปัญหาการใกล้ชิดระหว่างกันใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ตลอดจนลดการติดเชื้อ COVID-19 ซึ่งอาจทำให้เกิดภาวะความเครียดสะสมและส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ตามมาลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส และ เพื่อให้นักศึกษาได้สามารถเรียนอยู่ที่บ้านที่หอพักหรือที่ต่าง ๆ โดยไม่ต้องมาเรียนที่มหาวิทยาลัยเพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น การเรียนออนไลน์ถือเป็นคำตอบที่ดีที่สุดในการจัดการเรียนการสอนอย่างปลอดภัย ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ COVID-19 ลดความวิตกกังวลในให้กับนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาโดยไม่หยุดยั้งการพัฒนากระบวนการศึกษา ให้สามารถขับเคลื่อนต่อไปในภาวะวิกฤตการระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เพื่อศึกษาความคาดหวังการเรียนรู้ จากการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อวัดถึงความระดับความคาดหวังในการเรียนออนไลน์และสามารถเปรียบเทียบกับความคาดหวังในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามีความคาดหวังกับการเรียนออนไลน์มาน้อยเพียงใด และมีความเชื่อมั่นว่าการเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพเทียบเท่าการเรียนในชั้นเรียนหรือไม่ และเป็นหนทางหนึ่งในการช่วยลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 รักษามาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เพิ่มช่องทางการเรียนรู้ และการเข้าถึงความรู้ ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาวินิจฉัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะความคิดเห็นจากผู้เรียนที่แสดงถึงความคาดหวังในการเรียนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของนักศึกษาอย่างแท้จริง และเพื่อทราบถึงอุปสรรคในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของนักศึกษาอย่างตรงจุด สามารถนำไปพัฒนาและจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกี่ยวกับเรื่องของความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ซึ่งผลการวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ ให้ตรงกับความคาดหวัง และความต้องการของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมและทันสมัยยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเกี่ยวกับเรื่องของการเรียนออนไลน์ โดยจำแนกตามเพศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2563 จาก 18 สาขาวิชา จำนวน 230 คน โดยจำแนก เพศหญิง และ เพศชาย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ และเปรียบเทียบความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากร ประชากรการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2563 จาก 18 สาขาวิชาซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (TSIS, 2563) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ลักษณะแบบสอบถามเป็นสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ลักษณะแบบสอบถามเป็นสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 3 ด้าน 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกี่ยวกับเรื่องการเรียนออนไลน์ 2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับดังนี้

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ออนไลน์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนก 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านความรู้สึกรู้สึกผู้สอน และด้านการเรียนออนไลน์ ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วยข้อคำถามด้านละ 5 ข้อ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วได้ผลดังรายละเอียดในตารางที่ 1-6 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกเป็นรายด้าน

ข้อที่	รายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคาดหวัง
1.	ด้านเนื้อหา	4.31	.78	มาก
2.	ด้านผู้สอน	4.16	.92	มาก
3.	ด้านการเรียนออนไลน์	4.28	.80	มาก
	รวม	4.25	.84	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .84) จำแนกเป็น 3 ด้านดังต่อไปนี้

ด้านเนื้อหา พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .78)

ด้านผู้สอน พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ด้านผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .92)

ด้านการเรียนออนไลน์ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ด้านการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .80)

ตารางที่ 2 ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกเป็นรายข้อด้านเนื้อหา

ข้อที่	ด้านเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคาดหวัง
1.	เนื้อหามีความเหมาะสม กระชับรัด ชัดเจน เป็นลำดับ ขั้น ง่ายต่อการทำความเข้าใจ	4.23	.82	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คาดหวัง
2.	เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสมกับเวลา	4.22	.80	มาก
3.	เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.41	.74	มาก
4.	เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทบทวนได้ ตลอดเวลา	4.42	.70	มาก
5.	เนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ด้านความรู้ (K) ด้าน ทักษะ (P) และ ด้านคุณลักษณะ(A) เหมาะกับการ เรียนออนไลน์	4.29	.85	มาก
รวม		4.31	.78	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = .78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 4 เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทบทวนได้ตลอดเวลา ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = .70) รองลงมา คือ ข้อที่ 3 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = .74) และ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสมกับเวลา ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .80)

ตารางที่ 3 ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกเป็นรายข้อ ด้านผู้สอน

ข้อที่	ด้านผู้สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คาดหวัง
1	ผู้สอนมีทักษะการพูดการสื่อสารที่ดี สนุกสนาน ไม่เครียด ผู้สอนพร้อมช่วยเหลือนักศึกษา เมื่อเกิดปัญหาในการเรียน	4.32	.82	มาก
2	ออนไลน์ ให้คำแนะนำ และรับฟังความคิดเห็น ผู้สอนมีความรอบรู้ในการจัดบทเรียนออนไลน์	4.29	.81	มาก
3	ผู้สอนจัดการเรียนรู้ในระบบการเรียนออนไลน์เดียวกัน (เช่น	4.26	.82	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านผู้สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคาดหวัง
4	ผู้สอนหลายท่านจัดการเรียนการสอนใน Zoom อย่างเดียว) ผู้สอนจัดจัดการเรียนรู้ในระบบการเรียนออนไลน์ที่หลากหลาย (เช่น ผู้ท่านเดียว หรือ ผู้สอนหลายท่านจัดการเรียนการสอนใน	4.16	.83	มาก
5	Zoom, Line และ Google meeting และอื่น ๆ อย่างหลากหลาย	3.76	1.17	ปานกลาง
	รวม	4.16	.92	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ด้านผู้สอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ผู้สอนมีทักษะการพูดการสื่อสารที่ดี สนุกสนาน ไม่เครียด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .82) รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ผู้สอนพร้อมช่วยเหลือนักศึกษา เมื่อเกิดปัญหาในการเรียนออนไลน์ ให้คำแนะนำ และรับฟังความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .81) และ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 ผู้สอนจัดจัดการเรียนรู้ในระบบการเรียนออนไลน์ที่หลากหลาย (เช่น ผู้ท่านเดียว หรือ ผู้สอนหลายท่านจัดการเรียนการสอนใน Zoom, Line และ Google meeting และอื่น ๆ อย่างหลากหลาย) ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.17)

ตารางที่ 4 ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกเป็นรายข้อ ด้านการเรียนออนไลน์

ข้อที่	ด้านการเรียนออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคาดหวัง
1.	สนับสนุนความพร้อมด้านปัจจัยในการเรียนออนไลน์ให้กับ ผู้เรียนและผู้สอน (เช่น อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ในการเรียน ออนไลน์ และอื่น ๆ)	4.38	.72	มาก
2.	มีการปูพื้นฐานของระบบการเรียนออนไลน์	4.11	.83	มาก
3.	ภาษาที่ใช้ในบทเรียนออนไลน์ เข้าใจง่าย	4.28	.75	มาก
4.	มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในภาวะฉุกเฉิน เท่านั้น(เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19)	4.35	.74	มาก
5.	การลงทะเบียนเรียนและการเข้าเรียนในระบบออนไลน์ง่าย ไม่ ซับซ้อน และปลอดภัย	4.26	.93	มาก
	รวม	4.28	.80	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ด้านการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 สนับสนุนความพร้อมด้านปัจจัยในการเรียนออนไลน์ให้กับผู้เรียนและผู้สอน (เช่น อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์และอื่น ๆ) ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .74) รองลงมา คือ ข้อที่ 4 มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในภาวะฉุกเฉินเท่านั้น (เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19) ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .74) และ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 มีการปูพื้นฐานของระบบการเรียนออนไลน์ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .83)

ตารางที่ 5 ของความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกตามเพศ

ความคาดหวัง	เพศ					
	ชาย			หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านเนื้อหา	4.31	.82	มาก	4.31	.78	มาก
ด้านสอน	4.19	.92	มาก	4.14	.93	มาก
ด้านการเรียนออนไลน์	4.22	.81	มาก	4.26	.80	มาก
รวม	4.24	.85	มาก	4.24	.83	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก เพศชาย ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .85) เพศหญิง ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามความคาดหวัง ทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่จะมีลักษณะสอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ ได้ผลดังรายละเอียดในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกตามเพศ

ทัศนคติ	เพศ	จำนวน (n)	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ด้านเนื้อหา	ชาย	69	4.31	.44	-.013	.494
	หญิง	161	4.31	.43		
ด้านผู้สอน	ชาย	69	4.19	.60	.317	.379
	หญิง	161	4.14	.46		
ด้านการเรียนออนไลน์	ชาย	69	4.22	.91	1.032	.165
	หญิง	161	4.26	.79		
รวม	ชาย	69	4.24	.85	.658	0.257
	หญิง	161	4.24	.83		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันทุกด้าน

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการวิเคราะห์ระดับความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์

จากผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยจำแนกเพศชาย เพศหญิง ภาพรวมไม่แตกต่างกันมาก โดยมีระดับความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคาดหวังในรายด้าน คือความคาดหวังด้านเนื้อหา ความคาดหวังด้านผู้สอน และความคาดหวังด้านการเรียนออนไลน์ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ทั้งเพศชาย และ เพศหญิง มีความคาดหวังต่อการเรียน

ออนไลน์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษายังไม่ได้มีความแตกต่างกันเพราะได้รับผลกระทบจากโควิดเหมือนกัน และ มีรูปแบบการเรียนออนไลน์ในรูปแบบที่คล้ายกัน กล่าวคือ การเรียนออนไลน์ เป็นการศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) หรืออินทราเน็ต (Intranet) ด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของตน โดยเนื้อหาของบทเรียน ประกอบด้วยข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser โดยผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคนสามารถติดต่อปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ ความคาดหวังด้านเนื้อหา เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทบทวนได้ตลอดเวลา เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสมกับเวลา เนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ด้านความรู้ (K) ด้านทักษะ (P) และ ด้านคุณลักษณะ (A) เหมาะกับการเรียนออนไลน์ เนื้อหาที่มีความเหมาะสม กระชับ ชัดเจน เป็นลำดับขั้น ง่ายต่อการทำความเข้าใจ เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ความคาดหวังด้านผู้สอนผู้สอนมีทักษะการพูดการสื่อสารที่ดี สนุกสนาน ไม่เครียด ผู้สอนพร้อมช่วยเหลือนักศึกษา เมื่อเกิดปัญหาในการเรียนออนไลน์ ให้คำแนะนำและรับฟังความคิดเห็น ผู้สอนมีความรอบรู้ในการจัดบทเรียนออนไลน์ ผู้สอนจัดการเรียนรู้ในระบบการเรียนออนไลน์เดียวกัน ความคาดหวังด้านการเรียนออนไลน์ สนับสนุนความพร้อมด้านปัจจัยในการเรียนออนไลน์ให้กับผู้เรียนและผู้สอน เช่น อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์และอื่น ๆ มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในภาวะฉุกเฉินเท่านั้น เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 การลงทะเบียนเรียนและการเข้าเรียนในระบบออนไลน์ง่าย ไม่ซับซ้อน และปลอดภัยภาษาที่ใช้ในบทเรียนออนไลน์ เข้าใจง่าย

2. อภิปรายผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ โดยจำแนกตามเพศ

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านผู้สอน และด้านการเรียนออนไลน์ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษายังไม่ได้มีความแตกต่างกันใน ด้านเนื้อหา ด้านผู้สอน และด้านการเรียนออนไลน์ กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็ นักศึกษาเพศชายหรือนักศึกษาเพศหญิงก็ตาม หากอยู่ในช่วงวัยเดียวกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ใกล้เคียงกัน ทำให้มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับอานนท์ ผกากรอง (2529, น. 16 อ้างถึงใน รมิตา วารีย์, 2546, น. 9) กล่าวถึง ความหมายของความคาดหวังว่า เป็นความคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไร และถ้าความคาดหวังนั้นจะมีผลต่อผู้แสดงความคาดหวังแล้วสามารถชี้ถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ของตนจากระดับความคาดหวังได้ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง การคาดคะเน การทำนายล่วงหน้า ต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอิงจากประสบการณ์ของตนเอง ในเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ในระหว่างปี 1960 ถึง 1989 ทฤษฎีแห่งความคาดหวัง (Expectancy Theory) ของ Vroom (1964) ที่กล่าวว่า บุคคลใดจะได้รับการจูงใจที่จะใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือให้สำเร็จต่อเป้าหมายก็ต่อเมื่อ เชื่อในความสามารถของตนเองว่า ความพยายามในการปฏิบัติงานจะมีผลในทางดี และ ผลการปฏิบัติงานจะช่วยให้ได้ผลตอบแทนตามที่ต้องการหรือพึงปรารถนา และการที่จะโน้มน้าวจิตใจขึ้นอยู่ กับความคาดหวัง (expectancy) ที่เชื่อว่า ความพยายามของคนจะสัมฤทธิ์ ผลออกมาเป็นระดับผลงาน ดังนั้นบุคคล จะทำงานให้สำเร็จหรือไม่ประการใดย่อมขึ้นอยู่กับจิตภาพ และความเชื่อของเขาว่าต้องการหรือไม่ต้องการอะไร และจะใช้กลยุทธ์อะไรในอันที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามที่เขาเลือกทางเดินเอาไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้อง

กับ สุเนตร สืบคำ (2552, น. 22) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บด้วยโปรแกรมมูเดิล (Moodle E-learning)” พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนผ่าน Moodle ว่ามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้นและการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่น่าสนใจในระดับปานกลางเนื่องจากความยากของกระบวนการวิชา จึงควรจัดทำบทเรียนออนไลน์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขอย่างละเอียดรอบคอบและมีความยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นนอกจากนี้ยังต้องเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงบทเรียนออนไลน์ในชั้นเรียนด้วย และผู้เรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บทเรียนออนไลน์ เพราะเป็นระบบที่ทำให้สามารถสื่อสารกับผู้สอนได้ตลอดเวลาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นมีความรับผิดชอบมีการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา แต่หากมีการปรับปรุงด้านระบบและการจัดการให้ดียิ่งขึ้น ก็จะทำให้บทเรียนออนไลน์สมบูรณ์และน่าสนใจมากกว่านี้ จำแนกตามลักษณะข้อมูลทั่วไปด้านเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

จากผลความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1.1 ข้อเสนอแนะด้านเนื้อหา เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทบทวนได้ตลอดเวลา
- 1.2 ข้อเสนอแนะด้านผู้สอน ผู้สอนควรมีทักษะการพูดการสื่อสารที่ดี สนุกสนาน ไม่เครียด
- 1.3 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนออนไลน์ ควรได้รับการสนับสนุนความพร้อมด้านปัจจัยในการเรียนออนไลน์ให้กับผู้เรียนและผู้สอน เช่น อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์และอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปสำหรับผู้ที่มีความสนใจ อยากค้นคว้าเพิ่มเติม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 2.1 ควรศึกษาความความคาดหวังต่อการเรียนออนไลน์
- 2.2 ควรศึกษาวิจัยประกอบการทำวิจัยเกี่ยวกับความความคาดหวังเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก. (2563). *โควิด-19 คืออะไร?*. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.gj.mahidol.ac.th/main/knowledge-2/covid19is/>
- รมิตา วารีย์. (2546). *ความคาดหวังของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดกระบี่*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

สุนทร สืบคำ. (2552). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บด้วยโปรแกรมมูเดิล (*Moodle e-Learning*). (สาขาวิชาวิศวกรรมเกษตร คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้).
TSIS. (2563). การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 2563, จาก
<https://www.thetsis.com/post/research-tips-sampling>

ผู้เขียนบทความ

คุณโสภิตา โมงกระโทก นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล 6180120116@nrru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อรรคชาติ อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล manit.a@nrru.ac.th

ความเชื่อและคตินิยมในประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร
ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา
BELIEFS AND ETHICS IN THE SONDONTA TRADITION OF THAI PEOPLE OF KHMER
DESCENT IN VILLAGE NO. 6, BAN SOMBAT CHAROEN, KUT BOT SUB-DISTRICT,
SOENG SANG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

กมลลักษณ์ บุญมาก, กาญจนา บุญถนอม, เจ็ดอรุณ บานบัว,
ธนวรรณ ประสานพันธ์, อิตติยา พรหมสอน, อภิสรา บุญตา,
รุจาภา ประวงษ์, ศันสนีย์ มณีโชติ และ วาสนา วงศ์ยิมย่อง
KAMONLAK BUNMAK, KANCHANA BOOTANOM, CHOEDAROON BANBUA,
THANAWAN PRASANPAN, ATITAYA PHROMSON, APHISARA BOONTA,
RUJAPHA PRWONG, SUNSANEE MANEECHOT AND WASSANA WONGYIMYONG
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Received: May 26, 2023

Revised: July 14, 2023

Accepted: July 14, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ 2. วิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณานำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อของชาวบ้านในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา มีความเชื่อว่าประเพณีแซนโฎนตาเป็นประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูต่อบุพการีและระลึกถึงบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ปู่ย่า ตายาย เพื่อเป็นการแสดงออกถึงการรู้จักตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ

ประเพณีแซนโถงตามีคติธรรมสอดแทรกอยู่ ได้แก่ 1. ความกตัญญูทวดเทวี ลูกหลานจะแสดงออกถึงความกตัญญูทวดเทวีโดยการร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนกุศล 2. ความสามัคคี ในประเพณีแซนโถงตา ชาวบ้านแสดงออกถึงความสามัคคีของคนในชุมชน ผ่านการได้ร่วมกันจัดเตรียมอาหาร ร่วมกันทำข้าวต้ม ร่วมกันทำกระยาสารท 3. การให้ทาน แสดงออกผ่านการที่ชาวบ้านนำขนมที่ตนได้ทำไปแจกจ่ายให้กับเพื่อนบ้าน ผู้ยากไร้และคนในชุมชน และ 4. การให้อภัย ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ จะให้อภัยลูกหลานด้วยการให้พร

คำสำคัญ: คนไทยเชื้อสายเขมร แซนโถงตา ความเชื่อ คติธรรม

ABSTRACT

This research aimed 1. to compare beliefs in the Santana tradition of Thai people of Khmer descent, in Village No. 6, Ban Sombat Charoen, Kut Bot Subdistrict, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province with Buriram, Surin and Sisaket provinces, and 2. To analyze the morals in the Sandonta tradition of Thai Khmer people in Village No. 6, Ban Sombat Charoen, Kut Bot Sub-district, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province. This research is a qualitative research. The researcher researched and gathered data from the research works, research reports, academic articles, journals, books, writings, and other related media. The research tool was interview. And, the collected data were analyzed using descriptive analysis for further presentation of the research results.

The results of the research showed the villagers in Village No. 6, Ban Sombat Charoen, Kut Bot Subdistrict, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima province believe that the Santana Tradition is the tradition to express gratitude and to remind them of their deceased ancestors. It is a merit making dedicated to grandparents, grandparents, and ancestors in order to show the appreciation of the benefactors and gratitude to their ancestors.

The Santa Cruz Tradition is inserted with Dharma teachings as follows. 1. Gratitude expressed by children or younger generation by joining together to make merit and dedicate the merit to their ancestors. 2. Unity, in the Sandonta tradition expressed by the villagers in the community through jointly preparing food together, making Khao Tom together to make Krayasart. 3. Giving or donation expressed through the way that villagers bring snacks they made to distribute to neighbors, the poor, and people in the community. And, 4. forgiveness of which gran parents, parents, and elder relatives forgive their children along with blessing.

Keywords: Thai people of Khmer descent, Sandonta, Ancestor ghost, Doctrines.

บทนำ

ในประเทศไทยช่วงเดือนสิบตามปฏิทินจันทรคติจะมีการจัดประเพณีตามภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ประเพณีสลากภัตตานก้วยสลากในภาคเหนือ ประเพณีสารทเดือนสิบ (ประเพณีชิงเปรต) ในภาคใต้ ประเพณีวันสารทไทยในภาคกลาง สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากประเพณีทำบุญข้าวสากแล้วยังมีประเพณีที่น่าสนใจอีกประเพณีหนึ่งคือ ประเพณีแซนโฎนตา ซึ่งเป็นประเพณีของชาวไทยเชื้อสายเขมร โดยมีความเชื่อคล้ายคลึงกับประเพณีที่กล่าวมาข้างต้นและมีการจัดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน แต่มีพิธีกรรมและการปฏิบัติที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติในเรื่องของกฎเกณฑ์และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติจึงจัดว่าเป็นจุดกำเนิดของวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และเป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในสังคมอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือ ความเชื่อที่เกี่ยวกับพลังที่อยู่เหนือธรรมชาติ เพราะในอดีตไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายให้เข้าใจได้ จึงเป็นการหาเหตุผลโดยอาศัยความเชื่อที่อยู่บนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพลังเหนือธรรมชาติ ความเชื่อของคนในแต่ละท้องถิ่นมีสาเหตุมาจากปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น โรคภัยไข้เจ็บ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ จึงเกิดเป็นความเชื่อที่ว่าพลังอำนาจลึกลับอยู่เหนือธรรมชาติทำให้เกิดสิ่งนั้นขึ้นมา (พระครูรัตนญาณโสภิต และพระมหามิตร จิตปัญโญ, 2562)

สำหรับประเพณีแซนโฎนตา เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน โดยมีความเชื่อในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาผสมกับความเชื่อในเรื่องที่เหนือธรรมชาติ โดยในอดีตก่อนที่ชาวบ้านในท้องถิ่นจะนับถือพระพุทธศาสนา มีการนับถือผีมาก่อนทำให้มีการนับถือศาสนาและผีร่วมเข้าด้วยกัน (สารภี ขาวดี, 2559) ประเพณีแซนโฎนตา เป็นประเพณีของชาวไทยเชื้อสายเขมรที่มีการสืบทอดปฏิบัติกันมา และได้อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดนครราชสีมาในบางพื้นที่ โดยประเพณีแซนโฎนตาจะเริ่มต้นขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 และสิ้นสุดในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 ส่วนระยะในการเตรียมของร่วมพิธีจนถึงพิธีนั้นจะใช้เวลา 17 วัน ในระยะนี้ลูกหลานจะมีการเตรียมหาอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องแต่งกาย เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว โดยประเพณีแซนโฎนตาเป็นการรวมตัวกันของลูกหลานในตระกูลอย่างพร้อมเพรียงและเป็นการสังสรรค์เพื่อพบปะกันในแต่ละปี เมื่อลูกหลานได้ประกอบพิธีกรรมแล้วส่งผลทำให้บรรพบุรุษของตนเกิดความสุขและปกป้องให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายต่าง ๆ ชีวิตประสบผลสำเร็จ คำขายรุ่งเรือง และพืชพรรณธัญญาหารมีความอุดมสมบูรณ์ (สารภี ขาวดี, 2559)

อิทธิพลทางวัฒนธรรมในประเพณีแซนโฎนตาส่งผลต่อชาวไทยเชื้อสายเขมรในแถบอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดนครราชสีมาในบางพื้นที่ เมื่อมีการอพยพมาตั้งถิ่นฐานตามที่แตกต่างกัน ก็ได้มีการนำวัฒนธรรมประเพณีแซนโฎนตามาสืบสานและอนุรักษ์ในพื้นที่ที่ได้มาตั้งถิ่นฐานด้วย โดยชาวไทยเชื้อสายเขมรใน หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา ได้อพยพมาจากอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ และในตำบลกุดโบสถ์มีเพียงหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมาเท่านั้นที่ยังคงมีการสืบสานประเพณีแซนโฎนตาอยู่ แสดงให้เห็นว่าแม้ชาวไทยเชื้อสายเขมรจะอพยพมาอยู่ในถิ่นใหม่ ก็ยังไม่ลืมประเพณีแซนโฎนตา

ความเชื่อในประเพณีแซนโหม้นตา เป็นสิ่งที่ชาวไทยเชื้อสายเขมรมีความเชื่อ ความเคารพและความศรัทธา เพราะชาวไทยเชื้อสายเขมรมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งลี้ลับ วิญญาณบรรพบุรุษที่ดลบันดาลให้ครอบครัวมีแต่ความสุข แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ และมีชีวิตที่ดีขึ้น จึงเป็นเหตุให้ชาวไทยเชื้อสายเขมรได้มีการประกอบ พิธีกรรมและสืบสานประเพณีแซนโหม้นตามาจนถึงปัจจุบัน ดังที่กล่าวไว้แล้ว

คตินิยมในประเพณีแซนโหม้นตามีความสำคัญอย่างมากด้วยเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่แสดงออกถึงความ กตัญญูต่เวทีต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและผู้มีพระคุณ อาทิ บิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งก่อให้เกิดความเกื้อกูล ความแบ่งปัน ความรัก และความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในครอบครัวเครือญาติ และชุมชน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา และวิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโหม้นตา ของชาวไทยเชื้อสายเขมร เพื่ออธิบายความเชื่อและคตินิยมที่ปรากฏในประเพณีแซนโหม้นตาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการเปรียบเทียบประเพณีแซนโหม้นตาในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับประเพณีแซนโหม้นตาในจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ ว่ามีความเหมือน และความต่างกันอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในครอบครัวและเครือญาติ ตลอดจนการ สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนไทยในสังคมที่มีความเชื่อแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อวิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความเชื่อในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ และวิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโหม้นตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 738 คน ซึ่งประชากรที่ให้ข้อมูลผู้วิจัยได้มีการกำหนดโดยการหากกลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ด้านผู้นำทางศาสนา ได้แก่ พระสงฆ์

ด้านปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ มัคทายก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้านผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในพิธี

ด้านประชาชนทั่วไป ได้แก่ คนในชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบท อำเภอสว่าง จังหวัด นครราชสีมาที่มีเชื้อสายไทยเขมร อายุ 31-40 ปี จำนวน 5 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 5 คน อายุ 51-60 ปี จำนวน 5 คน อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาในพื้นที่หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบท อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำทางศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน และคนไทยเชื้อสายเขมร

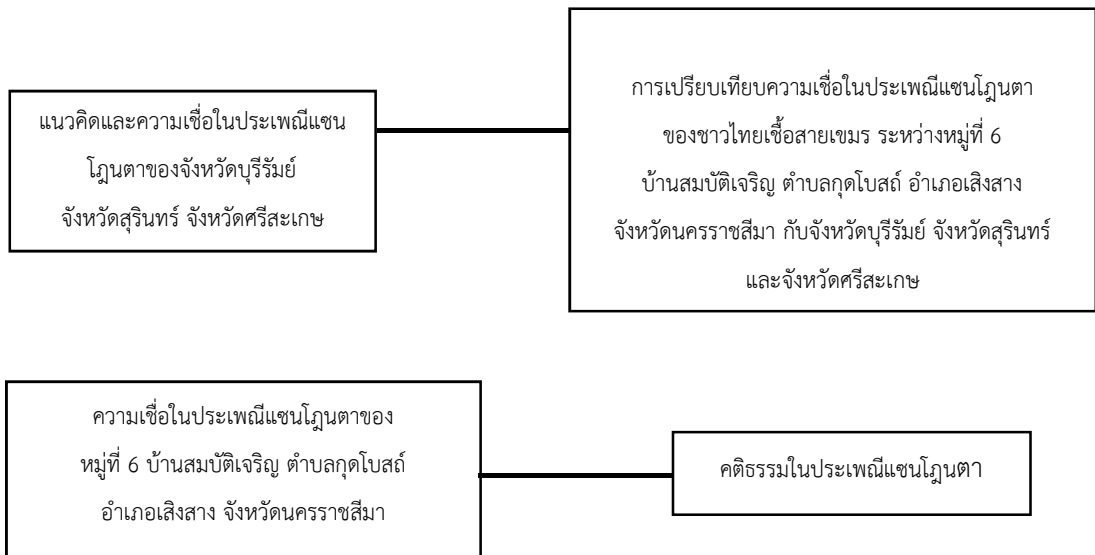
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย โดยอ้างอิงจากงานวิจัยของพระครูรัตนญาณโสภิต (2563) เรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีแซนโหม่งที่มีผลต่อวิถีชีวิตชาวอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ งานวิจัยของบัณฑิต บุตรเทศ (2559) เรื่อง พิธีกรรมและความเชื่อแซนโหม่งของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์ และงานวิจัยของเมธาวิ ศิริวงศ์ (2556) เรื่อง ประเพณีประเพณีประเพณีประเพณีการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม งานประเพณีแซนโหม่ง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่างวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2565

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาจากงานวิจัยของ พระครูรัตนญาณโสภิต (2563) เรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีแซนโหม่งที่มีผลต่อวิถีชีวิตชาวอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ ศึกษาต้นกำเนิดและการอนุรักษ์ประเพณีที่มีผลต่อชาวอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ งานวิจัยของ บัณฑิต บุตรเทศ (2559) เรื่อง พิธีกรรมและความเชื่อแซนโหม่งของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้แก่ 1. ศึกษาประวัติความเป็นมา ความเชื่อ พิธีกรรมแซนโหม่งของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์ 2. ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์พิธีกรรมแซนโหม่งของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์ และร่วมกับงานวิจัยของ เมธาวิ ศิริวงศ์ (2556) เรื่อง ประเพณีประเพณีประเพณีประเพณีการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม งานประเพณีแซนโหม่ง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1. ศึกษากระบวนการสร้างประเพณีประเพณีในงานประเพณีแซนโหม่ง 2. ศึกษาบทบาทประเพณีประเพณีประเพณีการจัดการวัฒนธรรมงานประเพณีแซนโหม่ง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประเพณีแซนโหม่งในจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ แล้วนำมาพัฒนาเปรียบเทียบกับความเชื่อประเพณีแซนโหม่ง ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบท อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งได้ทำการศึกษาคตินิยมในประเพณีแซนโหม่ง ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบท อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสารข้อมูล การวิจัย รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วารสาร หนังสือ งานเขียน และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อคำถาม และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย จากนั้นจึงได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Document Study) มีการศึกษาทบทวนเอกสารและบันทึกต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความวิจัย วารสาร งานเขียน สื่อออนไลน์ และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีแซนโหนดในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

1.2 การศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) มีแนวคิดในการศึกษาและแนวทางการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นการเจาะลึกถึง คำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 738 คน ซึ่งประชากรที่ให้ผู้วิจัยได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้นำทางศาสนา 2 รูป กลุ่มที่ 2 ประชาชนชาวบ้าน 3 คน และกลุ่มที่ 3 ประชาชนทั่วไป 20 คน รวมทั้งหมด จำนวน 25 คน

โดยวิธีการในการเลือกกลุ่มเป้าหมายของผู้วิจัย จะทำการเลือกกลุ่มที่มีความรู้ และเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมในการประกอบประเพณีแซนโหม่ง โดยกลุ่มที่เป็นผู้ที่มีความรู้และเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมในการประกอบประเพณีแซนโหม่ง ได้แก่ ด้านผู้นำทางศาสนา ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป ด้านปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ มัคณายกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้านผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในพิธี จำนวน 3 คน และด้านประชาชนทั่วไป ได้แก่ คนในชุมชนที่มีเชื้อสายไทยเขมร อายุ 31-40 ปี จำนวน 5 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 5 คน อายุ 51-60 ปี จำนวน 5 คน อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน รวมจำนวน 20 คน ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายจากการแนะนำของผู้นำทางศาสนาและปราชญ์ชาวบ้านว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ และเคยเข้าร่วมในการประกอบประเพณีแซนโหม่งโดยตรง ซึ่งสามารถถ่ายทอดเรื่องราวและให้ข้อมูลที่ต้องการ และสนใจได้

3. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

3.1 เครื่องมือในการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยเป็นแบบลักษณะเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ คือ ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพศ ช่วงอายุ อาชีพ และหมายเลขโทรศัพท์

ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเชื่อในประเพณีแซนโหม่งของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคตินิยมในประเพณีแซนโหม่งของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) หรือความสอดคล้องของเครื่องมือ ความครอบคลุมข้อคำถาม จำนวนข้อคำถามที่เหมาะสม ภาษา ถูกต้อง ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม โดยคัดเลือกคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.05-1.00 เป็นข้อคำถามจริง โดยคำนวณค่าความเที่ยงตรง

$$\begin{array}{lcl} \text{สูตร} & \text{IOC} = \frac{\sum R}{N} & \\ \text{เมื่อ} & \text{IOC} & = \text{ค่าดัชนีความสอดคล้อง} \\ & \sum R & = \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ} \\ & N & = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ} \end{array}$$

ผลจากการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ปรากฏว่าได้คะแนนประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC : Index of item objective congruence) ทุกข้อไม่ต่ำกว่า 0.5 โดยผลคะแนนรวมในแต่ละด้าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลโดยศึกษาข้อมูลจากรายงานการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น บทความทางวิชาการ วารสาร งานเขียน และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ความเชื่อ และคตินิยม

4.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ทำการลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการเก็บข้อมูลจากผู้นำทางศาสนา ประชาชนชาวบ้าน และเป็นคนไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีส่วนร่วมและเคยเข้าร่วมประเพณีแซนโฎนตา ใช้การสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากรายงานการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารข้อมูล การวิจัย รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วารสาร หนังสือ งานเขียน และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ

ชาวบ้านในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา เดิมเป็นราษฎรจากจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์ ย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากอยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้านสมบัติเจริญ เพื่อทำการเกษตรเลี้ยงชีพ ต่อมามีการลงหลักปักฐานอยู่ที่บ้านสมบัติเจริญ หลังจากนั้นได้นำเอาวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์มาด้วย ซึ่งประเพณีแซนโฎนตาก็ได้ถูกนำมาที่บ้านสมบัติเจริญและยังคงมีการสืบทอดประเพณีแซนโฎนตาที่เป็นเอกลักษณ์มาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีแซนโฎนตาของชาวบ้านหมู่ที่ 6 ในหมู่บ้านสมบัติเจริญ เกิดจากการที่ชาวบ้านมีความเชื่อ มีความศรัทธา และความเคารพบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงช่วงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 ในแต่ละบ้านญาติพี่น้องจะมาร่วมกันเตรียมงาน เตรียมของเซ่นไหว้ และร่วมกันประกอบพิธีกรรม ทำบุญเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษ โดยชาวบ้านมีความเชื่อในการจัดพิธีว่าเป็นการจัดเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญที่ทำให้และเพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน หากใครเข้าร่วมพิธีบรรพบุรุษจะอวยพรให้สุขภาพแข็งแรง ประสบความสำเร็จในการอาชีพการงาน คำขอรุ่งเรือง และหากไม่เข้าร่วมก็ไม่ส่งผลต่อชีวิต

โดยจากการลงพื้นที่ศึกษาและสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ประกอบกับการศึกษาเอกสารข้อมูล การวิจัย บทความทางวิชาการ วารสาร หนังสือ พบว่าประเพณีแซนโฎนตาของชาวบ้านมีความเชื่อที่เหมือนและแตกต่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีชนโขนตานตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุตโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ

ลักษณะ ความเชื่อ กิจกรรม พิธีกรรม ใน ประเพณีชนโขนตา	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ต.กุตโบสถ์ อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดศรีสะเกษ
ความเชื่อในการจัดพิธี	เป็นการจัดเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญที่ทำได้และเพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน	เป็นประเพณีบูชา บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นพิธีระลึกถึงบรรพบุรุษ	เป็นการจัดเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญที่ทำได้และเพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน	ประเพณีชนโขนตาเกิดจากความเชื่อที่ว่าในรอบหนึ่งปี เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 10 พระยามรราชจะเปื่อยโลก เพื่อให้ดวงวิญญาณทั้งหลายเดินทางกลับมาเยี่ยมลูกหลาน ตลอดจนรับเครื่องเซ่นสังเวยยังโลกมนุษย์ และพักอยู่วัดบ้านเกิดของตนและรอคอยลูกหลานของตนมาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ตน
ความเชื่อเกี่ยวกับการเข้าร่วมพิธี	หากใครเข้าร่วมพิธีบรรพบุรุษจะอวยพร ให้สุขภาพแข็งแรงประสบความสำเริง ทำอาชีพค้าขายรุ่งเรือง	จะส่งผลทำให้เจริญรุ่งเรือง ไม่เจ็บไม่ป่วย	หากใครเข้าร่วมพิธีบรรพบุรุษจะอวยพร ให้สุขภาพแข็งแรงประสบความสำเริง ทำอาชีพค้าขายรุ่งเรือง	บรรพบุรุษจะพากันอวยพรให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุข
ความเชื่อเกี่ยวกับการไม่เข้าร่วมพิธี	หากไม่เข้าร่วมไม่ส่งผลต่อชีวิต	หากไม่เข้าร่วมบรรพบุรุษจะสาปแช่ง	หากไม่เข้าร่วมจะท้อหรือคิดสิ่งใดไม่ประสบความสำเร็จ	หากลูกหลานตระกูลใดไม่ปฏิบัติแสดงว่าเป็นคนไม่รู้จักบุญคุณ ไม่กตัญญูต่อบรรพบุรุษ บรรพบุรุษจะสาปแช่งไม่ให้มีความสุขความเจริญ
ระยะเวลาในการจัดงาน	วันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 รวมระยะเวลา 3 วัน ซึ่งประกอบด้วย วันที่ 1 วันเตรียมงาน ชาวบ้านจะช่วยกันทำกระยาสารท จากนั้นแต่ละบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือนและจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ	วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 รวมระยะเวลา 17 วัน ซึ่งประกอบด้วย วันที่ 1 วันเตรียมงาน แต่ละบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือนและจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 รวมระยะเวลา 17 วัน ซึ่งประกอบด้วย วันที่ 1 ช่วงเช้า เป็นการเตรียมงาน โดยแต่ละบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือนและจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ ช่วงเย็น หลังจากเตรียมเครื่องเซ่นไหว้แล้ว จะเริ่มพิธีปะทะกอล คือการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ	วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 10 ถึง วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 รวมระยะเวลา 17 วัน ซึ่งประกอบด้วย วันที่ 1 วันเตรียมงาน แต่ละบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือนและจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ
ระยะเวลาในการจัดงาน	วันที่ 2 ช่วงบ่าย จะเริ่มทำพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ช่วงเย็น จะนำขันธ 5 ขอดูฮวงโสในบ้าน แล้วนำอาหารที่เซ่นไหว้ และกระยาสารทไปแจกจ่าย พร้อมกับนำกระเชอ (ตะกร้าอาหารคาวหวาน) ไปวางข้างทางเข้าบ้าน, ตามแนวรั้วบ้าน เพื่อให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับและมีวิญญาณมารับอาหารที่วางไว้ให้ เมื่อวางเสร็จแล้ว ลูกหลานญาติพี่น้องก็จะกินเลี้ยงกันภายในครอบครัว	วันที่ 2 วันเป็นที่สุด (สารทเล็ก) ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ช่วงเช้า ชาวบ้านนำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้พระสงฆ์รับรู้ว่าชาวบ้านกำลังจะเข้าสู่พิธีกินเซ่น ช่วงบ่าย แต่ละบ้านจะทำพิธีเซ่นเป็นที่สุดให้แก่บรรพบุรุษ	วันที่ 2 วันเป็นที่สุด (สารทเล็ก) ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 ช่วงเช้า ชาวบ้านนำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้พระสงฆ์รับรู้ว่าชาวบ้านกำลังจะเข้าสู่พิธีกินเซ่น ช่วงบ่าย แต่ละบ้านจะทำพิธีเซ่นเป็นที่สุดให้แก่บรรพบุรุษ	วันที่ 2 วันเป็นที่สุด (สารทเล็ก) ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ช่วงเช้า ชาวบ้านนำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้พระสงฆ์รับรู้ว่าชาวบ้านกำลังจะเข้าสู่พิธีกินเซ่น ช่วงบ่าย แต่ละบ้านจะทำพิธีเซ่นเป็นที่สุดให้แก่บรรพบุรุษ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ ความเชื่อ กิจกรรม พิธีกรรม ใน ประเพณีชนโขนตา	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ต.กุศโลสถ อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์	ประเพณีชนโขนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดศรีสะเกษ
ระยะเวลาในการจัดงาน		วันที่ 16 ช่วงเช้า พิธีกันขง หรือพิธี ทำบุญเลี้ยงพระ ชาวบ้านจะไปวัด ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ ช่วงบ่าย แต่ละบ้านหรือสายตระกูลจะเช่น ไหว้ผีบรรพบุรุษ เรียกว่า “ชนโขน ตา”	วันที่ 16 วันเบนต์หม (วันสารท ใหญ่) แต่ละบ้านจะช่วยกันทำ ความสะอาดบ้านเรือนและ จัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ และ เตรียมสถานที่เพื่อประกอบ พิธีกรรมชนโขนตา ต่อมาจะประกอบพิธีกรรม “จูน โขนตา” (การมอบข้าวของ เครื่องใช้ให้ผู้ใหญ่ที่ยังมีชีวิต) หลัก จากประกอบพิธีจูนโขนตาเสร็จ ในช่วงเย็นแต่ละบ้านจะจัดเตรียม กระแอมโขนตา และบายเบนต์ (ข้าวที่ปั้นเป็นก้อนเพื่อใช้ใส่บาตร พระ) เพื่อไปประกอบพิธีสวดมนต์ เย็นที่วัด	วันที่ 16 พิธีกันขง หรือพิธีทำบุญ เลี้ยงพระ ชาวบ้านจะไปวัด ถวาย ภัตตาหารแด่พระสงฆ์ หลังจาก กลับจากวัด แต่ละบ้านจะช่วยกัน ทำความสะอาดบ้านเรือนและ จัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ อาหารคาวหวาน ขนมต่าง ๆ และ เตรียมสถานที่เพื่อรอเช่นไหว้
ระยะเวลาในการจัดงาน		วันที่ 17 เช้ามีด ลูกหลานจะนำ กระแอมโขนตา (ตะกร้าอาหารคาว หวาน) แห่ไปวัดโดยมีการจุดธูป เทียนเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษไป ด้วย เมื่อถึงวัดให้พระรับศีล จากนั้นแห่รอบอุโบสถ 3 รอบ สวด มาติกาบังสุกุลและอนุโมทนา เมื่อ สวดเสร็จจะนำกระแอมโขนตาไปไว้ ตามโก่งแห่งวัด บางส่วนก็จะนำไปไว้ ตามไร่นา ให้ผีไม่มีญาติเป็นการเสร็จ สิ้นประเพณีชนโขนตา	วันที่ 17 พิธีจูนโขนตาหลบสรวง (พิธีกรรมส่งดวงวิญญาณบรรพ บุรุษกลับ) ช่วงเช้าชาวบ้านจะนำ กาบกล้วยหรือกาบหมาก มาทำ เป็นรูปเรือ น้าอาหาร เมล็ดพืช เงิน และจุดเทียน แล้วนำไปลอยที่ อ่างเก็บน้ำหรือคลองของ หมู่บ้านเป็นการเสร็จสิ้นประเพณี ชนโขนตา	วันที่ 17 พิธีกระแอมโขนตา เวลา 03.00 น. ลูกหลานก็จะมา หุงข้าว ทำอาหาร เพื่อนำไป ประกอบพิธีกรรมกระแอมโขนตา ที่วัด เวลา 04.00 น. ชาวบ้านเดินทาง ไปวัดเพื่อประกอบพิธีกระแอม โขนตา โดยในกระแอมโขนตาจะมี อาหารคาว อาหารหวาน มีการแห่ กระแอมโขนตาตอนกลางคืนการ เปรี้ยว 3 รอบ จากนั้นพระสงฆ์ บังสุกุลและอุทิศส่วนกุศลให้ บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และให้ พรชาวบ้านที่ไปร่วม พิธีกระแอมโขนตา หลังจากเสร็จ พิธีกระแอมโขนตา ชาวบ้านก็จะ นำกระแอมไปวางไว้
ระยะเวลาในการจัดงาน				ตามนอกพื้นที่บ้าน บริเวณริม ถนน, ห้วยมดถนน, หรือโคกต้นไม้ เพื่อให้ผีบรรพบุรุษและผีไร้ญาติมา รับส่วนบุญ จากนั้นชาวบ้านก็จะ กลับบ้านไปเตรียมหุงหาอาหารมา เพื่อจะนำมาตักบาตรและนำปัจจัย ที่ลูกหลานได้รวมกันนำมาถวาย พระสงฆ์ และจะมีการอุทิศส่วน กุศลให้แก่ดวงวิญญาณของ บรรพบุรุษด้วย เป็นการเสร็จสิ้น ประเพณีชนโขนตา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ ความเชื่อ กิจกรรม พิธีกรรม ใน ประเพณีแซนโฎนตา	ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ต.กุดโบสถ์ อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา	ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดบุรีรัมย์	ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์	ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทย เชื้อสายเขมร จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่ทำพิธี	ทำบุญที่วัด และทำพิธีเซ่นไหว้ที่บ้าน พ่อแม่ หากพ่อแม่เสียชีวิตไปแล้ว ต้องทำพิธีเซ่นไหว้ที่บ้านพี่คนโต	ทำบุญที่วัด และทำพิธี เซ่นไหว้ที่บ้านของตนเอง	ทำบุญที่วัด และทำพิธี เซ่นไหว้ที่บ้านของตนเอง	ทำบุญที่วัด และทำพิธีเซ่นไหว้ที่ บ้านพ่อแม่ หากพ่อแม่เสียชีวิตไป แล้วต้องทำพิธีเซ่นไหว้ที่บ้านพ่อแม่ แม่เข่นเดิม
ของที่ขาดไม่ได้ในพิธี	กระยาสารท, กล้วย, มะพร้าว โก๋, หัวหมู, สุรา, ลาบ	ข้าวต้มมัด, กล้วย, มะพร้าว โก๋ต้ม, ข้าวเหนียว, สุรา	ข้าวต้มมัด, กล้วย, มะพร้าว, โก๋ต้ม, หัวหมู, สุรา	ข้าวต้มมัด, ข้าวเฒ่า, กล้วย, มะพร้าว, โก๋ต้ม, สุรา

ประเพณีแซนโฎนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา เกิดจากความเชื่อที่ว่า เมื่อถึงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 และวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 จะมีการจัดพิธีแซนโฎนตาขึ้น โดยจะใช้ระยะเวลาในการประกอบพิธีรวมระยะเวลา 3 วัน วันแรกจะเตรียมของเพื่อประกอบพิธีหรือเตรียมหาอาหาร ได้แก่

ตารางที่ 2 ความเชื่อต่ออาหารที่ใช้ในการเซ่นไหว้บรรพบุรุษในประเพณีแซนโฎนตาของหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ

ประเภท	ความเชื่อ
อาหารคาว	
ลาบ	ทำให้มีโชค มีลาภ
หัวหมู	จะทำให้เป็นเรื่องง่าย ๆ หมู ๆ
ไก่ต้มทั้งตัว	ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานความขยันขันแข็ง
อาหารหวาน	
ข้าวต้มมัด	ความกลมเกลียวเหนียวแน่น
กระยาสารท	ช่วยอำนวยความสะดวกและคุ้มครองให้พืชที่เพาะปลูกได้ เจริญเติบโตจนสามารถเก็บเกี่ยวเป็นอาหารเลี้ยงชีพได้
ขนมเทียน	การมีชีวิตที่ราบรื่น เหมือนรูปร่างขนมที่เป็นกรวยแหลม
ผลไม้	
กล้วย	ทำให้ทุกอย่างเป็นเรื่องง่าย ๆ
มะพร้าว	ความบริสุทธิ์
มันและเผือก	ความกลมเกลียวเหนียวแน่น

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเภท	ความเชื่อ
เครื่องดื่ม	
สุรา	สังเวยสังคักดีสิทธิ์
น้ำหวาน	ทำให้ชีวิตมีความหวานขึ้น
อื่น ๆ	
ขันธ 5	ขอขมาผู้อาวุโสในบ้าน

นอกจากนี้ ในการจัดเตรียมอาหารนั้นขึ้นอยู่กับกำลังทรัพย์ของแต่ละบ้านเพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง และในวันที่ 2 ช่วงเย็นลูกหลานก็จะมารวมตัวกัน ถวายภัตตาหารทุกซีกทุกทิศ และนำของที่เตรียมไว้มาเซ่นไหว้ที่บ้านของพ่อกับแม่หรือลูกคนโตเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษ และวันสุดท้ายลูกหลานทุกคนจะต้องไปทำบุญที่วัดเพื่ออุทิศส่วนบุญให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว ต้องมีการจัดเตรียมของเซ่นไหว้ อาทิ อาหารคาว อาหารหวาน เครื่องดื่ม และอาหารที่บรรพบุรุษชื่นชอบ โดยของที่ขาดไม่ได้ในพิธีคือ กระจ่างสารท กล้วย มะพร้าว ไข่ หัวหมู สุรา และลาบ ในการทำบุญที่วัดจะมีผู้นำในการประกอบพิธีคือ มัคทายก โดยไม่มีการแห่กระเชอโขนตาไปวัด ต่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีการแห่กระเชอโขนตา และมีการประกอบพิธีตามขั้นตอนแต่ละจังหวัดของตน

2. ผลการศึกษาคติธรรมในประเพณีแซนโขนตาของหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

ประเพณีแซนโขนตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร หมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ได้สะท้อนถึงคติธรรมออกเป็น 4 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องความกตัญญูต่อบุพการี ในคติธรรมได้ระบุถึงความกตัญญูต่อบุพการี ไว้ว่า คำว่ากตัญญู นั้นคือ การรู้คุณ ระลึกถึงคุณของผู้มีพระคุณต่อเรา เช่น พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ญาติพี่น้อง มิตรสหาย ส่วนกตเวที นั้นคือ การตอบแทนบุญคุณ การปฏิบัติตนตอบแทนผู้มีพระคุณ ดังนั้นความกตัญญูและกตเวที ถือว่าเป็นเครื่องหมายของคุณธรรมที่เราควรยึดถือและปฏิบัติ ความกตัญญูต่อบุพการีนั้นได้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ในประเพณีแซนโขนตา ที่จัดขึ้นในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นประจำทุกปี จะเห็นได้จากการที่คนในชุมชนจะมีการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มีการรวมญาติพี่น้อง คนในครอบครัวร่วมกันระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ที่ได้เคยเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนโต เพื่อนึกถึงบุญคุณของท่านที่เคยอบรมสั่งสอนลูกหลาน ญาติพี่น้องจะร่วมกันจัดเตรียมอาหาร ของเซ่นไหว้ เครื่องดื่ม ขนม ผลไม้ต่าง ๆ มีการเตรียมขันธ 5 สุรา ยาสูบ เพื่อใช้ในการขอขมาญาติผู้ใหญ่ ในการเตรียมอาหารลูกหลานจะเตรียมอาหารที่บรรพบุรุษชื่นชอบเพื่อไปเซ่นไหว้ เพราะถือเป็นการระลึกถึงท่านในยามที่ยังมีชีวิตอยู่ว่าท่านเคยได้ทานอาหารนี้ การที่ลูกหลาน ญาติ พี่น้อง ได้ร่วมกันจัดประเพณีแซนโขนตาขึ้น การทำเช่นนี้ก็เพื่อให้บรรพบุรุษได้รับผลบุญกุศลที่ลูกหลานอุทิศ ทำให้บ่วงกรรมที่มีบรรพบุรุษ

ได้ยึดถือและสืบทอดประเพณีนี้สืบต่อกันมา ถือว่าเป็นการรู้บุญคุณ พ่อแม่ บรรพบุรุษ แสดงให้เห็นถึงความกตัญญู รู้จักทดแทนบุญคุณให้แก่ผู้ที่มีพระคุณต่อตน (นวล ดีสาเหะ, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 11 มีนาคม 2565)

2. เรื่องความสามัคคี ในคติธรรมได้ระบุถึงความสามัคคี ไว้ว่า ความสามัคคี คือ การรวมพลังกัน เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความพร้อมเพรียงกันให้สำเร็จตามที่ต้องการ การรวมกำลังกับผู้อื่นจะเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานได้สำเร็จ ซึ่งการรวมกำลังอาจจะเป็น กำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ สุดแต่ใครจะมีกำลังอย่างใด แล้วใช้กำลังความสามารถที่มีอยู่ด้วยความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยไม่มีการวิวาทบาดหมางกัน ความสามัคคี กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ในประเพณีแซนโถงนา ซึ่งจะเห็นได้จากเมื่อถึงประเพณีแซนโถงนา ผู้ใหญ่บ้านหรือ ผู้อาวุโสภายในหมู่บ้านก็จะได้ร่วมกันนัดหมายถึงวันจัดประเพณี เมื่อถึงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ชาวบ้านทั้งหญิงและชายจะร่วมใจกันจัดเตรียมของในการร่วมประเพณี ไครหามะพร้าว ใบตอง ธัญพืชได้ก็จะนำมารวมกัน เพื่อมาร่วมกันทำขนม ห่อข้าวต้ม ซึ่งขนมที่ขาดไม่ได้ในประเพณี คือ กระจยาสารท โดยชาวบ้านจะออกมาช่วยกันห่อข้าวตอกกวนธัญพืช เมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ลูกหลานจากต่างถิ่นจะกลับมาบ้านเพื่อมาร่วมกันที่บ้านพ่อแม่ทำพิธีเช่นไหว้บอกกล่าวบรรพบุรุษถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีของคนในครอบครัว และเมื่อถึงเช้าวันถัดมาชาวบ้านก็จะออกมาช่วยกันทำบุญที่วัด การที่ชาวบ้านได้ร่วมกันจัดเตรียมสิ่งของร่วมแรงร่วมใจกัน ถือเป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีของคนในชุมชนในการจัดประเพณีแซนโถงนาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี (สมศักดิ์ ป้องปัญจมิตร และชนิษฐา จวบสุข, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 10 มีนาคม 2565)

3. เรื่องการให้ทาน ในคติธรรมได้ระบุถึงการให้ทาน ไว้ว่า การให้ทานถือเป็นการแบ่งปัน เอื้อเพื่อเสียสละ ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นการให้โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน ในการให้ทานสามารถสร้างความสุขให้ได้ทั้งผู้ให้และผู้รับ การให้ทาน กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการแสดงของชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ในประเพณีแซนโถงนา ซึ่งจะเห็นได้จากเมื่อถึงช่วงประเพณีในบ้านสมบัติเจริญ ชาวบ้านได้มีการจัดเตรียมอาหารทั้งคาวและหวาน พร้อมกับทำขนมหลากหลายชนิด เมื่อเสร็จสิ้นการทำพิธีแซนโถงนาแล้ว ชาวบ้านจะนำอาหารและขนมโดยเฉพาะกระจยาสารทที่ได้ทำไปแจกจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง หรือบุคคลยากไร้ ได้ทานอาหารขนมหวานด้วยกันทุกคน นอกจากการให้ทานต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกประเพณีแซนโถงนาก็มีการให้ทานต่อผู้ที่ล่องล่ำไปแล้วเช่นกัน โดยชาวบ้านจะนำอาหาร ขนม ผลไม้ และเครื่องดื่ม เช่น ไหว้แก่ผีบรรพบุรุษ จากนั้นจะนำของเช่น ไหว้แบ่งให้กับผีไร้ญาติให้มาทานอาหารหลังทำพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษตนเอง (สองเมือง สวัสดิ์, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 11 มีนาคม 2565)

4. เรื่องการให้อภัย ในคติธรรมได้ระบุถึงการให้อภัย ไว้ว่า การให้อภัยเป็นการยกโทษให้ผู้ที่ทำผิดไม่เก็บความโกรธแค้นหรือคิดแค้นเคือง และไม่คิดแก้แค้น การให้อภัยไม่เพียงแต่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกดีขึ้น ทำให้เหตุการณ์ทุกอย่างราบรื่นขึ้น การให้อภัยยังสามารถทำให้ผู้ที่ได้รับการอภัยรู้สึกสบายใจ และมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น การให้อภัย กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของชาวบ้านหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ในประเพณีแซนโถงนา ซึ่งจะเห็นได้จากการแสดงออกของชาวบ้านหลังจากการทำพิธีแซนโถงนาในช่วงบ่ายเสร็จสิ้น เมื่อถึงช่วงค่ำ ในแต่ละบ้านจะมีการจัดเตรียมพานขันธุ์ 5 ซึ่งในพานจะประกอบไปด้วย ดอกไม้สักกรวยใบตอง 5 อัน เทียน 5 เล่ม ธูป 5 ดอก พร้อม

กับเงินจำนวน 12 บาท บางบ้านก็อาจมีการนำผ้าโสร่ง ผ้าไหม หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่อยากจะมอบให้ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่มาประกอบด้วย เพื่อทำการขอขมา ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ หากบ้านไหนที่พ่อแม่เสียชีวิตไปแล้วก็จะนำพานขันธ 5 มาขอขมาต่อพีคนโต เพราะถือว่าเป็นตัวแทนของพ่อแม่ โดยลูกหลานจะร่วมกันกล่าวคำขอขมาในสิ่งที่ได้ล่วงเกินทั้งทาง กาย วาจา ใจ หรือสิ่งที่ได้ทำผิดต่อ ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ เมื่อกล่าวคำขอขมาแล้ว ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ก็จะกล่าวให้พรต่อลูกหลาน และรับพานขันธ 5 และสิ่งของ เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ให้อภัยต่อลูกหลานแล้ว (บุญมี เอื้อนไธสง, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 10 มีนาคม 2565)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบความเชื่อในประเพณีแซนโหม่งตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กับอำเภอเสิงสาง จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีความเชื่อในประเพณีแซนโหม่งตาที่คล้ายคลึงกัน คือ การจัดประเพณีแซนโหม่งตาเป็นการทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลและระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญและเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูรัตนญาณโสภิต (2563) ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแซนโหม่งตาคล้ายคลึงกันคือ การจัดประเพณีแซนโหม่งตาเป็นการทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลและระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับได้รับผลบุญและเป็นการแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลาน ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมในพิธี เช่นเดียวกับงานวิจัยของบันเทิง บุตรเทศ (2559) กล่าวว่าหากบุคคลที่เข้าร่วมประเพณีแซนโหม่งตาจะส่งผลทำให้บรรพบุรุษบันดาลและอวยพรให้สุขภาพแข็งแรง ประสบความสำเร็จ คำขายรุ่งเรือง หน้าที่การงานมีความก้าวหน้า หากไม่ได้เข้าร่วมบรรพบุรุษจะสาปแช่งหรือคิดสิ่งใดไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ให้มีความสุขความเจริญ

ส่วนงานวิจัยการวิเคราะห์ทัศนคติธรรมในประเพณีแซนโหม่งตา ของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าหากไม่ได้เข้าร่วมก็ไม่ได้ส่งผลอะไรต่อชีวิต นอกจากนี้ งานวิจัยการเปรียบเทียบความเชื่อและวิเคราะห์ทัศนคติธรรมในประเพณีแซนโหม่งตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา มีความแตกต่างอีกเรื่อง คือ มีการทำขันธ 5 เพื่อขอขมาผู้อาวุโสในบ้าน ขอให้ผู้อาวุโสในบ้านโอหสิกรรมให้กับลูกหลานในทุก ๆ เรื่อง ที่ได้กระทำผิดทางกาย วาจา และใจคตินธรรมที่สะท้อนจากประเพณีแซนโหม่งตา คือ ความกตัญญูกตเวที ความสามัคคี การให้ทาน และการให้อภัย

การจัดประเพณีแซนโหม่งตาเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มีการรวมญาติพี่น้อง ระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ที่ได้เคยเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนโต แสดงให้เห็นถึงความกตัญญู รู้จักทดแทนบุญคุณให้แก่ผู้ที่มีพระคุณต่อตน โดยมีการร่วมกันเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการทำกระยาสารท เมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ลูกหลานจากต่างถิ่นจะกลับมามบ้านเพื่อมารวมกันที่บ้านพ่อแม่จัดทำประเพณีแซนโหม่งตา นอกจากนี้ ชาวบ้านก็จะออกมาร่วมกันทำบุญที่วัด และร่วมกันจัดเตรียมภัตตาหารเข้าถวายพระ แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันของชาวบ้านในหมู่บ้านสมบัติเจริญในการจัดประเพณีแซนโหม่งตาขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นการทำพิธีแซนโหม่งตาแล้ว ชาวบ้านจะนำอาหารและขนมโดยเฉพาะกระยาสารทที่ได้ทำไปแจกจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน

ญาติพี่น้อง หรือบุคคลยากไร้ นอกจากนี้ ยังมีการให้ทานกับผีไร้ญาติ โดยการนำอาหาร ขนม ผลไม้ และเครื่องดื่ม ที่เช่นไหว้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว นำไปวางไว้ข้างทางเข้าบ้าน และตามแนวรั้วบ้าน เพื่อให้ผีไร้ญาติได้รับอาหาร และผลบุญด้วย ส่วนลูกหลานแต่ละครอบครัวจัดเตรียมพานขันธ 5 เพื่อทำการขอขมา ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ในสิ่งที่ได้ล่วงเกินทั้งทาง กาย วาจา ใจ หรือสิ่งที่ได้ทำผิดต่อ ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ เมื่อกล่าวคำขอขมาแล้ว ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ จะกล่าวให้พรลูกหลาน จากนั้นรับพานขันธ 5 เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ให้อภัยต่อลูกหลานแล้วและเพื่อไม่ให้เป็นบาปหรือมีกรรมต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ลาธุลี, อิทธิวัตร ศรีสมบัติ และชาตรี เกษโพหนอง (2559) ที่ได้ศึกษาถึงคติความเชื่อของประเพณีแซนโหม่งว่าเป็นการบูชาบิดา มารดา ปู่ ย่า ตายายที่ได้ประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันมา ได้แก่ การเข้าไปหาบิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ เพื่อทำความเคารพและกราบไหว้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ พร้อมด้วยการเปล่งวาจาขอให้บิดา มารดา อโหสิกรรมกับเรื่องที่ลูกหลานเคยทำไม่ดีไว้ในอดีต รวมไปถึงการมอบสิ่งของต่าง ๆ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภคที่ท่านชอบเป็นของขวัญและกำลังใจ พร้อมกับคำอวยพรให้มีความสุขความเจริญ อายุมั่นขวัญเย็น และพาท่านไปวัดเพื่อถวายทาน รับศีล รับพร ฟังธรรมจากพระสงฆ์พร้อมกับอุทิศส่วนบุญให้ พ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย และเจ้ากรรมนายเวรที่ล่วงไปแล้ว

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความเชื่อและวิเคราะห์คตินิยมในประเพณีแซนโหม่งตาของชาวไทยเชื้อสายเขมร ในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นสำคัญที่ใช้เป็นข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการลงพื้นที่ศึกษาประเพณีแซนโหม่งตาในจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ
2. ควรเข้าร่วมและศึกษาขั้นตอนการจัดประเพณีแซนโหม่งตาในหมู่ที่ 6 บ้านสมบัติเจริญ ตำบลกุดโบสถ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องกับประเพณีแซนโหม่งตากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ เส็งประชา. (2529). *พื้นฐานอารยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธวัช ปุณโณทก. (2528). *วัฒนธรรมพื้นบ้านคตินิยมความเชื่อ ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คตินิยมความเชื่อ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นวล ดีสาเห. (2565). *การสื่อสารระหว่างบุคคล*. สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2565.
- บุญมี เอื้อนไธสง. (2565). *การสื่อสารระหว่างบุคคล*. สัมภาษณ์วันที่ 10 มีนาคม 2565.
- บันเทิง บุตรเทศ. (2559). *พิธีกรรมและความเชื่อแซนโหม่งตาของชาวบ้านละลม จังหวัดสุรินทร์*. วารสารออนไลน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2564.

- ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ และยุภาพร ยุภาศ. (2559). กระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของฝัอีสาน รายงานการวิจัย
สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
(รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูรัตนญาณ โสภิต และพระมหามิตร จิตปัญโญ. (2562). ความเชื่อในประเพณีแซนโฎนตาของจังหวัดบุรีรัมย์.
วารสารวิชาการธรรมทรรศน์. 19(3), น. 285-293.
- พระครูรัตนญาณ โสภิต. (2563). การอนุรักษ์ประเพณีแซนโฎนตาที่มีผลต่อวิถีชีวิตของชาวอำเภอสตึก
จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 8(2), น. 561-571.
- เมธาวิ. (2556). ประเพณีประดิษฐ์กับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม : กรณีศึกษางานเทศกาลประเพณีแซนโฎนตา
อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วิเชียร รักการ. (2534). วัฒนธรรมและพฤติกรรมของคนไทย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- สมศักดิ์ ป่องปัญญมิตร และชนิษฐา จวบสุข. (2565). การสื่อสารระหว่างบุคคล. สัมภาษณ์วันที่ 10 มีนาคม 2565.
- สวัสดี พินิจจันทร์. (2505). คติธรรม. กองวัฒนธรรมกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. โรงพิมพ์การศาสนา.
- สองเมือง สวัสดี. (2565). การสื่อสารระหว่างบุคคล. สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม 2565.
- สารภี ขาวดี. (2559). ประเพณีแซนโฎนตา: การสืบทอดและการดำรงอยู่ในบริบทพื้นที่ดั้งเดิม. วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7(2), น. 131-163
- สุภาพร ลาธูลี, อิทธิวัตร ศรีสมบัติ และชาตรี เกษโพนทอง. (2559). การศึกษาประเพณีแซนโฎนตาของบ้าน
ทวารไพร อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์. 3(1), น. 1-13

ผู้เขียนบทความ

คุณกมลลักษณ์ บุญมาก คุณกาญจนา บุญนอม คุณเจตอรุณ บานบัว คุณธนวรรณ ประสานพันธ์
คุณอติยา พรหมสอน และคุณอภิสร่า บุญตา นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล sunsanee.m@nrru.ac.th

อาจารย์รุจภา ประวงษ์ อาจารย์ ดร.คันสนีย์ มณีโชติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วงศ์เยี่ยม
อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล sunsanee.m@nrru.ac.th

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่

โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) สำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองนครราชสีมา

DEVELOPMENT OPEN APPROACH LEARNING SKILLS ON COMPOSING KLON-SI
FOR PRIMARY 5 STUDENTS MUANG NAKHONRATCHASIMA SCHOOL

ชมพูนุช พานอิมมะเร็ง

CHOMPOONU CH PHANIMMAROENG

โรงเรียนเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

MUANG NAKHONRATCHASIMA SCHOOL NAKHONRATCHASIMA

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

Received: June 16, 2023

Revised: July 27, 2023

Accepted: July 27, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) 2. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 40 คน โรงเรียนเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาทักษะในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) สูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 19.84 คิดเป็นร้อยละ 72.50 ของคะแนนเต็ม สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่โดย

ใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 4.33

คำสำคัญ: การแต่งคำประพันธ์ กลอนสี่ รูปแบบการสอนวิธีการแบบเปิด

ABSTRACT

The purpose of this study was to: 1. compare the ability to compose poems in the Klon-si of Primary 5 before and after receiving Open Approach Learning Management. 2. Assess Primary 5 satisfactions in the Open Approach Learning Management. Purposeful sameplng was used to select 40 students in Primary 5/6 at Muang Nakhonratchasima School in the second semester of the academic year 2023, Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area office 1. Data collected using Open Approach Learning Management plan, 30 Least questions with four multiple choices answers, and questionnaire were used to collect data. Statistics used in the research include percentage, average, and standard deviation.

The research findings: 1. The ability to compose a Klon-si of the Primary 5 with Open Approach Learning Management arrangement, was statistically significantly at 19.84 average, 72.50 higher than before class at .05 level, 2. The students' satisfaction toward the use of compose poems in the Klon-si of Primary 5 Open Approach Learning Management was at an excellent level with a 4.33.

Keywords: Poetry, Klon-si, Open Approach Learning Management

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์ของชาติและบ่งบอกถึงวัฒนธรรมทางภาษาที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นทั้ง ภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถทำให้ภาษาคงอยู่ได้ตลอดไปหากคนไทยยังคงเห็นคุณค่าของภาษาและ ระมัดระวังในการใช้คำ รวมทั้งช่วยกันอนุรักษ์ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติให้คงอยู่ตลอดไป ภาษาไทยมี ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย คนไทยจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของ ภาษาไทยต้องทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา และฝึกฝนให้มีทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารการเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การสร้างความเป็น เอกภาพของชาติและความจงรักภักดี เพื่อเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กรมวิชาการ, 2545, น. 6) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวไว้ว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการแสวงหา

ความรู้ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ และสมบัติล้ำค่าแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1-2)

การปฏิรูปการศึกษาโดยการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ 5 สาระ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งการแต่งคำประพันธ์นั้นก็อยู่ในสาระที่ 4 ด้านหลักการใช้ภาษาไทยที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการหลาย ๆ ด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจความรู้ คุณธรรม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ค้นคว้าด้วยตัวเองโดยที่มีครูคอยให้คำแนะนำและสนับสนุนให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกตามแนวคิดที่ว่า “เก่ง ดี มีสุข” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, น. 11)

หลักสูตรกลุ่มสาระวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองนครราชสีมา มีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย ท15102 ซึ่งเป็นรายวิชาภาษาไทยเพิ่มเติม ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้ในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเป็นไปตามหลักสูตรและเจตนารมณ์ของการศึกษา ซึ่งรูปแบบการสอนจึงมีการปรับเปลี่ยนเนื่องจากในศตวรรษที่ 21 วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมได้เปลี่ยนไป ครูต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากเดิมโดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 3)

การสอนวิธีแบบเปิด (Open Approach) เป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจในการนำมาปรับใช้เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้โดยเกิดการเรียนรู้ในแนวทางที่ตอบสนองความสามารถของผู้เรียนควบคู่ไปกับการตัดสินใจด้วยตนเอง และสามารถขยายหรือเพิ่มเติมของกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นได้ การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดมุ่งเน้นที่จะเปิดใจนักเรียนมากกว่าการสอนเนื้อหาให้ครบการสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดยึดหลักความสัมพันธ์ 3 ประการ ได้แก่ 1. ความเป็นอิสระต่อกิจกรรมของนักเรียน คือ ครูให้ความเป็นอิสระในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียน โดยไม่เข้าแทรกแซงถ้าไม่มีความจำเป็น 2. ธรรมชาติของความรู้ คือ ความรู้ในเรื่องหนึ่ง ๆ ที่มีความสำคัญมากทำให้เกิดความรู้ในลักษณะทั่ว ๆ ไปมากขึ้นเท่านั้น 3. การตัดสินใจของครูภายในห้องเรียน คือ อิสระในการคิดของนักเรียนทำให้ครูต้องเผชิญกับแนวคิดของนักเรียนที่ครูไม่ได้คาดคิดมาก่อน ในลักษณะนี้ครูต้องมีลักษณะในการที่จะทำให้นักเรียนได้มีบทบาทอย่างเต็มที่ในชั้นเรียน และพยายามอย่างจริงจังว่าทำอะไร เพื่อให้นักเรียนคนอื่น ๆ เข้าใจได้อย่างแท้จริง การเปิดความคิดของผู้เรียนนั้นจะเน้นการเปิดความคิดได้หลากหลาย คิดอย่างสร้างสรรค์เท่าที่ความสามารถจะทำได้ (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2547, น. 1-17)

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อศึกษาและวิจัยเปรียบเทียบทักษะในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น นำไปสู่การพัฒนาวิธีการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

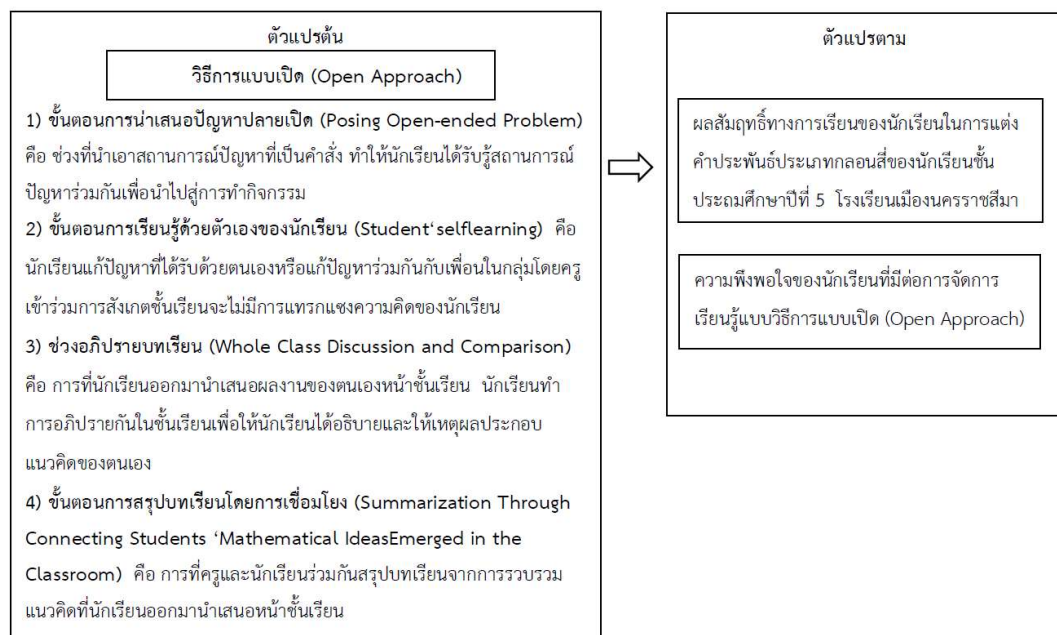
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)
2. เพื่อศึกษาพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)

สมมุติฐานการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยของผลการพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ในระดับมากถึงมากที่สุด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach)

ที่มา: ไนตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2547.

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 40 คน โรงเรียนเมื่อนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้ในการทดลองจำนวน 8 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดทักษะในการแต่งคำประพันธ์กลอนสี่ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 30 ข้อ จำนวน 40 ชุด

2.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 40 ชุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้สอน อธิบายรูปแบบการศึกษาแก่นักเรียนในเรื่องที่จะทำวิจัย คือ จัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ของนักเรียน

3.2 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการทดลอง ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

3.3 เก็บแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะในการแต่งกลอนสี่ จำนวน 30 ข้อ

3.4 ตรวจแบบทดสอบพร้อมให้คะแนน เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนทดสอบหลังเรียน

3.5 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ตามขั้นตอนจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ดังนี้

ตารางที่ 1 การจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)

รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)	ขั้นตอนจัดการเรียนรู้
1. การนำเสนอปัญหาปลายเปิด (Posing Open-ended Problem) คือ ช่วงที่นำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เป็นคำสั่ง ทำให้นักเรียนได้รับรู้สถานการณ์ปัญหา ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การทำการกิจกรรม	ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่ 1 “หากเราแต่งคำประพันธ์ตามฉันทลักษณ์ข้างต้น เราจะได้ประพันธ์ประเภทใด” คำสั่ง 1. จงโยงสัมผัสกลอน พร้อมอธิบายสัมผัสจากกลอน 2. ยกตัวอย่างคำคล้องจองให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รูปแบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)	ขั้นตอนจัดการเรียนรู้
2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Student self-learning) คือ นักเรียนแก้ปัญหาที่ได้รับด้วยตนเองหรือแก้ปัญหา ร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่มโดยครูเข้าร่วมการสังเกตชั้นเรียนจะไม่มีแทรกแซงความคิดของนักเรียน แต่ครูสามารถกระตุ้นให้นักเรียนคิด อธิบายและให้เหตุผลประกอบแนวคิดได้	นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มโดยทำความเข้าใจกับคำสั่งเขียนแผนผังกลอนอธิบายสัมพันธ์จากกลอนพร้อมยกตัวอย่างคำคล้องจองให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ลงในใบกิจกรรม ในขณะที่นักเรียนลงมือแก้ปัญหา ครูคอยกระตุ้นนักเรียนสังเกตนักเรียนเพื่อตรวจสอบว่าแนวคิดของนักเรียน
3. การอภิปรายทั้งชั้นและการเปรียบเทียบของนักเรียนทั้งชั้นเรียน (Whole Class Discussion and Comparison) คือ การที่นักเรียนออกมานำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน หลังจากนั้นครูจะเปิดโอกาสให้เพื่อนคนอื่นในชั้นเรียนได้ซักถามข้อสงสัยและในช่วงที่นักเรียนทำการอภิปรายกันในชั้นเรียนในช่วงนี้จะเป็นช่วงที่นักเรียนได้อธิบายและให้เหตุผลประกอบแนวคิดของตนเอง นักเรียนได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ซึ่งมักจะมีการอภิปรายโต้แย้ง และมีการให้เหตุผลของนักเรียนทุก ๆ กลุ่ม	นักเรียนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยครูเรียงลำดับแนวคิดของนักเรียนเริ่มต้นจากการใช้ความรู้เรื่องการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอน 4 โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนฟังและตั้งคำถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดของเพื่อนที่ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
4. การสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นสรุปโดยการเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน (Summarization Through Connecting Students Mathematical Ideas Emerged in the Classroom) คือ การที่ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนจากการรวบรวมแนวคิดที่นักเรียนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน	ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้ 1. การเขียนแผนผังฉันทลักษณ์ประเภทกลอน 4 ของนักเรียนแต่ละกลุ่ม 2. อธิบายสัมพันธ์จากกลอน 4 3. ยกตัวอย่างคำคล้องจองให้ถูกต้อง

3.6 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะในการแต่งกลอนสี่ จำนวน 30 ข้อ

3.7 ตรวจสอบผลจากแบบทดสอบพร้อมให้คะแนน เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนทดสอบก่อนเรียนแล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบโดยใช้โปรแกรมทดสอบสถิติ (SPSS)

3.8 ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนในการเรียนรู้การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) โดยคำนวณค่าก่อนเรียนและหลังเรียน (T- test for dependent samples)

4.2 วิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) โดยคิดค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วนคือ ผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนในการเรียนรู้การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach)

คะแนน	N	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	SD	t	sig.
ก่อนการจัดการเรียนรู้	40	30	18.95	3.25	8.83*	.000
หลังการจัดการเรียนรู้	40	30	22.40	3.30		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.95 คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.40 และความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 2.47 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.84 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70

2. วิเคราะห์ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) โดยคิดค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านครูผู้สอน			
ครูมีบุคลิกภาพ การแต่งกายและการพูดจาเหมาะสม	4.60	0.62	มากที่สุด
ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.63	0.48	มากที่สุด
ครูเข้าสอนและออกตรงเวลา	4.33	0.75	มาก
ครูมีความกระตือรือร้นต่อการสอน	4.43	0.63	มาก
ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	4.43	0.67	มาก
รวมด้านครูผู้สอน	4.48	0.63	มาก
2. ด้านเนื้อหา			
เนื้อหาของกิจกรรม เหมาะกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน	4.33	0.72	มาก
เนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก	3.36	1.28	มาก
การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.50	0.55	มาก
ใบงานแต่ละเรื่องมีความสวยงาม น่าสนใจ	4.43	0.63	มาก
เนื้อหาที่เรียนเป็นเนื้อหาที่นักเรียนสนใจ	4.60	0.62	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหา	4.24	0.76	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
ครูมีการวางแผนเตรียมการสอนเป็นอย่างดี	4.38	0.73	มาก
ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	3.43	1.39	มาก
ครูจัดกิจกรรมหลากหลายและมีความน่าสนใจ	4.35	0.76	มาก
ครูใช้วิธีการสอนและใช้สื่ออย่างหลากหลาย	4.68	0.61	มากที่สุด
นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.48	0.67	มาก
รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.26	0.83	มาก
คะแนนรวมทั้งหมดเฉลี่ย	4.33	0.85	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) รวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย 4.33 จากระดับสูงสุด 5.00 แปลผลได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก

เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในแต่ละด้านพบว่า ในด้านที่ 1 ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 4.48 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.63 ในด้านที่ 2 ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.24 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เนื้อหาที่เรียนเป็นเนื้อหาที่นักเรียนสนใจ มีค่าเฉลี่ย 4.60 และด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูใช้วิธีการสอนและใช้สื่ออย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.68 ซึ่งในทุก ๆ ด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 40 คน โดยพิจารณาจากความถูกต้องของฉันทลักษณ์ ความสอดคล้องของเนื้อหา และวรรณศิลป์ในการประพันธ์ พบว่าทักษะในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.95 คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.40 และความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 2.47 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวนี้สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ของผู้เรียนได้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเองครูเป็นเพียงผู้วางแผนจัดกิจกรรมและคอยชี้แนะให้คำปรึกษา เมื่อผู้เรียนมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2551, น. 36) ที่กล่าวว่าวิธีการสอนแบบเปิดเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดโดยใช้สถานการณ์ปัญหาแบบปลายเปิดที่นักเรียนสามารถหาวิธีการในการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย และคำตอบที่ได้ก็จะเป็นคำตอบที่หลากหลาย ซึ่งทักษะการเรียนรู้ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่นั้นนอกจากต้องอาศัยความรู้และต้องใช้ประสบการณ์ และความคิดมาประยุกต์ใช้ด้วย สอดคล้องกับ ลัดดา ศิลาโนย (2548, น. 24-34) ได้กล่าวว่าวิธีการแบบเปิดเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นกระบวนการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้มีลักษณะที่เป็นปัญหาแบบเปิด กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด โดยเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาศัยทักษะกระบวนการคิดของครูผู้สอนและนักเรียนค่อนข้างมาก ซึ่งจะเน้นในเรื่องการเปิดความคิดของนักเรียนให้นักเรียนได้คิดกว้าง คิดหลากหลาย และคิดสร้างสรรค์มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ตามบริบทของเนื้อหา ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้นี้จึงเป็นกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ยกตัวอย่าง เช่น เกม กรณีตัวอย่าง บทความ ข่าว ฯลฯ โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้จะสร้างขึ้นเป็นสถานการณ์โดยใช้ปัญหาปลายเปิด

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดเรื่องวิธีการแบบเปิด (Open Approach) มาพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนในรายวิชาภาษาไทย ดัง จิรัฐติพร ชูเมืองและสังเวียน ปินะกลาง (2564, น. 248-249) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดคล่องแคล่วคิดยืดหยุ่น คิดริเริ่ม และคิดละเอียดลออ โดยผลจากการทดสอบความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยที่คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนั้น มีสาเหตุจากการจัดการเรียนรู้แบบเปิด เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาแบบปลายเปิด ได้ฝึกทักษะการคิด การจินตนาการมีความคิดเป็นของตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นมองเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างหลากหลาย ความสามารถในการจินตนาการการคิดสร้างสรรค์นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถ ความรู้ สติปัญญา ประสบการณ์ของผู้เรียนครูต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนแบบเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เรียนไม่กดดัน และกล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ฝึกให้ผู้เรียนได้ลองทำ ลองคิด จินตนาการด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้มีทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปริยานุช พายุบุตร (2557, น. 5) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการแบบเปิด ผลการศึกษาพบว่า เมื่อนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดแล้วทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์คิดหลากหลายสอดคล้องกับเรื่องที่มีให้ มีความน่าสนใจ

2. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) มีค่าเฉลี่ย 4.33 แปลผลได้นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาประเด็นการประเมิน พบว่าครูใช้วิธีการสอนและใช้สื่ออย่างหลากหลาย ได้รับคะแนนความพึงพอใจมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.68 สรุปได้นักเรียนพึงพอใจพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยณัฐ ทูรศิลป์ (2560, บทคัดย่อ) กล่าวถึงผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องระบบจำนวนเต็มโดยใช้วิธีการแบบเปิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกรกพระ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากเนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดความรู้ที่หลากหลายนำไปสู่การหาข้อสรุปร่วมกัน โดยสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย เบี้ยจำนวนเต็ม เส้น จำนวน กระดานสำหรับเขียนแนวความคิดของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ใบกิจกรรมที่มีสีสันสวยงามและตกแต่งด้วยภาพการ์ตูน สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดนั้นเป็นวิธีการสอนที่แปลกใหม่ทำให้นักเรียนสนุกและกระตือรือร้นในการหาคำตอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ เวลาที่ใช้ในการสอนในแต่ละแผนจะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเนื้อหาหรืออาจจะปรับกิจกรรมให้พอเหมาะกับเวลาเนื่องจากบางกิจกรรมต้องใช้เวลา เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม และการนำเสนอหน้าชั้นเรียน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ให้เน้นการเชื่อมโยงมากยิ่งขึ้นเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2545). *สาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิรัฐติพร ชูเมือง และสังเวียน ปินะกาลัง. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ในชั้นเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 8(3), น. 248-249.
- นฤมล อินประสิทธิ์. (2551). *การศึกษาบทเรียน (Lesson Study): นวัตกรรมเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน Lesson Study: An innovation for Teacher and Student Development*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญยง พุทธิศิลป์และวีรวัฒน์ ไทยคำ. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ 1 เรื่องระบบจำนวนเต็มโดยใช้วิธีการแบบเปิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกรกพระ. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4* (หน้า 244 - 253). กำแพงเพชร: สถาบันวิจัยมหาลัทธิวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปริญญ พายุบุตร. (2557). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ เรียนด้วยวิธีการแบบเปิด*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2547). การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดในชั้นเรียนญี่ปุ่น. *KKU Journal of Mathematics Education*, 11(1), น. 1-17.
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2548). ปัญหาปลายเปิด (Open Approach) ในนวัตกรรมการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. *วารสารคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 29(1), น. 24-34.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเรื่องการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการศึกษา: การบริหารและการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

ผู้เขียนบทความ

คุณชมพูนุช พานอัมมะเรัง โรงเรียนเมืองนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 1 จังหวัดนครราชสีมา อีเมล Kqkbee@gmail.com

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน
ตอน กำเนิดพลายงาม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ
A STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT IN THAI LITERATURE THE EPISODE:
BIRTH'S PLAINGAM OF KHUN CHANG KHUN PHAEN STORY
BY A ROLE-PLAYING LEARNING MODEL

นรากร ชินพิมาย

NARAKORN CHINPHIMAI

โรงเรียนบ้านสีเหลี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

BANSILIAM SCHOOL NAKHONRATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 7

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

Received: April 16, 2023

Revised: July 24, 2023

Accepted: July 24, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม จำนวน 4 แผน 2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 3. แบบประเมินความพึงพอใจและสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ 4. สื่อการสอน ตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมุติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่า T แบบกลุ่มเดียว และหาค่าแบบ (Paired sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลี่ยม จำนวน 21 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมุติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน 6.90 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน 18.24 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนความก้าวหน้า 11.20 คิดเป็นร้อยละ 56.00 จะเห็นได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลี่ยม จำนวน 21 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ

เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เสภา บทบาทสมมติ วรรณคดีไทย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the learning achievement in Thai literature. The Episode: Birth's Plai Ngam of Khun Chang Khun Phaen Story Thai language course Prathomsuksa 6. The sample group for research is Prathomsuksa 6 students from Baan Liam School, Lam Thamen Chai District Nakhon Ratchasima Province, There are 21 people, of second semester, academic year 2022 by using specific selection The research tools consisted of 4 tools such as 1. a plan of learning management for the development of learning achievements in the Thai literature course on the episode "Birth's Plai Ngam", of Khun Chang Khun Phaen story, totaling 4 plans, 2. pre-test and post-test, 3. a satisfaction assessment form. and opinions from students' about teaching methods according to the role-playing learning model; 4. Instruction media, examples of role-playing on The Episode: Birth's Plai Ngam of Khun Chang Khun Phaen story. This research used statistics to analyze the data, including mean data, standard deviation (SD), and one-group T-test. By using a paired sample t-test, the research results From the students Prathom Suksa 6, there are 21 people were studying at Baan Kham School who were taught by using a role-playing teaching model. The Episode: Birth's Plai Ngam of Khun Chang Khun Phaen Story. The students had higher score of learning achievement than before the studying by a plan of learning management with an average score before learning 6.90 and an average score after learning 18.24 and an average progress score 11.20, representing 56.00 % It can be seen that 21 students of Grade 6 at Ban Siliam School were managed to learn by using a role-playing teaching model. The Episode: Birth's Plai Ngam of Khun Chang Khun Phaen Story The students' achievement was significantly higher than before the activity at the .05 level.

Keywords: Thai verse, role play, Thai literature, Learning Achievement

บทนำ

วรรณคดีเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างเสริมสติปัญญาและความรู้ให้แก่ผู้อ่านได้อย่างหลากหลาย เช่น ด้านภาษาจะทำให้ผู้อ่านมีความรู้ด้านความหมายของคำ การใช้ภาษาของแต่ละยุคสมัยแต่ละภูมิภาค แบบแผนของฉันทลักษณ์แต่ละประเภท ด้านประวัติศาสตร์ยังเป็นหลักฐานที่ช่วยบันทึกพงศาวดาร ตำนาน นิทาน เรื่องราวพื้นเมืองต่าง ๆ นอกจากนี้วรรณคดียังให้คุณค่าทางอารมณ์อย่างหลากหลาย เพราะวรรณคดีเป็นเรื่องศิลปะของการถ่ายทอด

ความรู้สึกและอารมณ์ด้วยวิธีร้อยกรองถ้อยคำให้มีชีวิตจิตใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามได้รับรสสุนทริยภาพของวรรณคดี ซึ่งรีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2549, น. 63) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านวรรณคดีว่าการอ่านวรรณคดีทำให้ผู้อ่านมีประสบการณ์ชีวิตที่กว้างขวางและหลากหลายกว่าชีวิตของตนเอง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดและการกระทำของมนุษย์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้เห็นสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความเชื่อต่าง ๆ อีกด้วย นอกจากนี้วรรณคดียังช่วย สะท้อนภาพสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม ความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษ ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อต่าง ๆ ที่กวีได้สอดแทรกอยู่ในวรรณคดี ซึ่งบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539, น. 41) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีไว้อย่างน่าสนใจว่า “วรรณคดีเป็นกระจกสะท้อนลักษณะสังคมของตนและอาจเป็นเครื่องดำรงวัฒนธรรม” วรรณคดียังช่วยขัดเกลาจิตใจและยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น ช่วยจรรโลงจิตใจทำให้มนุษย์เห็นตัวอย่างของความทุกข์ ความสุข และปัญหาชีวิตต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านมองชีวิตด้วยความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งคำกล่าวนี้นี้พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ประพัธ์ (2518, น. 99) ได้ทรงกล่าวเกี่ยวกับวรรณคดีไว้ว่าการอ่านวรรณคดีไม่ได้เป็นไปเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังเป็นการฝึกให้เข้าใจเหตุผลต่าง ๆ ของพฤติกรรมมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น จึงเห็นได้ว่าวรรณคดีเป็นสิ่งที่ช่วยยกระดับจิตใจของผู้อ่านทำให้ผู้อ่านเข้าใจโลกและเข้าใจชีวิตมากขึ้น ประโยชน์ของการเรียนวรรณคดีหรือวรรณกรรมทำให้เราได้ศึกษาสิ่งต่าง ๆ หลายแง่มุมจากสิ่งที่อ่าน ได้สัมผัสเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย โดยผ่านทางความรู้สึกและอารมณ์ของกวี สภาพสังคม วัฒนธรรม การศึกษาลักษณะคำประพันธ์ที่กวีใช้ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านมีประสบการณ์มากขึ้น จากความสำคัญของวรรณคดีไทยทำให้การเรียนการสอนในวิชาวรรณคดีไทยมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 54) จึงกำหนดให้วรรณคดีไทยและวรรณกรรมบรรจุอยู่ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมมาตรฐาน ท5.1 เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

วรรณคดีและวรรณกรรมไทยมีความสำคัญต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนมาก เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ ประวัติวรรณคดี ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของวรรณคดี ให้นักเรียนได้รู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม สภาพสังคม ตัวละครในวรรณคดี เหตุการณ์บ้านเมือง ควบคู่กันไปกับวิวัฒนาการของวรรณคดีไทยสมัยก่อนจนถึงสมัยปัจจุบัน ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย การเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องหรือให้นักเรียนอ่านเรื่อง นักเรียนจะยังไม่มีความประสบการณ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยที่มากพอ ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหา

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นหนึ่งในวิธีการที่จะช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นซึ่ง (Littlewood, 1981) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการสร้างเทคนิคที่ดีในการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกฝนในการสื่อสารทางภาษาในทำนองเดียวกัน (Revell, 1979) กล่าวถึงบทบาทสมมติไว้ว่าเป็นการแสดงออกที่เป็นไปเองตามธรรมชาติของแต่ละบุคคลที่ตอบสนองต่อผู้อื่นในสถานการณ์ที่สมมติที่กำหนดขึ้นมาซึ่งบทบาทสมมติเป็นหนึ่งกิจกรรมซึ่งผู้มีส่วนร่วมหรือผู้แสดงรู้ว่าเนื้อหาหรือหัวข้อเกี่ยวข้องกับอะไรหรือจะต้องรู้ข้อมูลมาก่อนเพื่อแสดงออกมาในรูปแบบการฝึก นอกจากนี้ (Richards, 2006) กล่าวถึงบทบาทสมมติไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนถูกกำหนดบทบาทและสถานการณ์ที่เตรียมมาก่อนหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ยึดข้อมูล

หรือบทบาทที่นำมาเป็นหลักกล่าวคือ การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งเน้นการสอนโดยใช้บทบาทที่ถูกสมมติขึ้นจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบทบาทที่ตนได้รับซึ่งการให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมตินั้นเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น ครูผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเป็นผู้กำหนดบทสนทนาและบทบาทของแต่ละคนโดยกำหนดว่าผู้เรียนจะแสดงเป็นใครและจะพูดอย่างไรบ้าง พูดเกี่ยวกับอะไร แต่สิ่งที่จะพูดผู้สอนเป็นผู้กำหนดหรืออาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดเองโดยครูผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา การแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทางภาษาและมีความสำคัญในการฝึกทักษะการพูด อีกทั้งผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ในชีวิตจริงได้

นอกจากนี้ (Ladousse, 1987) ให้เหตุผลในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนว่าผู้เรียนจะได้รับกิจกรรมที่หลากหลายจากกิจกรรมการเรียน เช่น ได้เรียนรู้หน้าที่และโครงสร้างทางภาษา ผู้เรียนมีโอกาสฝึกพูด ฝึกการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้การทำงานกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ปลอดภัย และเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสถานการณ์ต่าง ๆ และยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนได้กล้าพูดกล้าแสดงออกซึ่งก่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนอีกด้วย กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเทคนิคการสื่อสารที่สามารถพัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนและยังเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน ครูผู้สอนและผู้เรียนต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ ครูผู้สอนสามารถยืดหยุ่นสถานการณ์ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ชูศรี สนิทประชากร (2545, น. 14) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและนำการแสดงออกทั้งทางความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออุปมาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบการณ์จากสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้แสดงได้รับประสบการณ์จริงในสถานการณ์จริงเพื่อผู้เรียนจะได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ ส่วนสุมิตรา อังวัฒนกุล (2539, น. 142-143) กล่าวถึงกิจกรรมบทบาทสมมติว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้อังกฤษโดยใช้บทบาทที่สมมติขึ้นจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เป็นเครื่องมือในการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทสมตินั้นแสดงพฤติกรรมไปตามความรู้สึก อารมณ์ และเจตคติของผู้แสดงที่มีต่อบทบาทการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนสวมบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดไว้จะทำให้เกิดจินตนาการและแรงบันดาลใจที่จะนำทักษะทางภาษาที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการสื่อสาร การแสดงบทบาทสมมติในกิจกรรมการเรียนรู้อังกฤษมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้คำที่ถูกต้องเหมาะสม

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ เพราะผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากการกระทำโดยแท้จริงมีโอกาสในการฝึกพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่ผู้สอนกำหนดได้อย่างอิสระ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสนุกไม่น่าเบื่อและมีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น (Chiung Chu Wong, 1963) ทั้งยังส่งผลต่อเจตคติที่ดีต่อการพูดของผู้เรียน โดยนอกจากกิจกรรมบทบาทสมมติจะสามารถทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการพูดของตนเองได้อย่างแท้จริงแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและใช้หลักการพูดไปใช้

ในการพูดสื่อสารในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมอีกด้วย ผู้วิจัยจึงใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในวรรณคดีไทยมากขึ้นและหวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับวรรณคดีไทยมากยิ่งขึ้น

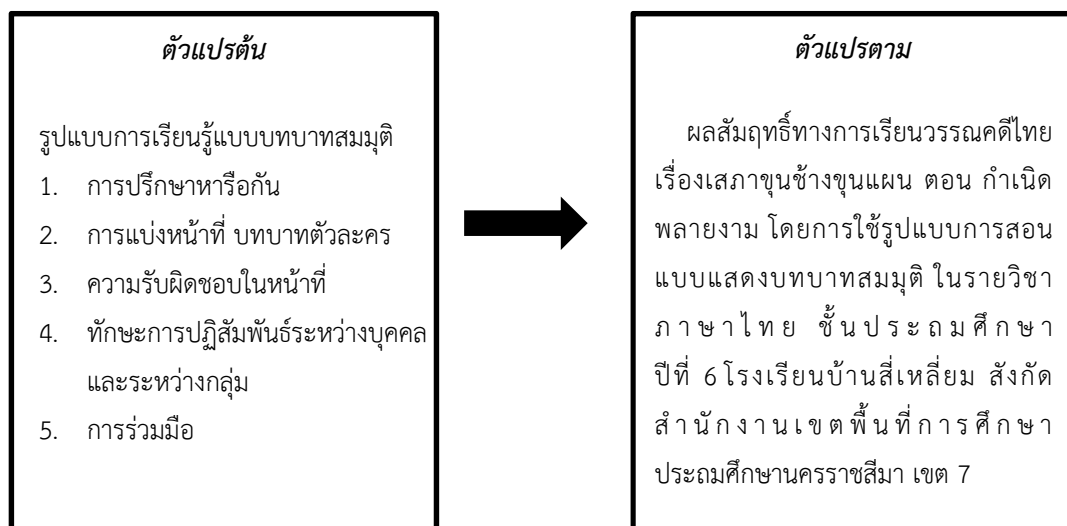
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม โดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ก่อนเรียน และหลังเรียน กับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลียม ที่มีต่อวิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลียม จำนวน 21 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการใช้รูปแบบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลี่ยม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 21 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม จำนวน 4 แผน

2.2 แบบทดสอบก่อน และหลังเรียน

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจ และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ

2.4 สื่อการสอน ตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมุติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้สอนเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง โดยคุณครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน และผู้สอนอธิบายให้นักเรียนทราบถึงกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2 ผู้สอนชี้แจงกิจกรรม และให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ แบ่งบทบาท และแบ่งหน้าที่ของแต่ละคน จากนั้นผู้สอนให้นักเรียนชมตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมุติ และนัดหมายให้นักเรียนฝึกซ้อม

3.3 นักเรียนฝึกซ้อมการแสดงบทบาทสมมุติ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.4 นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ

3.5 ผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์คำประพันธ์ที่โดดเด่น ในเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม (บทอาขยานหลักของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

3.6 ผู้สอนสรุปบทเรียนร่วมกับนักเรียน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และทำแบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าที (t-test) ชนิดข้อมูลสัมพันธ์กัน เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้ Paired samples t-test (PSPP)

4.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ก่อนเรียน และหลังเรียน กับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

4.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหล็ก ที่มีต่อวิธีการสอนรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้โปรแกรมคำนวณทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($M = 6.90$) และ มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($M = 18.24$) ส่วนค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวมสรุปผลได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ก่อนเรียน และหลังเรียน

การจัดกิจกรรม						
แสดงบทบาทสมมติ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	sig.
ก่อนจัดกิจกรรม	21	20	6.90	1.80	22.35	.000
หลังจัดกิจกรรม	21	20	18.24	1.70		

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหล็ก จำนวน 21 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ก่อนเรียน และหลังเรียน กับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 พบว่า มีค่าประสิทธิภาพ 34.50/91.20 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนน้อยกว่าเกณฑ์ และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ก่อนเรียน และหลังเรียน กับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

การจัดกิจกรรม				
แสดงบทบาทสมมติ	N	คะแนนเต็ม	M	ค่าประสิทธิภาพ
ก่อนจัดกิจกรรม	21	20	6.90	34.50
หลังจัดกิจกรรม	21	20	18.24	91.20

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ก่อนเรียน และหลังเรียน กับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 พบว่า มีค่าประสิทธิภาพ ก่อนจัดกิจกรรมมีค่าประสิทธิภาพอยู่ที่ 34.50 หลังจัดกิจกรรม มีค่าประสิทธิภาพอยู่ที่ 91.20 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนน้อยกว่าเกณฑ์ และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ

รายการประเมิน	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านวิธีการสอน	4.31	.31	มาก
ครูอธิบายวิธีการสอน/ จัดกิจกรรมอย่างเข้าใจ	4.39	.50	มาก
ครูแบ่งหน้าที่ให้รับผิดชอบตามความเหมาะสม	4.43	.51	มาก
ครูอธิบายวิธีการสอนเหมาะสมกับเรื่อง	4.24	.54	มาก
นักเรียนเข้าใจวิธีการสอน/ กิจกรรมการเรียนรู้	4.00	.74	มาก
อยากให้ครูใช้วิธีการสอนนี้ในเรื่องอื่น ๆ	4.60	.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้านวิธีการสอน (Mean = 4.31, S.D. = .31) โดยพิจารณาในรายละเอียดแต่ละรายการประเมิน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากในทุก รายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ ดังนี้ ครูอธิบายวิธีการสอน/ จัดกิจกรรมอย่างเข้าใจ (Mean = 4.39, S.D. = .50) ครูแบ่งหน้าที่ให้รับผิดชอบตามความเหมาะสม (Mean = 4.43, S.D. = .51) ครูอธิบายวิธีการสอนเหมาะสมกับเรื่อง (Mean = 4.24, S.D. = .54) นักเรียนเข้าใจวิธีการสอน/ กิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 4.00, S.D. = .74) อยากให้ครูใช้วิธีการสอนนี้ในเรื่องอื่น ๆ (Mean = 4.60, S.D. = .51)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ

รายการประเมิน	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.40	.28	มาก
กิจกรรมมีความเหมาะสมกับเรื่อง	4.50	.51	มาก
กิจกรรมมีความสนุกสนาน	4.60	.51	มากที่สุด
กิจกรรมใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม	4.10	.77	มาก
การแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรม	4.05	.80	มาก
กิจกรรมที่ใช้ส่งผลต่อการเรียนที่ดีขึ้น	4.62	.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ บทบาทสมมติของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Mean = 4.40, S.D. = .28) โดยพิจารณาใน รายละเอียดแต่ละรายการประเมิน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากในทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ ดังนี้ กิจกรรมมีความเหมาะสมกับเรื่อง (Mean = 4.50, S.D. = .51) กิจกรรมมีความสนุกสนาน (Mean = 4.60, S.D. = .51) กิจกรรมใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม (Mean = 4.10, S.D. = .77) การแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรม (Mean = 4.05, S.D. = .80) กิจกรรมที่ใช้ส่งผลต่อการเรียนที่ดีขึ้น (Mean = 4.62, S.D. = .50)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ บทบาทสมมติ

รายการประเมิน	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.33	.17	มาก
นักเรียนเข้าใจเนื้อหา	4.20	.68	มาก
นักเรียนมีความสนุกสนาน	4.62	.50	มากที่สุด
นักเรียนมีความสามัคคี	4.52	.51	มากที่สุด
นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.29	.72	มาก
นักเรียนกล้าแสดงออก	3.90	.83	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ บทบาทสมมติ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (Mean = 4.33, S.D. = .17) โดยพิจารณาในรายละเอียดแต่ละรายการประเมิน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากในทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ ดังนี้ นักเรียนเข้าใจเนื้อหา (Mean = 4.20, S.D. = .68) นักเรียนมีความสนุกสนาน (Mean = 4.62, S.D. = .50) นักเรียนมีความสามัคคี (Mean = 4.52, S.D. = .51) นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (Mean = 4.29, S.D. = .72) นักเรียนกล้าแสดงออก (Mean = 3.90, S.D. = .83)

จากข้อมูลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ บทบาทสมมติ บทบาทสมมติเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ในทุกด้านแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากต่อบทบาทสมมติ ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม (Mean = 4.33, S. D. = .17)

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ บทบาทสมมติ สมมติฐานกล่าวว่า นักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลียม จำนวน 21 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ผลการเปรียบเทียบพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลียม จำนวน 21 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงามก่อนเรียน และหลังเรียน กับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 (One-Group-Pretest-Posttest Design) 3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลียม ที่มีต่อวิธีการสอนรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลียม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 21 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง สรุปได้ว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมดังกล่าว โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน 6.86 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน 18.24 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนความก้าวหน้า 11.20 คิดเป็นร้อยละ 56.00 จะเห็นได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสีเหลียม จำนวน 21 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

นักเรียนได้ฝึกกระบวนการกลุ่มในการปรึกษาหารือในการปฏิบัติกิจกรรม ได้มีประสบการณ์การทำงานแบบแบ่งหน้าที่รับผิดชอบบทบาทของแต่ละคนที่ตนเองได้รับมอบหมาย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ เกิดทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม ในการร่วมมือการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ ทิศนา ขมมณี (2552, น. 358-361) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมมีสาเหตุมาจากการเรียน การที่ผู้เรียนได้แสดงออกบทบาทต่าง ๆ จำกัดอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนไม่ด่วนตัดสินใจอะไรง่าย ๆ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงแนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดอีกด้วย

2. ช่วยให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ว่า ผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. ช่วยลดความรู้สึกตึงเครียดของผู้เรียน ในบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีความรู้สึกในใจหลายประการที่ไม่สามารถแสดงออกมาได้ ครูผู้สอนอาจใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมาเป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้เรียนลงได้บ้าง

4. ช่วยให้ครูผู้สอนเรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถจะบอกความต้องการของตนเองออกมาได้

5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับผู้อื่นในทางที่ดี ผู้เรียนจะได้มีโอกาสสำรวจตนเอง และเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่นโดยใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง สิ่งนี้จำเป็นเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงามทางจิตใจ อันจะช่วยให้บุคคลนั้นดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข และสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้น ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมการตัดสินใจที่แสดงถึงค่านิยมของตน การที่มีโอกาสได้แสดงได้อภิปราย และวิเคราะห์ค่านิยมเหล่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น

7. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม มักมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่บ้าง ความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดความรู้สึกไม่เข้าใจกัน และเกิดความแตกแยกในหมู่คณะ วิธีการใช้บทบาทสมมตินี้สามารถนำมาใช้ในการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกเข้าใจกัน และมีความสามัคคีปรองดองกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น บทบาทสมมติจะช่วยให้การเรียนรู้นี้เป็นจริง และสนุกสนานยิ่งขึ้น

9. ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ บทบาทสมมติมักจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงจะต้องใช้วิจารณญาณ และไหวพริบในการแก้ปัญหาจึงนับว่าวิธีนี้ฝึกเรื่องการแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้เป็นอย่างดี

10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท เพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นผู้เรียน เป็นหัวหน้าชั้น เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์แต่ละอย่าง

11. ช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน รู้สึก คิด กระทำ โดยปกติเมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหา จะกระทำไปตามความรู้สึกนั้นทันที แล้วจึงหวนกลับมาหาวิธีที่ดีกว่า การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดีกว่าที่คิด

สมิตรา อังวัฒนกุล (2539, น. 143) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติว่า เป็นการ แสดงบทบาทสมมติในการเรียนการสอนภาษาที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้คำพูดที่ถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ อีกด้วย จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติพบว่า กิจกรรม บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็น อย่างมาก เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีโอกาสในการฝึกสนทนาโดยใช้สำนวนต่าง ๆ ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ เกิดความสนุกสนานในการเรียน และผู้เรียนสามารถเอาภาษาที่ได้เรียนและฝึกเหล่านี้ไปใช้กับสถานการณ์จริงที่ ผู้เรียนพบนอกชั้นเรียนได้ การจัดการเรียนการสอนแบบบทบาทสมมติให้ความสำคัญกับกระบวนการที่ผู้สอนใช้ ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม

วัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเสนอการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่สังเกต พบว่าเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ขณะเดียวกับการสอนแบบบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น หรือเกิดความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทที่ตนแสดง

ทิสนา แคมมณี (2553, น. 358) การจัดการเรียนการสอนแบบบทบาทสมมติอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ซับซ้อน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ทั้งวรรณคดี ประวัติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้เร็ว จดจำ และไม่ลืมสิ่งที่ได้เรียนรู้ (ทิสนา แคมมณี, 2553, น. 98) และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้เกิดการพึ่งพาศักยภาพกันทางบวก (Positive Interdependent) เกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน สามารถร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to Face Promotive Interdependent) โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างทั่วถึง รู้จักการทำงานร่วมกัน เรียนรู้เหตุผลของกันและกัน เกิดความร่วมมือทั้งด้านความคิดและการทำงานจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งทิสนา แคมมณี (2553, น. 101) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายเป็นผล ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีผลงานมากขึ้น และการเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (long-term relation) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนบางรายไม่มีความกล้าแสดงออก ครูผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมให้ลงตัวก่อนเริ่มกิจกรรม

1.2 ระยะเวลาการฝึกซ้อม และอุปกรณ์การฝึกซ้อม เป็นสิ่งสำคัญ ครูผู้สอนควรเตรียมอุปกรณ์ และเครื่องแต่งการ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ักเรียนในการจัดกิจกรรม

1.3 ควรมีการดำเนินการวิจัยในทักษะอื่น เช่น ทักษะการอ่านและการเขียน โดยการใช้ กิจกรรมบทบาทสมมติที่นักเรียนสามารถเขียนบทเอง โดยเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากทักษะการอ่านและการเขียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ สามารถนำไปใช้กับเรื่องอื่น ๆ ได้ และสามารถบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นได้

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ สามารถนำไปใช้กับเรื่องพระอภัยมณี จากหนังสือวรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเรื่องสังข์ทองจากหนังสือวรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เอกสารอ้างอิง

- กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ. (2518). *ข้อคิดเกี่ยวกับภาษาและวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา (จัดพิมพ์ถวายเนื่องในโอกาสพระชนมายุ 84 พรรษา).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551). *วรรณคดีสำเนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2545). *วิธีการสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่*. กรุงเทพฯ: วัชรการพิมพ์.
- ทิตินา แคมมณี. (2536). *ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2553). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 12)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2539). *แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). *ความรู้ทั่วไปทางภาษาและวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมิตรา อังวัฒนกุล. (2539). *วิธีการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chung Chu Wong. (1963). *Rloe Plays in the English Classroom. English Teaching Forum, 21(1), p. 43.*
- Ladousse, Gillian. (1987). *Role Play*. Oxford: Oxford University Press.
- Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching*.: Cambridge University Press.
- Revell, J. (1979). *Teaching techniques for communicative English*. Malaysia: Macmillan Press.
- Richards, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge: Cambridge University Press.

ผู้เขียนบทความ

คุณนรากร ชินพิมาย โรงเรียนบ้านสี่เหลี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
จังหวัดนครราชสีมา อีเมล Phoowee@gmail.com

การพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย
โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย
THE IMPROVEMENT OF THE ABILITY IN COMPOSING KAPYANI 11
POETRY USING ACTIVE LEARNING STRATEGIES IN TNGTEGRATED
WITH TRADITIONAL THAI ACTIVITIES OF MATTHAYOMSUKSA
1 STUDENTS AT RATCHASIMA WITTHAYALAI SCHOOL

ปรีชา ขอวางกลาง

PREECHA KHORWANGKLANG

โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

RATCHASIMA WITTHAYALAI SCHOOL

THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE NAKHON RATCHASIMA

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

Received: May 26, 2023

Revised: July 26, 2023

Accepted: July 26, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ที่เรียนวิชาภาษาไทย 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 39 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นนวัตกรรม จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ เกณฑ์การตรวจผลงานการแต่งบทร้อยกรอง และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการศึกษพบว่า 1. ผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย มีคะแนนเฉลี่ย 15.59 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.95 ของคะแนนเต็ม สูงกว่า

เกณฑ์ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กาพย์ยานี 11 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก กิจกรรมวิถีไทย

ABSTRACT

The aims of this study were 1. to study the improvement of students' ability to compose Kapyani 11 poetry using active learning strategies integrated with traditional Thai activities using 70% of the criteria as defined and 2. to measure students' opinions of the selected active learning strategies. Thirty-nine students in Matthayomsuksa 1/6 enrolled in a Thai Language subject class during the 2nd Semester of the 2565 Academic Year participated in the study. The study group was determined by using Purposive sampling. The research tools included teaching four active learning lesson strategies integrated into traditional Thai activities, assessing Kayptani-11 poetry using a criteria-based rubric created for the study and administering a questionnaire measuring student satisfaction with the active learning instructional strategies. The data analysis included reviewing raw percentages, determining mean scores and standard deviations. A t-test test was administered to assess reliability. The results of the study revealed that: 1. The students' ability in composing Kapyani 11 poetry after teaching with active learning strategies integrated with traditional Thai activities increased as measured by a mean score of 15.59 which was 77.95 percent of the total score. This result was significantly higher than the defined criteria in terms of statistics at .01 and 2. The students' satisfaction toward the use of active learning strategies integrated with traditional Thai activities in Thai subject in composing Kapyani 11 poetry was at an excellent level with a 4.80 mean score.

Keywords: Kapyani 11 Poetry, Active Learning, Traditional Thai Activities

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2542 กล่าวถึงความมุ่งหมายประการสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาว่า ในกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษา ส่งเสริม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และในมาตรา 23 วรรค (3) ระบุว่า ในการจัดการศึกษาจะต้องบูรณาการความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย ความมุ่งหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญกับการรักษาและส่งเสริมเอกลักษณ์ของความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2546, น. 6-7) นำไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 5-7) ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าวคือการที่นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร ด้านรักความเป็นไทย ทั้งนี้จุดมุ่งหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว เป็นประเด็นสำคัญที่ครูผู้สอนต้องนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 1-2) ระบุถึงความสำคัญภาษาไทยไว้หลายประการ ทั้งเพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เครื่องมือในการแสวงหาความรู้การดำรงชีวิต และประการสำคัญคือ ภาษาไทยนั้นเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย ทั้งยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ความสำคัญดังกล่าว สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นไปตามแนวทางของโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) โดยวิสัยทัศน์ที่สำคัญคือ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ เป็นพลโลก และมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของความเป็นไทยวิถีใหม่ (โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย, 2565, น. 31) ด้วยวิสัยทัศน์นี้ จึงนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ข้างต้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา จึงต้องคัดสรรนวัตกรรมที่หลากหลาย เพื่อมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลในการเรียนรู้ แต่ยังคงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์รักความเป็นไทย โดยปรับประยุกต์ให้เข้ากับโลกวิถีใหม่

ในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น มีการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท21101 และ ท21102 เพื่อจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมี ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร เจตนารมณ์ของการศึกษาของชาติยังตระหนักถึง ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย โดยได้ศึกษาคัดเลือก นำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผสานแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และบริบททางการเรียนรู้อยู่เสมอ โดยในปีการศึกษา 2565 โรงเรียนได้ตระหนักถึงภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของการแพร่ระบาดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งทำให้การจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิม ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งอยู่ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย เนื่องจากทักษะนี้จำเป็นต้องใช้เวลาในการค้นคว้า การรวบรวมและสร้างข้อมูลสำหรับงานเขียน ทั้งยังอาศัยเวลาในการฝึกฝน การให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่น เพื่อให้งานเขียนมีประสิทธิภาพ ทำให้ที่ผ่านมาทักษะการแต่งบทร้อยกรองเกิดประสิทธิผลไม่เต็มที่ เมื่อสถานการณ์ดังกล่าวเริ่มคลี่คลาย และมีการผ่อนปรนมาตรการตามนโยบายภาครัฐ ส่งผลให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้ง (ON-SITE) ได้และ

เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้หลากหลายวิธี ทักษะการแต่งบทร้อยกรองจึงเป็นอีกทักษะหนึ่งที่ครูผู้สอนจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม น่าสนใจ เพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวคิดหนึ่งที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 4-5) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นวิธีการที่ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของนักเรียน การมีวิจารณ์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง ในการมีวิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม ทำให้นักเรียนทุ่มเทในการเรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและตัวครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน นักเรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ตรงกับกับแนวคิดพหุปัญญาเพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ตรงกับมนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2565, น. 13) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือกัน และให้ผู้เรียนแสดงออกมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทั้งในด้านองค์ความรู้ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย ของปรีชา ขอวางกลาง (2556, น. 3-4) พบว่าการจัดการเรียนรู้ในเรื่องการแต่งกาพย์ยานี 11 นั้น ไม่ได้ประสบปัญหาเรื่องการจดจำฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง หากแต่ประสบปัญหาเฉพาะด้านการเรียบเรียงข้อมูล กล่าวคือ นักเรียนขาดข้อมูลหรือเนื้อหาที่จะนำมาเรียบเรียงเป็นบทร้อยกรองให้มีเอกภาพ หรือมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ได้ กิจกรรมการเรียนรู้วิถีไทย ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมเป็นประจำนั้น เป็นหนึ่งกิจกรรมที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพราะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในหลายขั้นตอน เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เกิดองค์ความรู้ และเจตคติที่ดี ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมวิถีไทยนี้ อาจส่งผลในแง่ดีต่อนักเรียนในการเรียบเรียงข้อมูล เนื้อหา ให้เป็นบทร้อยกรองได้

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมวิถีไทยซึ่งเป็นเจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งของการศึกษาของชาติ มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ได้ชิ้นนวัตกรรมสำหรับพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย และร่วมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของไทยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

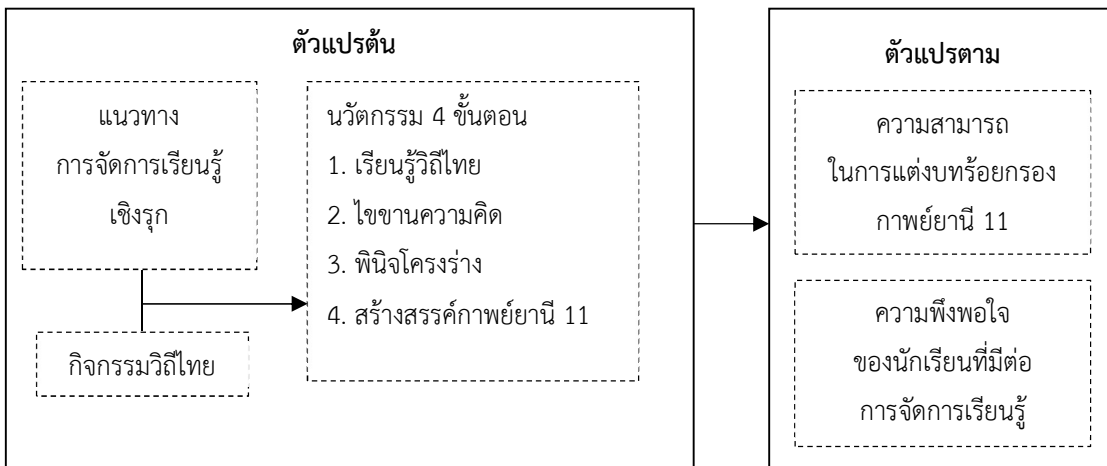
1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย ตามเกณฑ์ร้อยละ 70

2. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย

สมมุติฐานการวิจัย

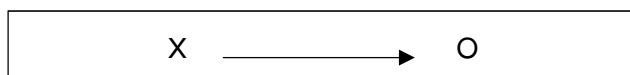
1. คะแนนเฉลี่ยของผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทยในระดับมากถึงมากที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ที่เรียนในรายวิชาภาษาไทย 2 รหัสวิชา ท21102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 694 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 จำนวน 39 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research Design) แบบกลุ่มเดียว วัดผลเฉพาะหลังเรียนเท่านั้น (One-Shot Case Study) ดังนี้

เมื่อ X หมายถึง ขั้นตอนกิจกรรมตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย

○ หมายถึง ผลการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 แบ่งขั้นตอนกิจกรรมออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ เรียนรู้วิถีไทย ไขชานความคิด พินิจโครงร่าง และสร้างสรรค์กาพย์ยานี 11 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ได้แก่ แบบประเมินการตรวจผลงานการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ของนักเรียน และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนกิจกรรม

ชั่วโมง ที่	ขั้นตอนกิจกรรม	จุดประสงค์	กิจกรรมตามแนวทางห้องเรียน	
			เชิงรุก และกิจกรรมวิถีไทย	ผลงานที่ได้
1 - 2	ขั้นที่ 1 เรียนรู้วิถีไทย	1. เขียนสื่อสารเพื่อแสดงความรู้ ความคิด จากการเรียนรู้กิจกรรม วิถีไทยได้	1. กิจกรรมเรียนรู้วิถีไทยในฐานะ การเรียนรู้ต่าง ๆ คือ บ้าน เรือนไทย, เครื่องมือเครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน, อาหารพื้นบ้าน และเทศกาลท้องถิ่น โดยนักเรียน เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ชมการ สาธิต และมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรม	1. ใบงานบันทึก ความรู้ สิ่งที่ได้รับ และความรู้สึกจาก เรียนรู้กิจกรรมวิถีไทย
	ขั้นที่ 2 ไขชานความคิด	2. นักเรียนมีพฤติกรรมในการ เรียนรู้วิถีไทย ที่เหมาะสม	2. บันทึกความรู้ สิ่งที่ได้รับ และ ความรู้สึกที่ได้จากกิจกรรมวิถีไทย	
3	ขั้นที่ 3 พินิจโครงร่าง	1. บอกฉันทลักษณ์และรูปแบบ ของบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ได้ 2. ยก่างงานเขียนบทร้อยกรอง กาพย์ยานี 11 ได้	1. ใช้กระบวนการกลุ่มถอด ฉันทลักษณ์ และสร้างแผนผังจาก วรรคทอง ของบทร้อยกรอง กาพย์ยานี 11 ที่ยกมา และบอก ความดีเด่นของบทร้อยกรอง ที่ยกมา เพื่อทบทวนความรู้ 2. อภิปรายถึงความรู้ ความรู้สึก ความประทับใจจากการร่วม กิจกรรมวิถีไทย	1. แผนผังฉันทลักษณ์ กาพย์ยานี 11 2. โครงร่างกาพย์ยานี 11

ชั่วโมง ที่	ชั้นนวัตกรรม	จุดประสงค์	กิจกรรมตามแนวทางห้องเรียน		ผลงานที่ได้
			เชิงรุก	และกิจกรรมวิถีไทย	
			3. ยกร่างงานเขียนภาพยยานี 11 โดยใช้ประเด็นจากการเรียนรู้ กิจกรรมวิถีไทย ในประเด็นที่ตน สนใจ		
4	ชั้นที่ 4 สร้างสรรค์ ภาพยยานี 11	1. แต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 ได้ในเวลาที่กำหนด	1. แต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม วิถีไทย	2. นำเสนอผลงาน และวิพากษ์ ผลงานของผู้อื่นได้	1. ผลงานการแต่ง บ ท ร้อย กร อ ง ภาพยยานี 11 จำนวน 2 บท

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 ผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 วิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานการแต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 ของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เกณฑ์การตรวจผลงานแบบ Scoring Rubric ซึ่งครอบคลุมประเด็น เรื่อง ฉันทลักษณ์ การใช้ภาษา เนื้อหา และระยะเวลาในการแต่งบทร้อยกรอง

5.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Rating Scale แบบมาตรวัด 5 ระดับ จากระดับ 1 พึงพอใจน้อยที่สุด จนถึง 5 พึงพอใจมากที่สุด โดยมีประเด็นการประเมินทั้งสิ้น 3 ด้าน รวม 16 ประเด็น ครอบคลุมด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหาและการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (%) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล SPSS

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทยตามเกณฑ์ร้อยละ 70 สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนจากการประเมินการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 กับเกณฑ์ที่กำหนด

ผลงาน	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	คะแนน เกณฑ์	t	p
คะแนนจากการ ตรวจผลงาน	39	20	15.59	1.80	20	-15.28**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.59 หรือคิดเป็น ร้อยละ 77.95 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านครูผู้สอน				
1	ครูผู้สอนมีการชี้แจงประเด็น/เรื่องที่สอนก่อนการจัดการเรียนรู้	4.77	.43	มากที่สุด
2	ครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิชา	4.90	.31	มากที่สุด
3	ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครู	4.69	.73	มากที่สุด
4	ครูผู้สอนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้	4.85	.37	มากที่สุด
5	ครูผู้สอนเตรียมความพร้อมก่อนการสอนและตรงต่อเวลา	4.92	.27	มากที่สุด
6	ครูมีความสามารถในการจัดการชั้นเรียน และแก้ปัญหาในชั้นเรียน	4.85	.49	มากที่สุด
รวมด้านครูผู้สอน		4.83	.21	มากที่สุด
ด้านเนื้อหาและการออกแบบและการจัดการเรียนรู้				
7	กิจกรรม “เรียนรู้วิถีไทย” ช่วยให้นักเรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้น	4.97	.16	มากที่สุด
8	กิจกรรม “ไขขานความคิด” ช่วยให้นักเรียนเกิดประเด็นในการแต่ง บทร้อยกรอง	4.69	.73	มากที่สุด
9	กิจกรรม “พินิจโครงร่าง” ช่วยให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น	4.82	.68	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10	กิจกรรม “สร้างสรรค์กายยานี 11” ช่วยให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น	4.85	.54	มากที่สุด
11	นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง	4.54	1.00	มากที่สุด
12	นักเรียนมีความสุข/ความสนุกสนานในการเรียนรู้	4.85	.43	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหาและการออกแบบและการจัดการเรียนรู้		4.79	.36	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้				
13	เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.64	.74	มากที่สุด
14	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตรวจสอบคะแนนของตนเอง	4.97	.16	มากที่สุด
15	ความเชื่อมั่น ในความยุติธรรมและความเที่ยงตรง ในการวัด ประเมินผลของครู	4.92	.27	มากที่สุด
16	ความเหมาะสมของสัดส่วนคะแนน	4.59	.91	มากที่สุด
รวมด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้		4.78	.34	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		4.80	.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 4.80 จากระดับสูงสุด 5.00 แปลผลได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในแต่ละด้านพบว่า ในทุก ๆ ด้าน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาที่ละด้านพบว่า ในด้านที่ 1 ครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 4.83 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูผู้สอนเตรียมความพร้อมก่อนการสอน และตรงต่อเวลามีค่าเฉลี่ย 4.92 ในด้านที่ 2 เนื้อหาและการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.79 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรม “เรียนรู้วิถีไทย” ช่วยให้นักเรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.97 และด้านที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตรวจสอบคะแนนของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.97

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย ซึ่งพบว่าคะแนนเฉลี่ยของผลงานการแต่งบทร้อยกรองสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมดังกล่าวในระดับมากที่สุดตามรายละเอียดในผลการวิจัยนั้น ผลจากการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการตรวจผลงานการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางดังกล่าวนี้สามารถ

พัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้จริง เพราะเกิดจากการที่ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 4) กล่าวว่าตอนหนึ่งว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล และแนะนำนักเรียน และสอดคล้องกับ มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2565, น. 4) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยตัวของผู้เรียนเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน เช่น ในการการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารเรื่องคำและหน้าที่ของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ สรัญญพัชร แก้วศรีไตร (2563, น. 149-154) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และงานวิจัยของอรนุช บุญชู (2561, น. 73-74) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมมือด้วยสถานการณ์ปัญหา พบว่า คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีส่วนให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะที่สูงขึ้นได้

ในแง่มุมของวิถีไทยหรือภูมิปัญญาไทยนั้น นอกจากจะมีคุณค่าในแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของไทย สะท้อนให้เห็นความมีอารยธรรมแล้ว ยังสามารถประยุกต์ใช้วิถีไทย หรือภูมิปัญญาไทยใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพของการเรียนให้สูงขึ้นได้ดังผลการวิจัยในครั้งนี้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่น ๆ อีกเช่น ในงานวิจัยของสุพัตรา ตาลดี (2551, น. 77-78) ได้ศึกษาความสามารถทางพุทธิปัญญาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยได้จัดทำแผนจัดประสบการณ์ประกอบการจัดกิจกรรมเกมการละเล่นพื้นบ้านเพื่อพัฒนาพุทธิปัญญาให้กับผู้เรียน ซึ่งพบว่า ความสามารถทางพุทธิปัญญาทั้งในด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านธรรมชาติวิทยา และด้านคณิตศาสตร์ มีพัฒนาการอยู่ในระดับดี และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญจันทร์ เลขะพัฒน์พล (2551, น. 74-77) ที่พัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียน โดยใช้ภูมิปัญญาไทย 4 รูปแบบ คือ เพลง กลอนลำ สรภัญญะ และบทละคร กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยพบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกันดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ของกิจกรรมวิถีไทยที่ช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

2. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย มีค่าเฉลี่ย 4.80 ซึ่งแปลผลได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาประเด็น

การประเมินพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรม “เรียนรู้วิถีไทย” ช่วยให้นักเรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้น มีผลคะแนน ถึง 4.97 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง มีผลคะแนน 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นการประเมินทั้ง 2 สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อความเป็นไทย และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลจากการศึกษาทั้งตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ คือ คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการตรวจผลงานที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลของการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับมากที่สุด ล้วนแสดงให้เห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลดีต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ผลการศึกษาที่เกิดขึ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งทางด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการใช้กิจกรรมวิถีไทยล้วนเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์หรือความสามารถของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นข้อบ่งชี้ว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้ร่วมกันกับกิจกรรมวิถีไทยนี้ มีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยเน้นการสร้างชุดข้อมูล องค์ความรู้ ความคิด หรือความรู้สึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแต่งบทร้อยกรอง แต่ไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดของฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี 11 มากนัก ดังนั้นก่อนการวิจัยควรมีการจัดการเรียนรู้เรื่องฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี 11 เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนเชิงรุกในครั้งนี้ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิถีไทยให้มากที่สุด อาจเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนและวิทยากร การให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในวิถีไทยนั้น ๆ เช่น ทดลองปั้นหม้อดิน การทดลองใช้อุปกรณ์ทอผ้า การปรุงอาหาร จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และเกิดข้อมูลสำหรับการแต่งกาพย์ยานี 11 ได้ดีขึ้น

1.3 เมื่อนักเรียนแต่งบทร้อยกรองเสร็จแล้ว ควรให้นักเรียนได้นำเสนอผลงาน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน และรู้จักชื่นชมผลงานของผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีกิจกรรมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน หรือมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจของผลงานมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านมีความมุ่งมั่นในการทำงาน และรักความเป็นไทย

2.2 อาจมีการปรับเปลี่ยน หรือเพิ่มเติมกิจกรรมวิถีไทยต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มากขึ้น เกิดทักษะสัมพันธ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการทดลองออกแบบการจัดการเรียนรู้เรื่อง แต่งบพร้อมกรองอื่น ๆ เขียนเรียงความเขียนสารคดี โดยใช้กิจกรรมวิถีไทย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนนุการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ปรีชา ขอวางกลาง. (2566). รายงานผลการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย 1 ท21101 ประจำปีการศึกษา 2565. [เอกสารอัดสำเนา]. นครราชสีมา: โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย.
- เพ็ญจันทร์ เลขาพัฒน์พล. (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนตามภูมิปัญญาไทย 4 รูปแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- มนสิข สติธิมบุรณ์. (2565). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย. (2565). *คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครองโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัยประจำปีการศึกษา 2565*. นครราชสีมา: มิตรภาพการพิมพ์.
- สรัญญพัชร แก้วศรีไตร. (2563). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเรื่องคำและหน้าที่ของคำโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนนุการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2565, จาก <http://academic.obec.go.th>
- สุพัตรา ตาลดี. (2551). *การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นที่บ้าน*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- อรนุช บุญชู. (2561). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตวิทยาาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมมือด้วยสถานการณ์ปัญหา*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา).

ผู้เขียนบทความ

คุณปรีชา ขอวางกลาง โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล chapreecha@rajsima.ac.th

การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล กรณีศึกษา
บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
ADAPTATION OF SHALLOT FARMERS IN THE NEW NORMAL CASE STUDY BAN
KOK, LATAY SUB-DISTRICT, KANTHARAROM DISTRICT, SISAKET PROVINCE

อัมรินทร์ สุวรรณดี และ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

AMMARIN SUWANNADEE AND PONGSAWUT RACHJUN

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

POLITICAL SCIENCE PROGRAM IN POLITICAL SCIENCE ON FACULTY OF LAW AND POLOTICS,

ROI ET RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดร้อยเอ็ด

ROI ET PROVINCE

Received: May 26, 2023

Revised: July 18, 2023

Accepted: July 18, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 2. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ และ 3. เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. ผู้ใหญ่บ้าน 2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3. คณะกรรมการหมู่บ้าน 4. เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง และ 5. นักวิชาการด้านเกษตร แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรม และแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (content analysis) ผลการศึกษาประเด็นการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล พบว่า ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นสิ่งที่เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงต้องเตรียมพร้อมรับมืออยู่เสมอ การเรียนรู้และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ประเด็นปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกร ผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล พบว่า ราคาผลผลิตตกต่ำส่งผลให้รายได้ลดลง จากเดิมที่เกษตรกรเคยขายผลผลิตได้ในตลาดปกติ แต่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ตลาดทั้งในประเทศและส่งออกถูกปิดตัว พ่อค้าคนกลางหายไป ซึ่งส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำลง อีกทั้งช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตจากเกษตรกรไปยังผู้บริโภคทางไกลเกิดความติดขัด และประเด็นแนวทางแก้ไขปัญหาและ

อุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิว نرمอล พบว่า ควรใช้ความเข้าใจตนเองเพื่อปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบ สามารถบริหารจัดการเอง ตัวเอง ช่างสังเกตเมื่อเห็นความผิดปกติใด ๆ จะได้ทำการรักษาหรือแก้ไขได้มีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค มีมนุษยสัมพันธ์และมีทักษะในการเข้าหาสังคมเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

คำสำคัญ: การปรับตัว เกษตรกร หอมแดง

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1. To study the adaptation of shallot growers in the New Normal era at Ban Kok, Lathai Sub - district, Kanthararom District, Sisaket Province 2. Analysis of problems and obstacles to adaptation of shallot growers in the New Normal era, Ban Kok, Lathai Sub - district, Kanthararom District, Sisaket Province and 3. Propose solutions to problems and obstacles to adaptation of shallot growers in the New Normal era, Ban Kok, Lathai Sub -district, Kanthararom District, Sisaket Province It was a qualitative research with research tools, namely indepth interviews, with 5 target groups : 1. the village headman, 2. the village headman's assistant, 3. the village committee, 4. shallot growers and 5. Agricultural academics The data collected from literature, literature, and interview forms were used for content analysis. The results of the study on adaptation of shallot growers in the new normal era revealed that in the situation of the COVID-19 epidemic, It is something that shallot growers must always be prepared for. learning and understanding of oneself, society and the environment Problems and obstacles to adaptation of farmers Shallot growers in the New Normal era found that product prices declined resulting in reduced income. In the past, farmers used to sell their produce. available in normal market But during the COVID-19 situation, both domestic and export markets were closed. The middleman disappeared. This resulted in lower product prices. Moreover, the distribution channels of produce from farmers to long-distance consumers were jammed. and the issue of solutions to problems and obstacles to adaptation of shallot growers in the New Normal era, it was found that one should use self-understanding to adapt well to various situations, ready to learn new things all the time, having be responsible able to manage on their own Be observant when seeing any abnormalities so they can treat it. Or fix it is responsible for the consumer. Human relations and social skills to learn new things

Keywords: Adaptation, Farmer, Shallots

บทนำ

เกษตรของประเทศไทยในปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มผลผลิตเป็นสำคัญโดยมุ่งเน้น การส่งออกสินค้าเกษตรทำให้มีการพึ่งพาปัจจัยการผลิตคือสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากสถิติการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540-2553 พบว่า มีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี สะท้อนถึงการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในภาคการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้นโดยมี สัดส่วนประมาณร้อยละ 55-60 ของสารเคมีนำเข้าทั้งหมดทำให้ปัจจุบันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีการนำเข้าสูงถึงร้อยละ 74.0 จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่าในปีพ.ศ. 2556 ประเทศไทยมีปริมาณนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทุกชนิดเท่ากับ 173,924,000 กิโลกรัม โดยมีปริมาณการนำเข้าสารกำจัดแมลง 21,486,000 กิโลกรัม สารกำจัดวัชพืช 137,049,000 กิโลกรัม สารป้องกันโรคพืชและกำจัดโรคพืช 10,350 กิโลกรัม และพบว่า คนไทย 64 ล้านคน มีความเสี่ยงต่อการได้รับพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดอุดรดิตถ์ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 53.65 ของประชากรทั้งหมดมีพื้นที่เพาะปลูกทำการเกษตร จำนวน 4,785,831 ไร่ โดยส่วนใหญ่จะปลูกข้าว หอมแดงและสวนผลไม้ ทำให้จังหวัดอุดรดิตถ์เป็นแหล่งผลิตด้านการเกษตรที่สำคัญของประเทศไทยแหล่งหนึ่งและพืชเศรษฐกิจหลักประเภทพืชผักที่ทำรายได้สูงที่สุดคือ หอมแดง โดยในปี พ.ศ. 2556 มีผลผลิตหอมแดง จำนวน 16,078 ตัน และในปี พ.ศ. 2557 มีผลผลิต จำนวน 16,746 โดยมีพื้นที่เพาะปลูกถึง 16,485 ไร่ และในปี พ.ศ. 2555 ยังมีผลผลิตหอมแดงรวมสูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศ รองจากจังหวัดศรีสะเกษ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556, น. 237)

ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 เป็นหนึ่งปีที่ต้องบันทึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ ด้วยมีโรคอุบัติใหม่เกิดขึ้น นั่นคือสถานการณ์การแพร่ระบาด ของเชื้อโรคโควิด-19 หรือไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมากจนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ ไม่เพียงแค่อัดผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นในแต่ละประเทศแต่ระบบเศรษฐกิจก็หยุดชะงักทำให้หลายธุรกิจต้องปิดตัวโควิด 19 กลายเป็นฝันร้ายของชาวโลก มนุษย์จำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยสร้างเสริมปรับพฤติกรรมดำรงชีวิตแบบใหม่ให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อควบคู่กับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจจึงนำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิดวิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตรเกิดการย้ายเบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมา แต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ สิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปจนทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม ต่อจากนี้ไปวิถีชีวิตใหม่จะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับกรอบแบบทั้งส่วนตัว ครอบครัว การงาน แล้วเราจะมีชีวิตอย่างมีความสุขไปด้วยกันมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่แข็งแกร่งเพราะมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์เพื่อความอยู่รอดที่เรียกกันจนติดปากว่า “นิว นอร์มอล” (new normal) หรือ “วิถีชีวิตปกติ รูปแบบใหม่” ซึ่งนอกจากการสวมหน้ากากอนามัยพกเจลล้างมือ ฯลฯ แล้ว ดร.สุปรียา อุดยานนท์ ผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจในงาน “ไทยเฮลท์ วอชท์ 2021” ว่า ขณะนี้หลายประเทศเริ่มฉีดวัคซีนโควิด-19 แล้ว ประเทศไทยมีคิวอยู่ประมาณเดือนมิถุนายน 2564 โดยจะฉีดให้คนไทย

13 ล้านคนแรก ซึ่งไม่ได้หมายความว่าผลกระทบจากโควิด-19 จะหายไปในวันเร็ววัน แต่โควิด-19 ยังอยู่ให้สะสางอีกหลายปี และแน่นอนว่าปี 2564 ยังจะต้องอยู่กับโควิด-19 ต่อไปกระนั้น ตลอดระยะเวลาที่อยู่ร่วมกับโควิด-19 ก็มีผลการศึกษาถึงพฤติกรรมของคนไทยที่น่าสนใจมากมาย อาทิ ในช่วงการล็อกดาวน์ (lockdown) เมื่อถูกบังคับให้หยุดนิ่งอยู่กับบ้านและทำงานที่บ้านพบว่า 10 กิจกรรมที่คนไทยนิยมทำมากที่สุดคือ ประชุมออนไลน์ การซื้อของออนไลน์ ออกกำลังกาย แต่งหน้า ดูหนังและละคร พัฒนาตนเอง สั่งอาหาร ออนไลน์ ทำอาหารเอง ปลูกต้นไม้ และแต่งบ้าน (สุปริดา อุดลยานนท์, 2564, น. 20)

หอมแดง เป็นพืชเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นที่นิยมปลูกและรับประทานกันมากของคนไทยนิยมใช้ในการประกอบอาหารและเป็นสมุนไพร โดยธรรมชาติของหอมแดงแล้วหอมแดงจะปลูกได้ดีในที่ที่มีอากาศเย็น ดังนั้นหอมแดงจึงเป็นพืชที่ปลูกได้ดีในภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน พะเยา อุดรดิตถ์ แม่ฮ่องสอน และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ยโสธร จากข้อมูลของกรมวิชาการเกษตร พบว่า จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่การเพาะปลูกหอมแดงมากที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากมีสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกหอมแดง โดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมซึ่งมีอากาศเย็น นอกจากนี้หอมแดงยังเป็นพืชที่มีอายุการปลูกสั้นคือในฤดูฝนจะปลูกและเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 45-50 วัน ฤดูแล้งจะปลูกและเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนกันยายน-เมษายน อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 70-90 วัน และส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมปลูกหลังจากเก็บเกี่ยวพืช (กรมวิชาการเกษตร, 2558, น. 119)

บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ดำรงชีพด้วยการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์โดยอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มปลูกหอมแดงอินทรีย์ในโครงการแปลงใหญ่ ได้สนับสนุนให้ทำสารสมุนไพรหรือสารอินทรีย์ใช้เป็นปุ๋ยและเป็นสารควบคุมป้องกันศัตรูหอมแดง สนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เกษตรกรนำไปพัฒนาการผลิต สนับสนุนให้มีตลาดซื้อขายหอมแดงอินทรีย์เพื่อนำไปสู่ การยกระดับรายได้ครัวเรือนของเกษตรกรให้มีความมั่นคง ประกอบอาชีพหลักคืออาชีพเกษตรกรโดยทำนา ทำสวน ปลูกหอม ปลูกพริก ปลูกข้าวโพดมีการเลี้ยงสัตว์หลายประเภท เช่น โค กระบือ หมู เป็ด ไก่ เป็นอาชีพรองจากการเกษตร การท่องเที่ยว ตำบลละทายได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการเปิดหมู่บ้านวัฒนธรรม นำเสนอวิถีชีวิตพื้นบ้านของเผ่าลาวตำบลละทาย การทอผ้าที่มีเอกลักษณ์ของลาวละทาย อาหารท้องถิ่น วิถีชีวิตท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้านการพาณิชยกรรมและกลุ่มอาชีพ ตำบลละทายมีกลุ่มอาชีพที่ดำเนินการเป็นรูปธรรมหลายกลุ่ม โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลละทาย แรงงาน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานของประชาชนภายในตำบล เป็นการทำงานของครัวเรือน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล กรณีศึกษา บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการปรับตัวและการใช้ชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์พื้นที่อื่นของชุมชนในลักษณะเดียวกันได้ และเมื่อสำเร็จอาจจะสามารถเป็นแบบอย่างในการวิจัยศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล ตามแบบที่ต้องการในภายภาคหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล บ้านกอกตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล บ้านกอกตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล บ้านกอกตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ 1. ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 3. คณะกรรมการหมู่บ้านจำนวน 5 คน 4. เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง จำนวน 10 คน และ 5. นักวิชาการด้านเกษตร จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 19 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยมีกรอบตามประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นของงานวิจัย ได้แก่ 1. ประเด็นการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล 2. ประเด็นปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล 3. ประเด็นแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล ตามความมุ่งหมายของการศึกษาและตามกรอบแนวคิด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ

5. กรอบการวิเคราะห์การวิจัย การศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” โดยเขียนให้เป็นแผนภาพ ดังนี้

ตัวแปรต้น

1. การเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. การใช้ความเข้าใจตนเอง
3. การใช้ความสามารถของตนเอง
4. ความไวต่อการรับรู้ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น

ตัวแปรตาม

การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง
ในยุคนิวนอร์มอล กรณีศึกษา บ้านกอก
ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 1 กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล กรณีศึกษา บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” มีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการเรียนรู้ และเข้าใจตนเองสังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า การเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ในการปรับตัวในยุคนิวนอร์มอล คือสิ่งสำคัญอย่างมากในเรียนรู้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการปรับตัวในทุก ๆ ด้านนี้เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความเข้าใจตนเอง พบว่า การใช้ความเข้าใจตนเองคือสิ่งสำคัญอย่างมากในเรียนรู้ซึ่งสามารถที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการปรับตัวในทุก ๆ ด้าน เพียงแต่ต้องใส่ใจให้มากขึ้นและต้องมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจซึ่งทำให้จำเป็นต้องรู้จักเปิดใจให้กว้าง

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความสามารถของตนเอง พบว่า การใช้ความสามารถตนเอง และ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาคือสิ่งสำคัญอย่างมากในเรียนรู้เพิ่มเติมจากส่วนเดิม ซึ่งสามารถที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เราแต่ละคนต่างก็มีทักษะ และความสามารถเฉพาะตัวที่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นได้ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านความไวต่อการรับรู้ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น พบว่า ด้านความไวต่อการรับรู้ ความต้องการและความไม่สบายใจของ

ผู้อื่น การรับรู้ความต้องการที่เกษตรกรพยายามปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่สังคมในปัจจุบันที่มีโรคระบาดโควิด-19 เข้ามาทำให้มีการปรับตัวต้องมีความไวต่อการรับรู้และความไม่สบายใจของผู้อื่นที่ต้องมีด้านการเรียนรู้และพัฒนาเป็นสิ่งที่สำคัญ

2. ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอลในด้านการเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า การเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม เกิดผลผลิตที่ตกต่ำ ต้นทุนในการปลูกสูงขึ้น สินค้าไม่สามารถนำจำหน่ายได้เนื่องจากตลาดถูกปิดลง และไม่มีตลาดรองรับ เกษตรกรต้องคอยหาตลาดที่รองรับเพื่อส่งออกสินค้าตามสถานการณ์

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอลในด้านการใช้ความเข้าใจตนเอง พบว่าความไวต่อการรับรู้ความต้องการ และความไม่สบายใจของผู้อื่น ทุกคนมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีวันสิ้นสุด และมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งที่มีมนุษย์ต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขาได้รับ หรือมีอยู่แล้ว เมื่อความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วก็ยังมีความต้องการนั้นต่อไปแต่ก็ต้องคำนึงถึงความไม่สบายใจของผู้อื่น

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอลในด้านการใช้ความสามารถของตนเอง พบว่า ด้านการใช้ความสามารถของตนเอง พบว่า ความสามารถในการเรื่องการเกษตรไม่ค่อยมีปัญหาอะไร แต่จะเป็นในด้านของเทคโนโลยีที่เกษตรกรไม่ค่อยเข้าถึงในโลกออนไลน์ เกษตรกรบางคนค่อนข้างยากจนรายได้ค่อนข้างน้อย จึงไม่มีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยที่สามารถติดตามข่าวสารหรือไม่ทันเรื่องเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอลในด้านความไวต่อการรับรู้ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น พบว่าเกษตรกรบางรายไม่ค่อยมีความไวต่อการรับรู้ด้านของเทคโนโลยีที่เกษตรกรไม่ค่อยเข้าถึงในโลกออนไลน์ หรือความต้องการที่เกษตรกรไม่สามารถแสดงออกหรือเสนอแนะทางได้คือเรื่องเศรษฐกิจที่ราคาตกต่ำแต่ต้องมีการปรับตัวตามสถานการณ์เพราะไม่สามารถเลือกได้เนื่องจากเกษตรกรต้องมีการขายจำนวนมากขึ้น

3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอล บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวอร์มอลในด้านการใช้ความเข้าใจตนเอง พบว่าการเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม เชื่อฟังในเหตุผลของบุคคลอื่น ไม่กระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมด้วยการใช้ความสามารถตนเอง และด้านการเรียนรู้และพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการเรียนรู้เพิ่มเติมจากส่วนเดิม ซึ่งสามารถที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความเข้าใจตนเอง พบว่าการใช้ความเข้าใจตนเอง ต้องใช้ความเข้าใจเรื่องการปรับตัวและของแต่ละคนมีวิธีปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่ตนเองได้พบเจอและต้องตระหนักถึงการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความสามารถของตนเอง พบว่า ให้ใช้ความสามารถที่มีเพื่อการทำงาน และต้องเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายเช่นเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการติดตามข่าวสารเตรียมการวางแผนหาทางแก้ไขเนื่องจากเกษตรกรยังคงมีการทำการเกษตรเหมือนเดิมเพื่อดำรงชีพแม้จะเสี่ยงในการลงทุนในแต่ละรอบก็ตามมักจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคม

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านความไวต่อการรับรู้ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น พบว่า เกษตรกรต้องไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่นด้วยคำพูดหรือการกระทำอาจทำให้คนอื่นไม่สบายใจได้ และสิ่งที่ต้องการคือที่เก็บสินค้าหรือตลาดรองรับสินค้าเหล่านี้เข้ามาทำให้มีการปรับตัวต้องมีความไวต่อการรับรู้ในเรื่องเศรษฐกิจ และความไม่สบายใจของผู้อื่นด้านการเรียนรู้และพัฒนาคือสิ่งที่สำคัญอย่างมากและถ้าบุคคลปรับตัวแล้วสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล กรณีศึกษา บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้คือ

1. การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมในการปรับตัวในยุคนิวนอร์มอลคือสิ่งสำคัญอย่างมากในเรียนรู้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการปรับตัวในทุก ๆ ด้านนี้เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และทัศนาก ทอภักดี (2543, น. 5) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตน และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และความต้องการของตนเองจนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขปราศจากความคับข้องใจ

การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความเข้าใจตนเอง กล่าวคือ การใช้ความเข้าใจตนเองคือสิ่งสำคัญอย่างมากในเรียนรู้ซึ่งสามารถที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการปรับตัวในทุก ๆ ด้าน เพียงแต่ต้องใส่ใจให้มากขึ้นและต้องมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจซึ่งทำให้จำเป็นต้องรู้จักเปิดใจให้กว้างซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bernard (1960) ให้ความหมายของการปรับตัว ว่าเป็นการที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างดีความพึงพอใจความแจ่มใสอย่างสูงสุด มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคม มีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต

การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความสามารถของตนเอง กล่าวคือการใช้ความสามารถตนเอง และด้านการเรียนรู้และพัฒนาคือสิ่งที่สำคัญอย่างมากในเรียนรู้เพิ่มเติมจากส่วนเดิม ซึ่งสามารถที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เราแต่ละคนต่างก็มีทักษะ และความสามารถเฉพาะตัวที่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นได้ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนายแพทย์ซูทิตย์ ปานปรีชา (2538, น. 5) ให้ความหมายว่าการปรับตัวไว้ว่า เป็นกระบวนการทางจิต ซึ่งคนนำมาใช้เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการต่าง ๆ ของตนเองและสังคม และเข้าได้กับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่หรือที่เปลี่ยนแปลงไป และเป็นวิธีการให้คนคงไว้ซึ่งสุขภาพจิตที่ดีด้วยการแก้ปัญหา หาทางออกเพื่อจัดหรือผ่อนคลายความทุกข์ความคับข้องใจหรือความเครียด

การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านความไวต่อการรับรู้ ความต้องการ และความไม่สบายใจของผู้อื่น กล่าวคือด้านความไวต่อการรับรู้ ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น การรับรู้ความต้องการที่เกษตรกรพยายามปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่สังคมในปัจจุบันที่มีโรคระบาดโควิด-19 เข้ามาทำให้มีการปรับตัวต้องมีความไวต่อการรับรู้ และความไม่สบายใจของผู้อื่นที่ต้องมีด้านการเรียนรู้และพัฒนาคือสิ่งที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และทัศนาก ทอภักดี (2543, น. 5) ได้ให้ความหมายว่า การปรับตัวไว้ว่า การที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตน และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และความต้องการของตนเองจนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขปราศจากความคับข้องใจ

2. ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล บ้านกอก ตำบลละหาน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม เกิดผลผลิตที่ตกต่ำ ต้นทุนในการปลูกสูงขึ้น สินค้าไม่สามารถนำจำหน่ายได้เนื่องจากตลาดถูกปิดลงและไม่มีตลาดรองรับ เกษตรกรต้องคอยหาตลาดที่รองรับเพื่อส่งออกสินค้าตามสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Coleman (1981) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายาม ปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตน ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพด้านความต้องการหรือด้านอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่บุคคลนั้นอยู่

ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความเข้าใจตนเอง กล่าวคือ ความไวต่อการรับรู้ความต้องการ และความไม่สบายใจของผู้อื่น ทุกคนมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีวันสิ้นสุด และมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งที่มีมนุษย์ต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขาได้รับ หรือมีอยู่แล้ว เมื่อความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วยังมีความต้องการนั้นต่อไปแต่ก็ต้องคำนึงถึงความไม่สบายใจของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวราภรณ์ ตระกูลสุภะดี (2545, น. 6) ได้ให้ความหมายของ การปรับตัว ไว้ว่า กระบวนการที่บุคคลใช้ ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาความอึดอัด ความเครียด ความคับข้องใจ ความทุกข์ ความวิตกกังวลต่าง ๆ จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้น ๆ สามารถอยู่สภาพแวดล้อมหรือในสภาพปัญหานั้น ๆ ได้ถ้าบุคคลปรับตัวแล้วสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุขได้นั้นแสดงว่า บุคคลนั้นมีสุขภาพจิตดีแต่หาก

ว่าบุคคลปรับตัวแล้วยังมีความทุกข์ใจ ว้าวุ่นใจ ไม่สบายใจอยู่ ความรู้สึกดังกล่าวย่อมจะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตไม่ดี และหากเรื้อรังรุนแรงมากขึ้น อาจจะเจ็บป่วยเป็นโรคประสาทหรือโรคจิตได้

ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความสามารถของตนเอง กล่าวคือ ด้านการใช้ความสามารถของตนเอง พบว่า ความสามารถในการจัดการเกษตรไม่ค่อยมีปัญหาอะไร แต่จะเป็นในด้านของเทคโนโลยีที่เกษตรกรไม่ค่อยเข้าถึงในโลกออนไลน์ เกษตรกรบางคนค่อนข้างยากจนรายได้ค่อนข้างน้อย จึงไม่มีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยที่สามารถติดตามข่าวสารหรือไม่ทันเรื่องเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จุมจินต์ สลัดทุกซ์ (2546, น. 12) ได้ให้ความหมายว่า การปรับตัวไว้ว่า การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพความพึงพอใจความแจ่มใสอย่างสูงสุด มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมมีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต

ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านความไวต่อการรับรู้ ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น กล่าวคือเกษตรกรบางรายไม่ค่อยมีความไวต่อการรับรู้ด้านของเทคโนโลยีที่เกษตรกรไม่ค่อยเข้าถึงในโลกออนไลน์ หรือความต้องการที่เกษตรกรไม่สามารถแสดงออกหรือเสนอแนวทางได้คือเรื่องเศรษฐกิจที่ราคาตกต่ำ แต่ต้องมีการปรับตัวตามสถานการณ์เพราะไม่สามารถเลือกได้เนื่องจากเกษตรกรต้องมีประมาณรายจ่ายมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และทัศนากิติ (2543, น. 5) ได้ให้ความหมายว่า การปรับตัวไว้ว่า การที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตน และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และความต้องการของตนเองจนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขปราศจากความคับข้องใจ

3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอล บ้านกอก ตำบลทะลาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความเข้าใจตนเอง กล่าวคือ การเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม เชื่อฟังในเหตุผลของบุคคลอื่น ไม่กระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมด้วยการใช้ความสามารถตนเอง และด้านการเรียนรู้ และพัฒนาคือสิ่งที่สำคัญอย่างมากในเรียนรู้เพิ่มเติมจากส่วนเดิม ซึ่งสามารถที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจุมจินต์ สลัดทุกซ์ (2546, น. 12) ได้กล่าวถึงการปรับตัวว่า การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพความพึงพอใจความแจ่มใสอย่างสูงสุด มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมมีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านการใช้ความเข้าใจตนเอง กล่าวคือ การใช้ความเข้าใจตนเอง ต้องใช้ความเข้าใจเรื่องการปรับตัวและของแต่ละคนมีวิธีปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่ตนเองได้พบเจอและต้องตระหนักถึงการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และทัศนากิติ (2543, น. 5) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลพยายาม

ปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตน และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และความต้องการของตนเองจนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขปราศจากความคับข้องใจ

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในการใช้ความสามารถของตนเอง กล่าวคือ ให้ใช้ความสามารถที่มีเพื่อการทำงาน และต้องเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหาย เช่น เรื่องเทคโนโลยีเพื่อการติดตามข่าวสารเตรียมการวางแผนหาทางแก้ไขเนื่องจากเกษตรกรยังมีการทำการเกษตรเหมือนเดิมเพื่อดำรงชีพแม้จะเสี่ยงในการลงทุนในแต่ละรอบก็ตามจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จุมจินต์ สลัดทุกข์ (2546, น. 12) ได้ให้ความหมายว่า การปรับตัวไว้ว่า การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพความพึงพอใจความแจ่มใสอย่างสูงสุด มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมมีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในยุคนิวนอร์มอลในด้านความไวต่อการรับรู้ ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น กล่าวคือ เกษตรกรต้องไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่นด้วยคำพูดหรือการกระทำอาจทำให้คนอื่นไม่สบายใจได้ และสิ่งที่ต้องการคือที่เก็บสินค้าหรือตลาดรองรับสินค้าเหล่านี้เข้ามาทำให้มีการปรับตัวต้องมีความไวต่อการรับรู้ในเรื่องเศรษฐกิจและความไม่สบายใจของผู้อื่น ด้านการเรียนรู้และพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากและถ้าบุคคลปรับตัวแล้วสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุขได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545, น. 6) ได้ให้ความหมายว่า กระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาความอึดอัด ความเครียด ความคับข้องใจ ความทุกข์ใจ ความวิตกกังวลต่าง ๆ จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้น ๆ สามารถอยู่สภาพแวดล้อมหรือในสภาพปัญหานั้น ๆ ได้ถ้าบุคคลปรับตัวแล้วสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุขได้นั้นแสดงว่าบุคคลนั้นมีสุขภาพจิตดีแต่หากว่าบุคคลปรับตัวแล้วยังมีความทุกข์ใจ ว้าวุ่นใจ ไม่สบายใจอยู่ ความรู้สึกดังกล่าวย่อมจะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตไม่ดี และหากเรื้อรังรุนแรงมากขึ้น อาจเจ็บป่วยเป็นโรคประสาทหรือโรคจิตได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 เกษตรกรบ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ควรได้รับการแนะนำจากนักวิชาการด้านการปรับตัวของเกษตรกร เพื่อได้รับความรู้มากยิ่งขึ้น

1.2 เกษตรกรบ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ควรศึกษาเรียนรู้เทคโนโลยีเพื่อให้ทันข่าวสาร

1.3 เกษตรกรบ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และระมัดระวังเกี่ยวกับโรคระบาดโควิด-19

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวของเกษตรกรด้านอื่น ๆ กับเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง บ้านกอก ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2558). *ฐานข้อมูลของศูนย์สารสนเทศ : องค์ความรู้เรื่องหอมแดง*. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.doae.go.th/plant/shallot.html>.
- จุมจินต์ สลัดทุกข์. (2546). *การปรับตัวของพนักงานต่างชาติต่อบริบทการทำงานแบบไทย*. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2564, จาก <file:///C:/Users/Acer/Downloads/DigitalFile110660.pdf>
- นายแพทย์ชูติย์ ปานปรีชา. (2538). *การปรับตัวของพนักงานต่างชาติต่อบริบทการทำงานแบบไทย*. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2564, จาก <https://doi.nrct.go.th>
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และทัศนาก ทอภักดี. (2543). *การปรับตัวของพนักงานต่างชาติต่อบริบทการทำงานแบบไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก <https://doi.nrct.go.th>
- วรารณ ตระกูลสถิตย์. (2545). *การปรับตัวของพนักงานต่างชาติต่อบริบทการทำงานแบบไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก [ThaiJohttps://so03.tci-thaijo.org](https://so03.tci-thaijo.org)
- สุปรिता อุดยานนท์. (2564). *วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ร่วมกับโควิด - 19 ชีวิตวิถีใหม่คนไทยเมื่อต้องอยู่กับโควิดแบบมาราธอน วันที่ 6 มกราคม 2564*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_2515461
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *การประเมินผลกระทบทางสุขภาพและพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก <https://so02.tci-thaijo.org>
- Bernard. (1960). *การปรับตัว*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก <http://dept.npru.ac.th/>

ผู้เขียนบทความ

คุณอัมรินทร์ สุวรรณดี และ คุณพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด อีเมล humam.journal@nrru.ac.th

การรับและเสียสิทธิในมรดกของทายาทและข้อสังเกตกรณีทายาทถูกจำกัดมิให้รับมรดก

RECEIVING AND PRESERVING THE INHERITANCE OF THE HEIRS AND OBSERVING THE HEIRS BEING DISQUALIFIED FROM THE INHERITANCE

ธีรศักดิ์ เงยวิจิตร

TEERASAK NGEYVUJIT

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

SECRETARY GENERAL OF THE OFFICE OF THE JUDICIARY

กรุงเทพมหานคร

BANGKOK

Received: May 26, 2023

Revised: June 18, 2023

Accepted: July 18, 2023

บทคัดย่อ

เมื่อบุคคลใดตายและบุคคลนั้นมีมรดกบุคคลซึ่งเป็นทายาทไม่ว่าจะเป็นทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรมย่อมมีสิทธิในมรดกของผู้ตาย การที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นก็มาจากการที่ผู้ตายมีอยู่ขณะตายก็ย่อมน่าจะตกแก่บุคคลที่มีความเกี่ยวพันทางเครือญาติหรือตกแก่บุคคลที่ผู้ตายมีความประสงค์จะยกให้ แต่อย่างไรก็ตามมรดกของผู้ตายหาอาจจะตกแก่ทายาทเสมอไปไม่ นั่นคือบางกรณีทายาทอาจจะเสียสิทธิในมรดกของผู้ตายได้ หากเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งกรณีทายาทถูกจำกัดมิให้รับมรดกก็เป็นทางหนึ่งซึ่งส่งผลให้ทายาทเสียสิทธิในมรดกโดยมาตรา 1639 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดกรณีทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (1) (3) (4) หรือ (6) ถูกจำกัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย ผู้สืบสันดานโดยตรงของผู้ตายตามมาตรา 1643 สามารถรับมรดกแทนที่ทายาทที่ถูกจำกัดได้ในส่วนแบ่งของทายาทนั้น แต่นอกเหนือจากมาตรา 1639 ดังกล่าวแล้วยังมีบทบัญญัติมาตรา 1607 ได้กล่าวถึงกรณีทายาทถูกจำกัดและให้สิทธิผู้สืบสันดานเข้าสืบมรดกต่อไปได้เสมือนหนึ่งว่าทายาทนั้นตายแล้ว ซึ่งการที่บทบัญญัติเรื่องการถูกจำกัดมิให้รับมรดกมีอยู่ 2 มาตราดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาในการตีความของนักกฎหมาย สรุปได้ว่า หากทายาทถูกจำกัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตายใช้มาตรา 1639 บังคับ ส่วนกรณีทายาทถูกจำกัดมิให้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตายใช้มาตรา 1607 บังคับ ซึ่งหากตีความในลักษณะดังกล่าวก็อาจจะเกิดปัญหาในการตีความกฎหมายซึ่งอาจจะมีความขัดแย้งกันได้ ดังนั้นเพื่อมิให้เกิดปัญหาดังกล่าวในการตีความ อาจจะต้องมีการศึกษาในเชิงลึกเพื่อทำการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ใช้และตีความไปในแนวทางเดียวกัน

คำสำคัญ: มรดก ทายาท การรับมรดก การเสียสิทธิ การถูกจำกัด

ABSTRACT

When a person dies and that person is inherited by a person who is an heir, whether a statutory heir or a beneficiary Take pride in the inheritance of the deceased. The fact that such legislation comes from the principle that what the deceased to the EU at the time of death is allowed. The charge will fall on the person who has a kinship relationship with the person to whom the deceased wishes to be ceded. - Anyway the estate of the deceased may not always pass to the heirs, i.e. in some cases in which the heirs may lose their right to the estate of the deceased – if the provisions are met. law which in the event that the heir is deprived of inheritance is one of the ways that results in the deprivation of the right to inheritance by the heir under Section 1639 of the Civil and Commercial Code provides for cases in which a statutory heir under section 1629 (1), (3), (4), or (6) is deprived of the inheritance. - Angel's inheritance is dead. A direct descendant of a deceased under Section 1643 can inherit in lieu of a disposed heir on the part of that heir. But in addition to Section 1639, there are also Provisions of Section 1607 I have spoken of the situation that the heir is eliminated and the defendant has the right to continue to inherit the inheritance - always -a the heir is dead. Which the provisions on the deregulation of the EU-2 Article of Inheritance cause problems in action the definition of the law can be concluded that if the heir is disposed of before the deceased, the use of Section 1639 applies to the case. An heir is deprived of the inheritance after the decedent's death applies Section 1607, which, if in nature, may will Problems in the legal process which may cause conflicts.

Keywords: heritage, heir, inheritance, loss of right, elimination

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ว่าด้วย มรดกของประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นไว้ว่า เมื่อบุคคลถึงแก่ความตายไม่ว่าจะตายโดยธรรมชาติหรือศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญหากบุคคลนั้นมีมรดก¹มรดกย่อมตกแก่ทายาท²

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท ทายาทอาจเสียไปซึ่งสิทธิในมรดกได้แต่โดยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น”

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1602 บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลใดต้องถือว่าถึงแก่ความตายตามความในมาตรา 62 แห่งประมวลกฎหมายนี้ มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท

ถ้าพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นยังคมีชีวิตอยู่ หรือตายในเวลาอื่นผิดไปจากเวลาดังระบุไว้ในคำสั่งที่สั่งให้เป็นคนสาบสูญ ให้ใช้บทบัญญัติมาตรา 63 แห่งประมวลกฎหมายนี้บังคับแก่ทายาทของบุคคลนั้น”

แต่บางกรณี แม้ผู้ตายมีมรดก ทายาทอาจไม่มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตาย หากเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ ทายาทนั้นเสียสิทธิในมรดกของผู้ตาย ซึ่งอาจเสียสิทธิตามกฎหมายอื่นหรือตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้ ทั้งนี้ เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 วรรคสอง

กรณีทายาทถูกกำจัดมิให้รับมรดก ถือเป็นการเสียสิทธิในมรดกของทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประการหนึ่ง ซึ่งเมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 หมวด 3 ได้บัญญัติถึง หลักเกณฑ์ของทายาทที่ถูกกำจัดและจะส่งผลต่อไปเป็นประการใดไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1639 ถึงมาตรา 1645 แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีบทบัญญัติในหมวด 2 มาตรา 1607 กำหนดเกณฑ์กรณีทายาทถูก กำจัดไว้เช่นเดียวกัน ซึ่งหากพิจารณาตามมาตรา 1639 จะเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนว่ากรณีบุคคลซึ่งจะ เป็นทายาทโดยธรรมตามที่กฎหมายกำหนดถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย ให้ผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นเข้า รับมรดกแทนที่ได้ แต่มีปัญหาตามมาคือ หากทายาทนั้นถูกกำจัดมิให้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตาย ผู้สืบสันดานจะเข้า รับมรดกแทนที่ได้หรือไม่ หากตีความตามมาตรา 1639 ย่อมจะเห็นชัดเจนว่าผู้สืบสันดานไม่สามารถรับมรดกแทนที่ ได้ แต่ก็มีกรณีตีความของนักกฎหมายว่าทายาทที่ถูกกำจัดมิให้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตายผู้สืบสันดานย่อมสืบมรดกได้ ตามมาตรา 1607 ซึ่งความเห็นนี้ก็มีความพิพาททางทฤษฎีไปได้วินิจฉัยรองรับ ในประเด็นนี้ ศาสตราจารย์พรชัย สุนทรพันธ์ (พรชัย สุนทรพันธ์, 2559, น. 3) มีความเห็นว่า การตีความดังกล่าวเป็นการตีความเพื่อบรรเทาความ ยุติธรรมเฉพาะคดี แต่ยังไม่สามารถให้เหตุผลทางกฎหมายได้อย่างเป็นระบบ และอาจจะมีปัญหาในการปรับใช้ กฎหมายในเชิงนิติวิธีได้

กองมรดกของผู้ตาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1600³ ได้กำหนดกองมรดกของผู้ตายไว้ 4 ประการ คือ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ

มรดกของผู้ตาย ทั้ง 4 ประการ ต้องเป็นของผู้ตายหรือผู้ตายมีสิทธิอยู่ในขณะถึงแก่ความตายจึงจะถือเป็น มรดก แต่หากเป็นของผู้ตายหรือผู้ตายมีสิทธิได้รับหลังตาย หรือผู้ตายจะได้รับสิทธิเนื่องจากความตาย (เฉลิมชัย เกษมสันต์, 2555, น. 3) เงินสังฆารานุเคราะห์ ฌาปนกิจสงเคราะห์ เช่นนี้ จะไม่ถือเป็นมรดกของผู้ตาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 2401/2515 (ประชุมใหญ่) เงินสังฆารานุเคราะห์ เป็นเงินที่ผู้รับประโยชน์จะได้รับ ภายหลังจากที่สมาชิกขององค์กรสงเคราะห์ข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลขถึงแก่ความตาย มิใช่ทรัพย์สินที่สมาชิก ผู้ตายมีอยู่ขณะถึงแก่ความตายจึงไม่เป็นมรดกของผู้ตาย

มีปัญหาว่า เงินตามสัญญาประกันชีวิตที่ผู้ตายทำไว้กับผู้รับประกันจะเป็นมรดกหรือไม่ เงินตามสัญญา ประกันชีวิตเป็นเงินที่ผู้รับประกันจะใช้จ่ายเงินแก่ผู้รับประโยชน์ที่ระบุไว้อันสืบเนื่องมาจากความตายของผู้เอาประกัน สิทธิตามสัญญาจะเกิดเมื่อผู้เอาประกันถึงแก่ความตายจึงมิใช่มรดกของผู้เอาประกัน (พรชัย สุนทรพันธ์, 2566, น. 11)

³ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1600 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดก ของผู้ตาย ได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็น การเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้”

แต่หากเป็นเงินสะสมที่นายจ้างจะจ่ายให้เมื่อออกจากงานภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่นายจ้างกำหนด ลูกจ้างก็จะได้นั้นไป จึงถือว่าเงินดังกล่าวลูกจ้างมีสิทธิอยู่ในขณะถึงแก่ความตาย เงินนี้จึงเป็นมรดกของลูกจ้างที่ถึงแก่ความตาย

กรณีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบไม่เป็นมรดก

แม้ตามหลักสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบที่เป็นของผู้ตายขณะถึงแก่ความตายจะเป็นมรดกดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ก็ยังมีบางกรณีที่สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบนั้นจะไม่เป็นมรดกของผู้ตาย หากสิ่งเหล่านั้นเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ตาย ในกรณีดังนี้

1. เป็นเรื่องเฉพาะตัวโดยสภาพ

เรื่องเฉพาะตัวโดยสภาพ หมายถึง เรื่องที่ผู้ตายจะเป็นผู้ใช้หรือกระทำได้แต่ตนเองจะโอนให้ผู้อื่นไม่ได้ หรือเป็นเรื่องคุณสมบัติเฉพาะตัวบุคคล (เพริียบ หุตางกูร แก้ไขเพิ่มเติมโดย ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2563, น. 32) เช่น สิทธิในการเข้าสอบแข่งขัน สิทธิในการบอกกล่าวสัญญาระหว่างสมรส เป็นต้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 890/2517 (ประชุมใหญ่) การบอกกล่าวสัญญาระหว่างสมรสซึ่งไม่ใช่การบอกกล่าวโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 (ปัจจุบันแก้ไขเป็นมาตรา 1469) นั้นโดยสภาพเป็นการเฉพาะตัวของสามีหรือภริยาเท่านั้น เมื่อฝ่ายใดถึงแก่กรรมสิทธิ์บอกเลื่อยมรดกจะสืบไปไม่ตกทอดไปยังทายาทในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกองมรดกของผู้ตาย ทายาทไม่มีสิทธิบอกกล่าวได้

2. เป็นเรื่องเฉพาะตัวตามกฎหมาย

เรื่องเฉพาะตัวตามกฎหมาย หมายถึง เรื่องที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ตาย ซึ่งจะสังเกตได้จากกรณีที่กฎหมายบัญญัติในทำนองว่าระงับไปด้วยความตาย โอนกันไม่ได้ ไม่ตกสืบถึงถึงทายาท เป็นต้น เช่น สิทธิตามสัญญาใช้คงรูป⁴ สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน⁵ เป็นต้น

บุคคลที่จะเป็นทายาทมีสิทธิรับมรดก

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า เมื่อบุคคลใดตายมรดกย่อมตกทอดแก่ทายาท ซึ่งทายาทที่มีสิทธิรับมรดกมี 2 ประเภท คือ⁶ ทายาทตามกฎหมายหรือทายาทโดยธรรม และผู้รับพินัยกรรม อธิบายได้ ดังนี้

⁴ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 648 บัญญัติว่า “อันการยืมใช้คงรูป ย่อมระงับสืบไปด้วยมรดกแห่งผู้ยืม”

⁵ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้ไม่โอนกันได้ และไม่ตกสืบไปถึงทายาท เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้โดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว

อนึ่ง หญิงที่ต้องเสียหายเพราะผู้ใดทำผิดอาญาเป็นทุรศีลธรรมแก่ตนก็ย่อมมีสิทธิเรียกร้องทำนองเดียวกันนี้”

⁶ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1603 บัญญัติว่า “กองมรดกย่อมตกทอดแก่ทายาทโดยสิทธิตามกฎหมายหรือโดยพินัยกรรม

1. ทายาทโดยธรรม

ทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย ตามมาตรา 1629⁷ แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติ และทายาทโดยธรรมที่เป็นคู่สมรส

1.1 ทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติ ในส่วนของทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติตามมาตรา 1629 วรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังตามลำดับที่กฎหมายระบุไว้หาให้มีสิทธิรับมรดกทุกคนไม่ นั่นหมายความว่า หากทายาทลำดับก่อนมีชีวิตหรือผู้มีสิทธิรับมรดกแทนที่ทายาทที่อยู่ในลำดับถัดลงไปไม่มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตายเลย⁸ ดังนี้ เป็นไปตามหลัก “สนิทตัดห่าง” เว้นแต่ กรณีเจ้ามรดกมีทายาทลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 เช่นนี้ ทายาททั้ง 2 ลำดับจะไม่ตัดกันแต่ทายาทลำดับ 2 จะมีสิทธิได้รับมรดกเสมือนหนึ่งว่าเป็นทายาทชั้นบุตร

ตัวอย่างเช่น เจ้ามรดกมีบุตร 2 คน ซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมลำดับที่ 1 และมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 3 คน ซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมลำดับที่ 3 เช่นนี้ ผู้มีสิทธิรับมรดกมีเพียงบุตร 2 คนเท่านั้น ส่วนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 3 คนเป็นทายาทโดยธรรมที่อยู่ในลำดับห่างลงมาจะถูกตัดไม่ให้รับมรดกตามมาตรา 1630 วรรคหนึ่ง

แต่หากเจ้ามรดกมีบิดามารดาซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมลำดับที่ 2 อยู่ด้วย เช่นนี้ บิดามารดาแม้จะเป็นทายาทโดยธรรมที่อยู่ถัดจากลำดับที่ 1 ก็ตาม บิดามารดาก็จะไม่ถูกตัดแต่จะได้รับมรดกเสมือนเป็นทายาทชั้นบุตร นั่นคือ ในส่วนของทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติ จึงสรุปได้ว่า ทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติตามมาตรา 1629 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 1630 ต่างมีสิทธิได้รับมรดกตามลำดับก่อนหลัง เว้นแต่ทายาทโดยธรรมลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ต่างมีสิทธิได้รับมรดกพร้อมกันและเท่ากัน

ทายาทที่มีสิทธิตามกฎหมาย เรียกว่า “ทายาทโดยธรรม”

ทายาทที่มีสิทธิตามพินัยกรรม เรียกว่า “ผู้รับพินัยกรรม”

⁷ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 บัญญัติว่า “ทายาทโดยธรรมมีทาลำดับเท่านั้น และภายใต้บังคับแห่งมาตรา 1630 วรรคสอง แต่ละลำดับมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ผู้สืบสันดาน
- (2) บิดา มารดา
- (3) พี่น้องร่วมบิดา มารดาเดียวกัน
- (4) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน
- (5) ปู่ ย่า ตา ยาย
- (6) ลุง ป้า น้า อา

คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นก็เป็นทายาทโดยธรรม ภายใต้บังคับของบทบัญญัติพิเศษแห่งมาตรา 1635”

⁸ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1630 บัญญัติว่า “ตราบใดที่มีทายาทซึ่งยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ยังไม่ขาดสาย แล้วแต่กรณี ในลำดับหนึ่ง ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา 1629 ทายาทผู้ที่อยู่ในลำดับถัดลงไปไม่มีสิทธิในทรัพย์มรดกของผู้ตายเลย

แต่ความในวรรคก่อนนี้มีให้ใช้บังคับในกรณีเฉพาะที่มีผู้สืบสันดานคนใดยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่กัน แล้วแต่กรณี และมีบิดามารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ในกรณีเช่นนั้นให้บิดามารดาได้ส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าเป็นทายาทชั้นบุตร”

1.2 ทายาทโดยธรรมที่เป็นคู่สมรส กรณีทายาทโดยธรรมที่เป็นคู่สมรสตามมาตรา 1629 วรรคสอง จะต้องเป็นคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย⁹ นั่นคือ จะต้องมีการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 โดยจะไม่หมายรวมถึงคู่สมรสที่อยู่กันโดยพฤตินัย ซึ่งส่วนแบ่งของคู่สมรสที่มีชีวิตอยู่ย่อมมีส่วนแบ่งของผู้สมรสที่ถึงแก่ความตายตามสัดส่วนที่กำหนดตาม มาตรา 1635¹⁰ ดังนี้

1.2.1 กรณีเจ้ามรดกมีทายาทตามมาตรา 1629 (1) คู่สมรสที่มีชีวิตอยู่ย่อมมีสิทธิได้รับมรดกเสมือน ทายาทชั้นบุตร เช่น เจ้ามรดกมีภริยาและบุตร 2 คนเมื่อเจ้ามรดกตายมีมรดก 3 ล้านบาท ภริยาย่อมมีสิทธิได้รับส่วน แบ่งมรดกของสามีเสมือนทายาทชั้นบุตร นั่นคือ มีสิทธิในส่วนแบ่งมรดก 1 ส่วนเท่ากับบุตร 2 คน ดังนั้นมรดกของ เจ้ามรดกจึงตกแก่ภริยาและบุตรคนละ 1 ล้านบาท

1.2.2 กรณีเจ้ามรดกไม่มีทายาทตามมาตรา 1629 (1) แต่มีทายาทตามมาตรา 1629 (2) หรือ (3) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่มีชีวิตอยู่ ย่อมมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหนึ่ง เช่น เจ้ามรดกมีสามี บิดามารดา และพี่น้องร่วมบิดา มารดาเดียวกัน 2 คน เช่นนี้ ในส่วนทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติผู้มีสิทธิได้รับมรดก คือ บิดามารดา ส่วนพี่น้องร่วม บิดามารดาจะไม่สิทธิรับมรดกตามมาตรา 1630 วรรคหนึ่ง ตามหลัก “สนิทตัดห่าง” ตามมาตรา 1630 วรรคหนึ่ง หากเจ้ามรดกมีมรดก 8 ล้านบาทสามีมีสิทธิได้รับมรดก 4 ล้านบาทส่วนอีก 4 ล้านบาทย่อมตกแก่บิดาและมารดาคน ละ 2 ล้านบาท หากเจ้ามรดกไม่มีบิดามารดาส่วนแบ่งของสามียังคงมีสิทธิเช่นเดิม คือ 4 ล้านบาท ส่วนอีก 4 ล้าน บาทย่อมตกแก่พี่น้องร่วมบิดามารดาคนละ 2 ล้านบาท

1.2.3 กรณีเจ้ามรดกมีทายาทตามมาตรา 1629 (4) หรือ (5) หรือ (6) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่มีชีวิต อยู่ ย่อมมีสิทธิได้รับมรดก 2 ใน 3 เช่น เจ้ามรดกมีภริยา พี่น้องร่วมมารดา 2 คน ปู่ย่า 2 คน และน้าอา 2 คน เช่นนี้ ในส่วนทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติดังกล่าวจะตัดกันเอง นั่นคือ หากมีพี่น้องร่วมมารดา ปู่ย่า และน้าอา จะไม่ได้หรือ หากไม่มีพี่น้องร่วมมารดา ปู่ย่าก็จะได้มรดก ส่วนน้าอา จะไม่ได้ หรือไม่มีปู่ย่า น้าอาาก็จะได้ ทั้งนี้ เป็นตามมาตรา 1630 วรรคหนึ่ง หากเจ้ามรดกมีมรดก 9 ล้านบาท ภริยาจะได้รับมรดก 6 ล้านบาท ส่วนที่เหลือ 3 ล้านบาท ย่อมตก แก่พี่น้องร่วมมารดา หรือปู่ย่า หรือน้าอาแล้วแต่กรณีคนละส่วนเท่า ๆ กัน

⁹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457 บัญญัติว่า “การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อได้ จดทะเบียนแล้วเท่านั้น”

¹⁰ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1635 บัญญัติว่า “ลำดับและส่วนแบ่งของคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ในการรับ มรดกของผู้ตายนั้น ให้เป็นไปดังต่อไปนี้”

(1) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (1) ซึ่งยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น มีสิทธิได้ ส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นทายาทชั้นบุตร

(2) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (3) และทายาทนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ หรือถ้าไม่มีทายาทตามมาตรา 1629 (1) แต่มีทายาทตามมาตรา 1629 (2) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหนึ่ง

(3) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (4) หรือ (6) และทายาทนั้นยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ หรือมีทายาทตามมาตรา 1629 (5) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ มีสิทธิได้มรดกสองส่วนในสาม

(4) ถ้าไม่มีทายาทดังที่ระบุไว้ในมาตรา 1629 คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหมด”

1.2.4 กรณีเจ้ามรดกไม่มีทายาทตามมาตรา 1629 คู่สมรสที่มีชีวิตอยู่ย่อมมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหมด เช่น เจ้ามรดกมีสามีแต่ไม่มีทายาทตามมาตรา 1629 (1) ถึง (6) หากเจ้ามรดกมีมรดกเท่าใดก็ตาม สามีย่อมได้รับมรดกทั้งหมด

ข้อสังเกต

1. อาจมีปัญหาเกิดขึ้นได้กรณีเจ้ามรดกมีทายาทตามมาตรา 1629 (1) และ (2) รวมทั้งมีคู่สมรสด้วย เช่นนี้ คู่สมรสจะมีสิทธิได้รับมรดกเท่าใด เนื่องจากมาตรา 1635 ไม่ได้กำหนดกรณีไว้

ผู้เขียนเห็นว่า กรณีเกิดช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวก็น่าจะต้องหากกฎหมายใกล้เคียงมาปรับใช้ นั่นคือ กรณีดังกล่าวทั้งทายาทตามมาตรา 1629 (1) และ (2) ต่างมีสิทธิได้รับมรดกในส่วนเท่ากัน ซึ่งเมื่อยังมีทายาทตามมาตรา 1629 (1) ได้รับมรดกจึงจะต้องปรับส่วนแบ่งของผู้สมรสตามมาตรา 1635 (1) โดยมีสิทธิได้รับมรดกเสมือนทายาทชั้นบุตรและทายาทตามมาตรา 1629 (2) ก็ย่อมมีสิทธิได้รับมรดกเสมือนทายาทชั้นบุตรด้วยตามมาตรา 1630 วรรคสอง

2. ทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติตามมาตรา 1629 ทั้ง 6 ลำดับ ตัดกันตามหลักสนิทตัดห่าง ยกเว้นทายาทโดยธรรมลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ไม่ตัดกัน ตามมาตรา 1630 แต่ทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติและทายาทโดยธรรมที่เป็นคู่สมรสจะไม่ตัดกัน นั่นคือ ทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติกับทายาทโดยธรรมที่เป็นคู่สมรสต่างมีสิทธิได้รับมรดกเหมือนกัน เพียงแต่คู่สมรสจะได้รับมรดกมากน้อยเท่าใดขึ้นกับว่าเจ้ามรดกมีทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติลำดับใดมีชีวิตอยู่

2. ผู้รับพินัยกรรม

ผู้รับพินัยกรรมจะเป็นบุคคลใดก็ได้ที่เจ้ามรดกประสงค์จะยกมรดกให้อาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ แต่ผู้รับพินัยกรรมต้องมีใช้บุคคลที่กฎหมายกำหนดห้ามรับทรัพย์ตามพินัยกรรม ดังที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 1652 และมาตรา 1653¹¹

การเสียสิทธิในมรดกของทายาท

เมื่อพิจารณาตามมาตรา 1599 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติกรณีเจ้ามรดกมีมรดกและมีทายาท แต่ทายาทอาจเสียสิทธิหรือไม่มีสิทธิรับมรดกโดยเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่น ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงเฉพาะกรณีการเสียสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ การเสียสิทธิตามประมวลกฎหมาย

¹¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1652 บัญญัติว่า “บุคคลผู้อยู่ในความปกครองนั้น จะทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกของตนให้แก่ผู้ปกครองหรือคู่สมรส บุพการี หรือผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องของผู้ปกครองไม่ได้จนกว่าผู้ปกครองจะได้ทำคำแถลงการณ์ปกครองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1577 และมาตราต่อ ๆ ไป แห่งประมวลกฎหมายนี้เสร็จสิ้นแล้ว”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1653 บัญญัติว่า “ผู้เขียน หรือพยานในพินัยกรรมจะเป็นผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรมนั้นไม่ได้

ให้ใช้บทบัญญัติในวรรคก่อนบังคับแก่คู่สมรสของผู้เขียนหรือพยานในพินัยกรรมด้วย

พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้จัดข้อความแห่งพินัยกรรมที่พยานนำมาแจ้งตามมาตรา 1663 ให้ถือว่าเป็นผู้เขียนพินัยกรรมตามความหมายแห่งมาตรานี้”

แพ่งและพาณิชย์มีอยู่ 4 กรณี การถูกจำกัดมิให้รับมรดก การตัดมิให้รับมรดก การสละมรดก และอายุความ แต่ในบทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงแต่เพียงการถูกจำกัดมิให้รับมรดก การตัดมิให้รับมรดก และการสละมรดกเท่านั้น อธิบายได้ ดังนี้

1. การถูกจำกัดมิให้รับมรดก

การถูกจำกัดมิให้รับมรดกเป็นการเสียสิทธิของทายาทโดยผลของกฎหมาย ซึ่งเป็นกรณีเรื่องการกระทำของทายาทที่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

1.1 เงื่อนไขการถูกจำกัดมิให้รับมรดก โดยกฎหมายกำหนดพฤติการณ์การกระทำของทายาทที่เข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดแล้ว ทายาทนั้นก็จะเสียสิทธิในมรดกของเจ้ามรดก ซึ่งการถูกจำกัดมิให้รับมรดกอาจเกิดได้ 2 ประการ ดังนี้

1.1.1 การถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดก¹² การถูกจำกัดในฐานนี้จะต้องเป็นการกระทำของทายาทที่ “ยกย้าย” หรือ “ปิดบัง” ทรัพย์สินมรดก เหตุที่กฎหมายกำหนดในพฤติการณ์ดังกล่าวของทายาท เนื่องจากทายาทนั้นเป็นคนโลกไม่เชื่อตรงต่อญาติพี่น้อง ทำนองว่าญาติพี่น้องคลานตามกันมายังโง่งกันได้ (ไพโรจน์ กัมพูศิริ, 2564, น. 58) ซึ่งกรณี “ยกย้าย” หรือ “ปิดบัง” ทรัพย์สินมรดกดังกล่าวทำให้ทายาทอื่นเสียประโยชน์ในทางทรัพย์สินโดยตรง (พินัย ณ นคร, 2554, น. 157) แต่กรณี “ยกย้าย” หรือ “ปิดบัง” ทรัพย์สินมรดกต้องปรากฏว่าทายาทกระทำโดย “ฉ้อฉล” หรือ “รู้อยู่ว่าตนทำให้เสื่อมประโยชน์แก่ทายาทคนอื่น” ดังนั้น หากปรากฏว่าการกระทำนั้นทำให้ทายาทอื่นเสื่อมประโยชน์แต่ผู้กระทำไม่รู้หรือตั้งใจจะทำให้เสื่อมประโยชน์แก่ทายาทอื่นแต่การกระทำนั้นไม่ส่งผลให้เสื่อมประโยชน์แก่ใครเลยผู้กระทำก็จะไม่ถูกจำกัด (ไพโรจน์ กัมพูศิริ, 2564, น. 59)

ข้อสังเกต

1. การ “ยกย้าย” คือ การเปลี่ยนที่จึงแสดงว่าทรัพย์สินมรดกที่จะยกย้าย ได้ต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ การ “ปิดบัง” คือ การไม่บอกใครถึงทรัพย์สินมรดกซึ่งลักษณะการปิดบังเกิดได้ทั้งมรดกที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์

2. การกระทำโดย “ฉ้อฉล” คือ การใช้กลหลอกลวงหรือทำด้วยเจตนาทุจริตเพื่อประโยชน์อันมิควรได้ (เพียบ หุตางกูร แก้ไขเพิ่มเติมโดย ไพโรจน์ กัมพูศิริ, 2563, น. 88)

3. การกระทำโดย “รู้อยู่ว่าตนทำให้เสื่อมประโยชน์ของทายาทคนอื่น” คือ รู้ว่าการกระทำของตนทำให้ทายาทอื่นเสียหายหรือได้รับมรดกน้อยกว่าส่วนที่ตนจะได้รับ

¹²ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1605 บัญญัติว่า “ทายาทคนใดยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดกเท่าส่วนที่ตนจะได้หรือมากกว่าโดยฉ้อฉลหรือรู้อยู่ว่า ตนทำให้เสื่อมประโยชน์ของทายาทคนอื่น ทายาทคนนั้นต้องถูกจำกัดมิให้ได้รับมรดกเลย แต่ถ้าได้ยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดกน้อยกว่าส่วนที่ตนจะได้ ทายาทคนนั้นต้องถูกจำกัดมิให้ได้รับมรดกเฉพาะส่วนที่ได้ยกย้ายหรือปิดบังไว้เท่านั้น

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับพินัยกรรม ซึ่งผู้ตายได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้เฉพาะสิ่งเฉพาะอย่าง ในอันที่จะได้รับทรัพย์สินนั้น”

4. การยกย้ายหรือปิดบังที่จะถูกกำจัดตามมาตรา 1605 ต้องเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินมรดก หากสิ่ง “ยกย้าย” หรือ “ปิดบัง” ไม่ใช่ทรัพย์สินมรดก เช่นนี้ ทายาทจะไม่ถูกกำจัด เช่น การ “ยกย้าย” หรือ “ปิดบัง” ดอกผลของทรัพย์สินมรดกที่เกิดหลังจากเจ้ามรดกตาย (พินัย ณ นคร, 2554, น. 161) เนื่องจากดอกผลดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกิดหลังเจ้ามรดกตายจึงไม่เป็นมรดก การกระทำของทายาทจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่มาตรา 1605 บัญญัติไว้

5. การที่ทายาทจะถูกกำจัดมิให้รับมรดกต้องเป็นการกระทำตามที่เงื่อนไขกำหนด คือ “ยกย้าย” หรือ “ปิดบัง” ทรัพย์สินมรดกแต่หากเป็นการทำลายทรัพย์สินมรดกแม้จะทำโดยรู้ว่าจะทำให้ทายาทอื่นเสื่อมประโยชน์ก็ตามทายาทนั้นก็ไม่ใช่ว่าจะถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดกแต่อย่างใด

6. กรณีการกระทำของทายาทที่ไม่เกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกก็จะไม่เข้าเกณฑ์ที่จะถูกกำจัดตามมาตรา 1605 เช่น การปิดบังเครื่องมือในการจัดทำบัญชีเครื่องมือเพื่อยืนยันต่อศาลในคดีร้องขอตั้งผู้จัดการมรดก เช่นนี้ การกระทำของทายาทแม้จะมีเจตนาที่ไม่สุจริตก็ตามแต่การกระทำก็หาได้เกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกไม่

7. ผลของการที่ยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดก

7.1 กรณีทายาท “ยกย้าย” หรือ “ปิดบัง” ทรัพย์สินมรดกเท่าส่วนที่ตนจะได้หรือมากกว่านั้นทายาทต้องถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดกเลย

7.2 กรณีทายาท “ยกย้าย” หรือ “ปิดบัง” ทรัพย์สินมรดกน้อยกว่าส่วนที่ตนจะได้ ทายาทต้องถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดกเฉพาะส่วนที่ตนยกย้ายหรือปิดบังนั้น ซึ่งแสดงว่าหากมีมรดกเหลือ นอกเหนือจากส่วนที่ทายาทนั้นยกย้ายหรือปิดบังทายาทนั้นยังคงมีสิทธิได้รับมรดกตามส่วนของตน เช่น เจ้ามรดกมีบุตรชอบด้วยกฎหมาย 3 คน คือ นายหนึ่ง นายสองและนายสาม เมื่อเจ้ามรดกตายมีมรดก 3 ล้านบาท เช่นนี้ เห็นว่ามรดกดังกล่าวตกแก่นายหนึ่ง นายสอง และนายสาม คนละ 1 ล้านบาท หากปรากฏว่า นายหนึ่งยกย้ายเงินไป 2 ล้านบาท โดยฉ้อฉล และนายสองยกย้ายเงินไป 5 แสนบาทโดยรู้ว่าจะทำเสื่อมประโยชน์แก่ทายาทอื่น เช่นนี้ นายหนึ่งยกย้ายทรัพย์สินมรดกไปมากกว่าส่วนที่ตนจะได้ นายหนึ่งต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดกเลยต้องนำมรดกในส่วนที่นายหนึ่งจะได้ไปแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิคนอื่น สำหรับนายสองยกย้ายทรัพย์สินมรดกไปน้อยกว่าส่วนที่ตนจะได้ นายสองจึงถูกกำจัด 500,000 บาท แต่ได้รับตามส่วนของตน 500,000 บาท รวมทั้งยังได้ส่วนแบ่งในส่วนที่นายหนึ่งถูกกำจัดอีก 5 แสนบาท รวมเป็น 1 ล้านบาท ส่วนนายสามมีสิทธิได้รับส่วนของตน 1 ล้านบาท ได้รับส่วนแบ่งจากส่วนของนายหนึ่ง 5 แสนบาท และได้รับในส่วนที่นายสองถูกกำจัดอีก 5 แสนบาท รวมเป็น 2 ล้านบาท

8. การถูกกำจัดตามมาตรา 1605 มิได้เฉพาะมรดกที่มีทายาทร่วมกัน 2 คนขึ้นไป ถ้ามีทายาทเพียงคนเดียว การกระทำที่เป็นการฉ้อฉลทายาทอื่นหรือทำให้เสื่อมประโยชน์ของทายาทอื่นก็ไม่ได้ การกำจัดมิให้รับมรดกจึงมีไม่ได้ด้วย (เฉลิมชัย เกษมสันต์, 2555, น. 160)

9. การกระทำของทายาทตามมาตรา 1605 มีข้อยกเว้นสำหรับผู้รับพินัยกรรมเฉพาะสิ่ง แม้ผู้รับพินัยกรรมนั้นจะทำการยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดกตามมาตรา 1605 วรรคหนึ่ง แต่ทายาทนั้นก็ยังคงมีสิทธิได้รับมรดกเฉพาะตามพินัยกรรมที่เจ้ามรดกทำยกให้ตนได้ตามมาตรา 1605 วรรคสอง

1.1.2 การถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควร การถูกจำกัดฐานนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1606¹³ เป็นการถูกจำกัดเนื่องจากทายาทมีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดที่กฎหมายกำหนดตาม (1) ถึง (5) ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของทายาททั้งหมดไม่ว่าจะเป็นสิทธิโดยธรรมหรือสิทธิตามพินัยกรรม (เปรียบ หุตางกูร, 2563, น. 91) ซึ่งการกระทำของทายาทที่ถูกจำกัดฐานเป็นผู้ไม่สมควรมี 5 กรณี คือ

1.1.2.1 กรณีที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเจตนาฆ่าหรือพยายามฆ่าเจ้ามรดกหรือผู้มีสิทธิรับมรดกก่อนตนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากเป็นการกระทำโดยไม่เจตนาหรือประมาทเป็นเหตุให้เจ้ามรดกหรือผู้มีสิทธิรับมรดกก่อนตนตาย เช่นนี้ ผู้กระทำจะไม่ถูกจำกัดและการฆ่าหรือพยายามฆ่าต้องเป็นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น หากเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นการกระทำที่กฎหมายให้สิทธิผู้กระทำทำได้ เช่น การฆ่าหรือพยายามฆ่าโดยการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าไม่ถือเป็นความผิด¹⁴ เช่นนี้ผู้กระทำจะไม่ถูกจำกัด

การฆ่าหรือพยายามฆ่า “ผู้มีสิทธิรับมรดกก่อนตน” หมายถึง หากบุคคลนั้นมีชีวิตอยู่ตนก็จะไม่ได้มรดก แต่ถ้าบุคคลนั้นตายไปแล้วตนจึงจะได้รับมรดก (พรชัย สุนทรพันธ์, 2566, น. 222) ซึ่งอาจจะเป็นทายาท ต่างลำดับกันตามมาตรา 1629 หรือทายาทในลำดับ (1) คือ ผู้สืบสันดานแต่ต่างชั้นกัน¹⁵ เช่น เจ้ามรดกมีบุตรและหลานซึ่งต่างเป็นผู้สืบสันดานของเจ้ามรดก แต่ผู้สืบสันดานชั้นบุตรเท่านั้นที่มีสิทธิรับมรดก ผู้สืบสันดานชั้นหลานจะไม่ได้ โดยผู้สืบสันดานชั้นหลานจะมีสิทธิรับมรดกได้แต่เพียงการรับมรดกแทนที่

¹³ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1606 บัญญัติว่า “บุคคลดังต่อไปนี้ต้องถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควร คือ

(1) ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำ หรือพยายามกระทำให้เจ้ามรดกหรือผู้มีสิทธิได้รับมรดกก่อนตนถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(2) ผู้ที่ได้ฟ้องเจ้ามรดกหาว่าทำความผิดโทษประหารชีวิตและตนเองกลับต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า มีความผิดฐานฟ้องเท็จหรือทำพยานเท็จ

(3) ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียนเพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แต่ข้อมันมิให้ใช้บังคับถ้าบุคคลนั้นมีอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ทำนั้นเป็นสามีภริยาหรือผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง

(4) ผู้ที่ฉ้อฉลหรือข่มขู่ให้เจ้ามรดกทำ หรือเพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมดซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก หรือไม่ให้กระทำการดังกล่าวนั้น

(5) ผู้ที่ปลอม ทำลาย หรือปิดบังพินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมด

เจ้ามรดกอาจถอนข้อจำกัดฐานเป็นผู้ไม่สมควรเสียก็ได้โดยให้อยู่ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร”

¹⁴ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 บัญญัติว่า “ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด”

¹⁵ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1631 บัญญัติว่า “ในระหว่างผู้สืบสันดานต่างชั้นกันนั้น บุตรของเจ้ามรดกอันอยู่ในชั้นสนิทที่สุดเท่านั้นที่มีสิทธิรับมรดก ผู้สืบสันดานที่อยู่ในชั้นถัดลงไปจะรับมรดกได้ก็แต่โดยอาศัยสิทธิในการรับมรดกแทนที่”

ข้อสังเกต

1. กรณีทายาทที่มีสิทธิได้รับมรดกพร้อมกันฆ่ากันโดยเจตนา แม้จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ตามผู้ที่ฆ่ากันจะไม่ถูกกำจัด เช่น บุตรบุญธรรมเจ้ามรดกฆ่าบิดาเจ้ามรดก เช่นนี้ แม้จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุตรบุญธรรมมีความผิดฐานฆ่าบิดาเจ้ามรดกก็ตาม บุตรบุญธรรมก็จะไม่ถูกกำจัดมิได้รับมรดกตามมาตรา 1606 (1) เพราะบุตรบุญธรรมเป็นทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (1) ส่วนบิดาเป็นทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (2) ซึ่งทายาทโดยธรรมทั้ง 2 ลำดับดังกล่าวต่างมีสิทธิรับมรดกด้วยกันทั้งคู่ หรือพี่น้องของเจ้ามรดกฆ่าคู่สมรสของเจ้ามรดกตายโดยเจตนาและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ตาม พี่น้องของเจ้ามรดกก็จะไม่ถูกกำจัดมิได้รับมรดกตามมาตรา 1606 (1) เพราะพี่น้องเป็นทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติ ส่วนคู่สมรสเป็นทายาทโดยธรรมที่เป็นคู่สมรสซึ่งทายาทโดยธรรม 2 ประเภทนี้ต่างมีสิทธิได้รับมรดกโดยไม่ตัดกัน

2. กรณีตั้งใจจะฆ่าบุคคลอื่นแต่ผลการกระทำเกิดแต่เจ้ามรดกทำให้เจ้ามรดกตาย เช่นนี้ ถือว่าฆ่าเจ้ามรดกตายโดยเจตนาเพราะการกระทำโดยพลาดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60¹⁶ ทายาทผู้กระทำจะไม่ถูกกำจัดตามมาตรา 1606 (1) เนื่องจากความรับผิดชอบในทางอาญาและทางแพ่งต้องแยกจากกัน ความรับผิดชอบทางอาญาเป็นกรณีกฎหมายบัญญัติไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ส่วนความรับผิดชอบทางแพ่งที่จะกำจัดทายาทนั้นต้องเป็นลักษณะของการประสงคร้ายหรือมีเจตนาที่จะกระทำต่อเจ้ามรดกโดยตรง

1.1.2.2 กรณีที่ได้ฟ้องเจ้ามรดกในความผิดที่มีโทษประหารชีวิต และตนเองกลับต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดฐานฟ้องเท็จหรือคำพยานเท็จ การที่ทายาทจะถูกกำจัดในกรณีนี้ หมายถึง ทายาทเป็นโจทก์ฟ้องเจ้ามรดกเอง แต่หากพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องแม้ทายาทจะเป็นผู้เสียหายก็ไม่ใช่เหตุที่จะกำจัดทายาทนั้น แต่หากทายาทขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการก็ถือว่าทายาทฟ้องเจ้ามรดกได้ (ไพโรจน์ กัมพูศิริ, 2564, น. 65)

อย่างไรก็ตาม การที่ทายาทฟ้องเจ้ามรดกในความผิดที่มีโทษประหารชีวิต เช่นนี้ ทายาทนั้นจะยังไม่ถูกกำจัด กรณีทายาทจะถูกกำจัดต้องปรากฏว่าทายาทนั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดเสียเองว่ามีความผิดฐานฟ้องเท็จหรือคำพยานเท็จด้วย

1.1.2.3 กรณีรู้ว่าเจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนาแต่ไม่นำความนั้นร้องเรียนเพื่อเป็นทางที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

คำว่า “ร้องเรียน” หมายถึง การแจ้งความร้องทุกข์ การกล่าวโทษ หรือให้การเป็นพยานถึงข้อเท็จจริงเท่าที่รู้เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้กระทำความผิด (พรชัย สุนทรพันธ์, 2566, น. 228) เว้นแต่ กรณี ดังต่อไปนี้ การที่ทายาทที่ไม่ร้องเรียนนั้นก็ยังไม่ถูกกำจัด คือ

¹⁶ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 60 บัญญัติว่า “ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไป ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น แต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้น เพราะฐานะของบุคคลหรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้าย มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น”

- 1) ทายาทนั้นอายุไม่ครบ 16 ปีบริบูรณ์ หรือ
- 2) ทายาทนั้นเป็นคนที่คนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือ
- 3) ถ้าผู้ทำนั้นเป็นสามีภรรยาหรือผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานโดยตรงของตน

สามี ภรรยา ต้องเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย (จดทะเบียนสมรส)

บุพการี หมายถึง บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งถือตามความเป็นจริงโดยไม่คำนึงถึงความชอบด้วยกฎหมาย เช่น ผู้ที่ฆ่าเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองซึ่งมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมาย แต่บิดาไม่ร้องเรียน เช่นนี้ บิดาก็ยังไม่ถูกกำจัด

ผู้สืบสันดานโดยตรง หมายถึง ผู้สืบสันดานที่เป็นผู้สืบสายโลหิตที่แท้จริง ซึ่งมีบุตรชอบด้วยกฎหมาย และบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้ว แต่ไม่รวมถึงบุตรบุญธรรม (พรชัย สุนทรพันธ์, 2566, น. 163)

1.1.2.4 กรณีฉ้อฉลหรือข่มขู่ให้เจ้ามรดกทำหรือเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมทั้งหมดหรือบางส่วนหรือไม่ให้กระทำการดังกล่าว

การฉ้อฉล คือ การใช้กลอุบายหลอกลวงและต้องเป็นการหลอกลวงที่ถึงขนาดทำให้เจ้ามรดกเชื่อยอมทำตาม ส่วนการข่มขู่มีความหมายเช่นเดียวกับการข่มขู่ในการแสดงเจตนาทำนิติกรรมตามมาตรา 164 (ไพโรจน์ กัมพูศิริ, 2564, น. 67)

กรณีทายาทฉ้อฉลหรือข่มขู่เจ้ามรดกตามเงื่อนไขของมาตรา 1606 (4) ก็ถือว่าทายาทนั้นถูกกำจัดแล้ว หากต้องคำนึงถึงว่าเจ้ามรดกได้ปฏิบัติตามที่ถูกหลอกลวงหรือถูกข่มขู่หรือไม่ (เพียบ หุตางกูร, 2563, น. 95) และไม่ต้องคำนึงว่า ผู้ฉ้อฉลหรือข่มขู่ได้ทำเพื่อประโยชน์ตนหรือไม่ (ไพโรจน์ กัมพูศิริ, 2564, น. 68)

แต่การทำพินัยกรรมแม้จะเป็นการทำนิติกรรมประเภทหนึ่งก็ตามพินัยกรรมที่ทําขึ้นเพราะถูกฉ้อฉลหรือข่มขู่มีบทบัญญัติเฉพาะที่บัญญัติในบรรพ 6 นั่นคือ ผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนพินัยกรรมนั้นได้¹⁷

¹⁷ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1708 บัญญัติว่า “เมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายแล้ว บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนพินัยกรรมซึ่งได้ทำขึ้นเพราะเหตุข่มขู่ก็ได้ แต่หากผู้ทำพินัยกรรมยังมีชีวิตอยู่ต่อมาเกินหนึ่งปีนับแต่ผู้ทำพินัยกรรมพ้นจากการข่มขู่แล้ว จะมีการร้องขอเช่นนั้นไม่ได้”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1709 บัญญัติว่า “เมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายแล้ว บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนพินัยกรรมซึ่งได้ทำขึ้นเพราะสำคัญผิดหรือกลฉ้อฉลได้ก็ต่อเมื่อความสำคัญผิดหรือกลฉ้อฉลนั้นถึงขนาด ซึ่งถ้ามิได้มีความสำคัญผิดหรือกลฉ้อฉลเช่นนั้น พินัยกรรมนั้นก็จะมีได้ทำขึ้น

ความในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับ แม้ถึงว่ากลฉ้อฉลนั้น บุคคลซึ่งมิใช่เป็นผู้รับประโยชน์ตามพินัยกรรมได้ก่อขึ้น

แต่พินัยกรรมซึ่งได้ทำขึ้นโดยสำคัญผิดหรือกลฉ้อฉลย่อมมีผลบังคับได้ เมื่อผู้ทำพินัยกรรมมิได้เพิกถอนพินัยกรรมนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่ที่ได้รู้ถึงการสำคัญผิดหรือกลฉ้อฉลนั้น”

1.1.2.5 กรณีปลอม ทำลายหรือปิดบังพินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมด ซึ่งคำว่า การปลอม คือ การทำพินัยกรรมที่ไม่จริงโดยผู้อื่นทำขึ้น ส่วน คำว่า การทำลาย คือ การทำให้พินัยกรรมไม่สามารถใช้บังคับได้ และคำว่า การปิดบัง คือ การไม่บอกใครว่ามีพินัยกรรม

1.2 การถอนข้อจำกัดก็ฐานเป็นผู้ไม่สมควร แม้ทายาทจะมีการกระทำบางอย่างตามเงื่อนไขที่มาตรา 1606 กำหนด ส่งผลให้ทายาทถูกจำกัดมิให้รับมรดก แต่เจ้ามรดกอาจถอนข้อจำกัดนั้นได้ โดยให้อภัยเป็นลายลักษณ์อักษร และการให้อภัยนี้จะต้องให้อภัยหลังจากที่ทายาทถูกจำกัดแล้ว เจ้ามรดกจะให้อภัยล่วงหน้าโดยที่ทายาทยังไม่ถูกจำกัดเพียงแต่คาดหวังว่าจะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นและทายาทจะถูกจำกัด เช่นนี้ การให้อภัยล่วงหน้าดังกล่าวไม่ถือเป็น การให้อภัยแต่อย่างใด (พรชัย สุทรพันธ์, 2566, น. 235)

2. การตัดมิให้รับมรดก

กรณีนี้เป็นการเสียสิทธิของทายาทโดยการแสดงเจตนาของเจ้ามรดกที่ไม่ประสงค์จะให้ทายาทโดยธรรมคนใดได้รับมรดกของตนเมื่อตนตาย โดยจะต้องทำตามที่มีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนด¹⁸

2.1 หลักเกณฑ์การตัดมิให้รับมรดก ซึ่งการตัดมิให้รับมรดกมี 2 กรณี คือ

2.1.1 การตัดโดยเจตนาชัดแจ้ง ตามมาตรา 1608 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง นั่นคือ เจ้ามรดกต้องระบุตัวทายาทโดยธรรมให้ชัดเจนว่าจะตัดบุคคลใดซึ่งทำได้ 2 วิธีคือ

2.1.1.1 การตัดโดยพินัยกรรม ซึ่งพินัยกรรมดังกล่าวต้องทำให้ถูกต้องตามแบบ มิฉะนั้นพินัยกรรมจะตกเป็นโมฆะ¹⁹

2.1.1.2 การตัดโดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวคือ นายอำเภอ (ต่างจังหวัด) หรือผู้อำนวยการเขต (กรุงเทพมหานคร) หากนำหนังสือไปมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่อื่นที่ไม่มีอำนาจการตัดก็หาชอบไม่

ข้อสังเกต

1. เจ้ามรดกแสดงเจตนาตัดได้เฉพาะทายาทโดยธรรม ไม่สามารถตัดผู้รับพินัยกรรมได้ เนื่องจากผู้รับพินัยกรรมจะเป็นบุคคลใดเป็นไปตามเจตนาของผู้ทำพินัยกรรม หากเจ้ามรดกทำพินัยกรรมต่อมาเปลี่ยนใจก็สามารถเพิกถอนหรือทำลายพินัยกรรมนั้นได้

¹⁸ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1608 บัญญัติว่า “เจ้ามรดกจะตัดทายาทโดยธรรมของตนคนใดมิให้รับมรดกก็ได้แต่ด้วยแสดงเจตนาชัดแจ้ง

(1) โดยพินัยกรรม

(2) โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

ตัวทายาทผู้ถูกตัดมิให้รับมรดกนั้นต้องระบุไว้ให้ชัดเจน

แต่เมื่อบุคคลใดได้ทำพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์มรดกเสียทั้งหมดแล้ว ให้ถือว่าบรรดาทายาทโดยธรรมผู้ที่มีได้รับประโยชน์จากพินัยกรรม เป็นผู้ถูกตัดมิให้รับมรดก”

¹⁹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1705 บัญญัติว่า “พินัยกรรมหรือข้อกำหนดพินัยกรรมนั้น ถ้าได้ทำขึ้นขัดต่อบทบัญญัติแห่งมาตรา 1652, 1653, 1656, 1657, 1658, 1660, 1661 หรือ 1663 ย่อมเป็นโมฆะ”

2. หากเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ทายาทโดยธรรมจะเป็นผู้ถูกตัดทายาทที่แม้เจ้ามรดกยังไม่ถึงแก่ความตาย

แต่มีปัญหาว่า หากเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมโดยพินัยกรรมซึ่งทายาทโดยธรรมที่เป็นผู้ถูกตัดทายาทก่อนเจ้ามรดก เช่นนี้ การติดตามพินัยกรรมจะยังมีผลหรือไม่ นักกฎหมายยังมีความเห็นแตกต่างกัน บางท่านเห็นว่า แม้ทายาทผู้ถูกตัดทายาทก่อนก็ยังคงเป็นผู้ถูกตัด (ไพโรจน์ กัมพูศิริ, 2564, น. 75) แต่บางท่านเห็นว่า เมื่อทายาทผู้ถูกตัดทายาทก่อนข้อกำหนดในพินัยกรรมย่อมตกไปตามมาตรา 1698 (1) จึงทำให้ทายาทนั้นไม่เป็นผู้ถูกตัดเลย (พินัย ณ นคร, 2554, น. 212)

ผู้เขียนมีความเห็นด้วยกับแนวทาง เนื่องจากเมื่อเจ้ามรดกทำพินัยกรรมตัดทายาทโดยธรรม ก็ย่อมต้องนำบทบัญญัติเรื่องพินัยกรรมมาบังคับ หากทายาทโดยธรรมที่ถูกตัดถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดกซึ่งขณะนั้นพินัยกรรมยังไม่มีผลบังคับทายาทโดยธรรมนั้นจึงยังมิใช่ผู้ถูกตัด

2.1.2 การตัดโดยปริยาย เป็นกรณีที่เจ้ามรดกมิได้ระบุตัวทายาทโดยธรรมที่จะตัดไว้ชัดเจน แต่เป็นกรณีที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์สินมรดกของตนทั้งหมดจึงไม่เหลือมรดกที่จะแบ่งแก่ทายาทอื่นนอกเหนือจากบุคคลที่ระบุในพินัยกรรม ทายาทโดยธรรมที่ไม่ได้รับประโยชน์จากพินัยกรรมจึงเป็นผู้ถูกตัดตามมาตรา 1608 วรรคท้าย เช่น นายดำมีบุตรชอด้วยกฎหมาย 3 คน คือ นายแดง นายขาว และนายม่วง นายดำทำพินัยกรรมมรดกทั้งหมดให้นายม่วง ต่อมานายดำถึงแก่ความตาย มีมรดก 3 ล้านบาท เช่นนี้ นายม่วงย่อมเป็นผู้รับมรดกทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว นายแดง และนายขาวแม้จะเป็นทายาทโดยธรรมอีก 2 คนแต่ไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากพินัยกรรม เช่นนี้ ย่อมถือว่านายแดงและนายขาวเป็นผู้ถูกตัดโดยปริยาย

อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์สินมรดกไม่หมด เช่นนี้ ทายาทโดยธรรมนั้นก็หาเป็นผู้ถูกตัดไม่ ซึ่งการทำพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์สินมรดกไม่หมดอาจจะเป็นเพราะผู้รับพินัยกรรมตายก่อนผู้ทำพินัยกรรม²⁰ หรือผู้รับพินัยกรรมสละมรดกตามพินัยกรรม²¹

²⁰ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1608 (1) บัญญัติว่า “เจ้ามรดกจะตัดทายาทโดยธรรมของตนคนใดมิให้รับมรดกก็ได้แต่ด้วยแสดงเจตนาชัดแจ้ง

(1) โดยพินัยกรรม

(2) โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

ตัวทายาทผู้ถูกตัดมิให้รับมรดกนั้นต้องระบุไว้ให้ชัดเจน

แต่เมื่อบุคคลใดได้ทำพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์สินมรดกเสียทั้งหมดแล้ว ให้ถือว่าบรรดาทายาทโดยธรรมผู้ที่ไม่ได้รับประโยชน์จากพินัยกรรม เป็นผู้ถูกตัดมิให้รับมรดก”

²¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1615 บัญญัติว่า “การที่ทายาทสละมรดกนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่เจ้ามรดกตาย

เมื่อทายาทโดยธรรมคนใดสละมรดก ผู้สืบสันดานของทายาทคนนั้นสืบมรดกได้ตามสิทธิของตน และชอบที่จะได้รับส่วนแบ่งเท่ากับส่วนแบ่งที่ผู้สละมรดกนั้นจะได้รับ แต่ผู้สืบสันดานนั้นต้องไม่ใช่ผู้ที่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้อนุบาล แล้วแต่กรณี ได้บอกสละมรดกโดยสมบูรณ์ในนามของผู้สืบสันดานนั้น”

ตามตัวอย่างข้างต้น หากปรากฏว่านายม่วงถึงแก่ความตายก่อนนายดำ เช่นนี้ ข้อกำหนดในพินัยกรรมย่อมตกไป เงิน 3 ล้านบาทจึงต้องนำไปแบ่งแก่นายแดง และนายขาวคนละส่วนเท่า ๆ กัน หรือหลังจากที่นายดำถึงแก่ความตายได้ 6 เดือน นายม่วงสละมรดกตามพินัยกรรม เช่นนี้ การสละมรดกของนายม่วงมีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่นายดำเจ้ามรดกถึงแก่ความตายตามมาตรา 1615 วรรคหนึ่ง เงิน 3 ล้านบาทจึงต้องแบ่งแก่นายแดง นายขาว และนายม่วง คนละ 1 ล้านบาท (นายม่วงสละมรดกในฐานะผู้รับพินัยกรรมแต่ในขณะเดียวกันนายม่วงก็มีสถานะเป็นทายาทโดยธรรมด้วย จึงต้องแบ่งแก่นายม่วงในฐานะทายาทโดยธรรมด้วย)

สรุปได้ว่า กรณีที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์มรดกไม่หมดและถือว่าทายาทโดยธรรมไม่ถูกต้องมิได้รับมรดกตามมาตรา 1608 วรรคท้าย มี 2 กรณี คือ ผู้รับพินัยกรรมถึงแก่ความตายก่อนผู้ทำพินัยกรรม และผู้รับพินัยกรรมบอกสละพินัยกรรม

2.2 การถอนการตัดมิได้รับมรดก เมื่อเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมคนใดแล้ว ต่อมาภายหลังจะถอนการตัดมิได้รับมรดก²² ย่อมสามารถทำได้ แต่การถอนการตัดมิได้รับมรดกต้องทำให้ถูกต้องตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

2.2.1 หากเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมโดยพินัยกรรม การถอนการตัดต้องทำโดยพินัยกรรมเท่านั้น²³

2.2.2 หากเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรม โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ การถอนการตัดอาจทำโดยพินัยกรรมหรือทำเป็นหนังสือมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ (นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต)

ข้อสังเกต เหตุที่การตัดทำโดยพินัยกรรมต้องถอนโดยพินัยกรรมเท่านั้น เนื่องจากผลการเป็นผู้ถูกตัดจะเกิดเมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย การที่จะให้เจ้ามรดกถอนการตัดโดยทำเป็นหนังสือมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมไม่สามารถทำได้เพราะขณะนั้นทายาทโดยธรรมยังมีผู้ถูกตัดแต่ประการใด

3. การสละมรดก

การสละมรดกกรณีนี้ เป็นการเสียสิทธิโดยการแสดงเจตนาของทายาทไม่ว่าจะเป็นทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรมที่ไม่ประสงค์จะรับมรดกโดยจะต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด

การสละมรดกของทายาทต้องแสดงเจตนาหลังเจ้ามรดกถึงแก่ความตายแล้ว²⁴ เนื่องจากทายาทจะสละมรดกได้นั้นทายาทต้องมีสิทธิรับมรดกก่อนเพราะเป็นการไม่แน่ว่าผู้ที่จะสละมรดกจะเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก

²²ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1609 บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาตัดมิได้รับมรดกนั้นจะถอนเสียก็ได้

ถ้าการตัดมิได้รับมรดกนั้นได้ทำโดยพินัยกรรม จะถอนเสียได้ก็แต่โดยพินัยกรรมเท่านั้น แต่ถ้าการตัดมิได้รับมรดกได้ทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ การถอนจะทำตามแบบใดแบบหนึ่งดังบัญญัติไว้ในมาตรา 1608 (1) หรือ (2) ก็ได้”

²³การถอนการตัดโดยพินัยกรรมดังกล่าว พินัยกรรมนั้นต้องทำให้ถูกต้องตามแบบของพินัยกรรม แต่ไม่จำเป็นต้องทำตามแบบเดียวกับพินัยกรรมที่เจ้ามรดกทำเพื่อตัดทายาทโดยธรรม เช่น ขณะตัดทำเป็นพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ แต่หากขณะถอนอาจทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองได้

²⁴ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1619 บัญญัติว่า “ผู้ใดจะสละหรือจำหน่ายจ่ายโอนโดยประการใด ซึ่งสิทธิอันหากจะมีในภายหลังในการสืบมรดกผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นไม่ได้”

หรือไม่ (ไพโรจน์ กัมพูศิริ, 2564, น. 77) ดังนั้น หากเป็นกรณีทายาทสละมรดกตั้งแต่ขณะเจ้ามรดกยังมีชีวิตอยู่ เช่นนี้ การสละมรดกหาจะมีผลไม่เมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตายทายาทนั้นยังคงมีสิทธิรับมรดกตามสิทธิและส่วนของตนเองเหมือนเช่นมิได้มีการสละมรดกเลย อธิบายได้ ดังนี้

3.1 วิธีการสละมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1612²⁵ ได้กำหนดวิธีการสละมรดกของทายาทไว้ สามารถทำได้ 2 วิธี ดังนี้

3.1.1 ทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ก็เป็นบุคคลคนเดียวกับที่มีอำนาจรับหนังสือตัดมรดกให้รับมรดกจากเจ้ามรดกตามมาตรา 1608 คือ นายอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต

3.1.2 ทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ กล่าวคือ สัญญาประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์²⁶ การทำสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว เป็นสัญญาที่ไม่มีแบบเพียงแต่ต้องมีหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดี คือ หลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ที่ต้องรับผิดชอบ²⁷ ดังนั้น การสละมรดกของทายาทโดยธรรมเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว จึงสามารถทำได้เฉพาะทายาททายาทนั้นไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ทายาทอื่นจะใช้สิทธิทางศาลฟ้องให้ทายาทนั้นปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ได้

ข้อสังเกต การที่ทายาทจะสละมรดกจะเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ สามารถทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับทายาทอื่นที่มีสิทธิรับมรดกเพียงคนเดียวก็ได้ (พินัย ณ นคร, 2554, น. 227) หากจำต้องทำกับทายาทอื่นของเจ้ามรดกทุกคนไม่

3.2 หลักเกณฑ์การสละมรดก การที่ทายาทสละมรดกนอกจากจะต้องทำให้ถูกต้องตามมาตรา 1612 แล้วยังต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของมาตรา 1613²⁸ด้วย กล่าวคือ

3.2.1 การสละมรดกต้องสละทั้งหมดจะเลือกรับบางส่วน เลือกสละบางส่วนไม่ได้

3.2.2 การสละมรดกจะมีเงื่อนไขไม่ได้ แม้ต่อมาเงื่อนไขที่ตั้งไว้จะสำเร็จการสละมรดกก็มีผลไม่

3.2.3 การสละมรดกจะมีเงื่อนไขไม่ได้ แม้ต่อมาจะมาถึงเวลาที่กำหนดไว้การสละมรดกก็มีผลไม่

3.2.4 การสละมรดกเมื่อมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว ทายาทผู้สละจะขอเปลี่ยนใจขอถอนการสละมรดกเพื่อให้ตนกลับเป็นทายาทที่มีสิทธิรับมรดกไม่ได้

²⁵ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1612 บัญญัติว่า “การสละมรดกนั้น ต้องแสดงเจตนาชัดเจนเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ”

²⁶ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 บัญญัติว่า “อันว่าประนีประนอมยอมความนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระบับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน”

²⁷ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 851 บัญญัติว่า “อันสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

²⁸ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1613 บัญญัติว่า “การสละมรดกนั้น จะทำแต่เพียงบางส่วน หรือทำโดยมีเงื่อนไข หรือเงื่อนไขไม่ได้

การสละมรดกนั้น จะถอนเสียมิได้”

ข้อสังเกต การสละมรดกถือเป็นการทำนิติกรรมประเภทหนึ่ง อาจส่งผลให้การสละมรดกเป็นโมฆะหรือโมฆียะตามบทบัญญัติเรื่องนิติกรรม ซึ่งส่งผลการสละเป็นโมฆะย่อมทำให้การสละมรดกไม่มีผลตามกฎหมาย หรือหากการสละมรดกเป็นโมฆียะต่อมาผู้มีสิทธิบอกล้างทำการบอกล้างการสละมรดกย่อมทำให้การสละมรดกเป็นโมฆะ เช่นนี้ หากใช่เป็นการถอนการสละมรดกตามมาตรา 1613 แต่อย่างใดไม่

การเสียสิทธิในมรดกของทายาทกับการรับมรดกแทนที่หรือการสืบมรดกของผู้สืบสันดาน

ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงในส่วนการตัดมิให้รับมรดก การสละมรดกและการถูกกำจัดเป็นตามลำดับไป

1. การถูกตัดมิให้รับมรดก

กรณีที่ทายาทโดยธรรมถูกเจ้ามรดกตัดโดยถูกต้องตามกฎหมาย แม้ทายาทโดยธรรมผู้ถูกตัดจะมีผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานนั้นก็ไม่มีสิทธิเข้ารับมรดกแทนที่หรือสืบมรดกแทนทายาทโดยธรรมที่ถูกตัด เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของมาตรา 1607 และมาตรา 1639²⁹ซึ่งทั้งสองมาตราดังกล่าวต่างให้สิทธิผู้สืบสันดานเข้ารับมรดกหรือรับมรดกแทนที่เฉพาะกรณีที่ทายาทเสียสิทธิในมรดกเพราะถูกกำจัดมิให้รับมรดกเท่านั้นหาให้สิทธิกรณีทายาทถูกตัดมิให้รับมรดกแต่อย่างใดไม่ นั่นจึงแสดงว่าการที่เจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมย่อมเป็นการตัดทั้งสายส่วนที่ทายาทโดยธรรมผู้ถูกตัดควรได้รับต้องนำมาแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมอื่นของเจ้ามรดกต่อไป (พรชัย สุนทรพันธ์, 2566, น. 251)

ตัวอย่างเช่น นายแดงมีนางขาวเป็นภริยาชอบด้วยกฎหมาย มีนายดำ นายแสด และนายม่วงเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน นายแสดมีนายเอเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย นายแดงตัดนายแสดมิให้รับมรดกของตนเอง โดยทำถูกต้องตามกฎหมาย ต่อมานายแดงถึงแก่ความตาย มีมรดก 1 ล้านบาท เช่นนี้ นายแสดไม่อยู่ในฐานะทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิรับมรดกของนายแดงเนื่องจากถูกนายแดงตัดมิให้รับมรดกแล้ว และแม้นายแสดจะมีนายเอเป็นผู้สืบสันดาน นายเอก็จะใช้สิทธิรับมรดกแทนที่หรือสืบมรดกในส่วนที่นายแสดมีสิทธิได้รับไม่ได้

ดังนั้น มรดก 1 ล้านบาทของนายแดงย่อมตกแก่ทายาทโดยธรรมที่เหลือและมีสิทธิรับมรดกคือนายดำ นายม่วง และนางขาวซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (3) และวรรคท้าย นางขาวมีสิทธิได้รับมรดกของนายแดงกึ่งหนึ่งตามมาตรา 1635 (2) นางขาวจึงได้รับมรดกของนายแดง 500,000 บาท ส่วนมรดกที่เหลือกึ่งหนึ่ง 500,000 บาท ย่อมตกแก่นายดำ และนายม่วงคนละส่วนเท่ากันตามมาตรา 1633 ทั้ง 2 คนจึงได้รับมรดกของนายแดงคนละ 250,000 บาท

²⁹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1607 บัญญัติว่า “การถูกกำจัดมิให้รับมรดกนั้นเป็นการเฉพาะตัว ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกกำจัดสืบมรดกต่อไปเหมือนหนึ่งว่าทายาทนั้นตายแล้ว แต่ในส่วนทรัพย์สินซึ่งผู้สืบสันดานได้รับมรดกมาเช่นนั้น ทายาทที่วานั้นไม่มีสิทธิที่จะจัดการและใช้ตั้งที่ระบุไว้ในบรรพ 5 ลักษณะ 2 หมวด 3 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ในกรณีเช่นนั้นให้ใช้มาตรา 1548 บังคับโดยอนุโลม”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1639 บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลใดซึ่งจะเป็นทายาทตามมาตรา 1629 (1) (3) (4) หรือ (6) ถึงแก่ความตาย หรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย ถ้าบุคคลนั้นมีผู้สืบสันดานก็ให้ผู้สืบสันดานรับมรดกแทนที่ ถ้าผู้สืบสันดานคนใดของบุคคลนั้นถึงแก่ความตายหรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกเช่นเดียวกัน ก็ให้ผู้สืบสันดานของผู้สืบสันดานนั้นรับมรดกแทนที่ และให้มีการรับมรดกแทนที่กันเฉพาะส่วนแบ่งของบุคคลเป็นราย ๆ สืบต่อกันเช่นนี้ไปจนหมดสาย”

2. การสละมรดก

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ทายาทที่มีสิทธิสละมรดกมีทั้งทายาทโดยธรรมและผู้รับพินัยกรรม ซึ่งผลของการสละมรดกของทายาทมีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่เจ้ามรดกตาย³⁰ นั่นคือ มีผลเปรียบเสมือนว่าทายาทที่ได้รับมรดกไม่ได้รับมรดกเลย แต่หากปรากฏว่าทายาทผู้สละมรดกมีผู้สืบสันดาน เช่นนี้ ผู้สืบสันดานของทายาทที่สละมรดกจะมีสิทธิเข้ารับมรดกแทนที่หรือสืบมรดกในส่วนของทายาทที่สละมรดกได้หรือไม่ อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.1 ทายาทโดยธรรมสละมรดก การสละมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม³¹เป็นการเฉพาะตัวของทายาท ไม่มีผลกระทบต่อผู้สืบสันดานของทายาทโดยธรรมผู้สละ (พรชัย สุนทรพันธ์, 2566, น. 276) ดังนั้น ผู้สืบสันดานของทายาทโดยธรรมที่สละมรดกจึงสามารถสืบมรดกแทนทายาทโดยธรรมที่สละได้โดยมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเท่าที่ผู้สละจะมีสิทธิได้รับ

ข้อสังเกต

1. ผู้สืบสันดานที่มีสิทธิรับมรดกในกรณีทายาทโดยธรรมสละมรดกตามมาตรา 1615 วรรคสอง กฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าต้องเป็นผู้สืบสันดานโดยตรงเหมือนเช่นการรับมรดกแทนที่³² ดังนั้น ผู้สืบสันดานในที่นี้จึงหมายความว่ารวมถึงบุตรบุญธรรมด้วย

2. ทายาทโดยธรรมที่จะสละมรดกตามมาตรา 1615 วรรคสอง หมายถึง ทายาทโดยธรรมทุกประเภท (รวมทั้งทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติและคู่สมรส) และทุกลำดับที่ผู้สืบสันดานสามารถเข้าสืบมรดกได้ซึ่งจะแตกต่างจากการรับมรดกแทนที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้แต่เพียงทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (1) (3) (4) หรือ (6) เท่านั้น³³

2.2 ผู้รับพินัยกรรมสละมรดก การสละมรดกในฐานะผู้รับพินัยกรรม³⁴ผู้สืบสันดานไม่สามารถเข้าสืบมรดกในส่วนที่ผู้รับพินัยกรรมสละได้ เนื่องจากการที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกมรดกให้ใครย่อมมีเจตนาแน่วแน่ว่า

³⁰ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1615 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การที่ทายาทสละมรดกนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่เจ้ามรดกตาย”

³¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1615 วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อทายาทโดยธรรมคนใดสละมรดก ผู้สืบสันดานของทายาทคนนั้นสืบมรดกได้ตามสิทธิของตน และชอบที่จะได้รับส่วนแบ่งเท่ากับส่วนแบ่งที่ผู้สละมรดกนั้นจะได้รับ แต่ผู้สืบสันดานนั้นต้องไม่ใช่ผู้ที่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือ ผู้อนุบาล แล้วแต่กรณี ได้บอกสละมรดกโดยสมบูรณ์ในนามของผู้สืบสันดานนั้น”

³²ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1643 บัญญัติว่า “สิทธิที่จะรับมรดกแทนที่ที่กันนั้นได้เฉพาะแก่ผู้สืบสันดานโดยตรง ผู้บุพการีไม่มีสิทธิดังนั้น”

³³ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1639 บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลใดซึ่งจะเป็นทายาทตามมาตรา 1629 (1) (3) (4) หรือ (6) ถึงแก่ความตาย หรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย ถ้าบุคคลนั้นมีผู้สืบสันดานก็ให้ผู้สืบสันดานรับมรดกแทนที่ ถ้าผู้สืบสันดานคนใดของบุคคลนั้นถึงแก่ความตายหรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกเช่นเดียวกัน ก็ให้ผู้สืบสันดานของผู้สืบสันดานนั้นรับมรดกแทนที่ และให้มีการรับมรดกแทนที่กันเฉพาะส่วนแบ่งของบุคคลเป็นราย ๆ สืบต่อกันเช่นนี้ไปจนหมดสาย”

³⁴ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1617 บัญญัติว่า “ผู้รับพินัยกรรมคนใดสละมรดก ผู้นั้นรวมตลอดทั้งผู้สืบสันดานไม่มีสิทธิจะรับมรดกที่ได้สละแล้วนั้น”

ต้องการให้มรดกตกแก่บุคคลที่ตนระบุไว้ หากให้ผู้สืบสันดานของผู้รับพินัยกรรมเข้าสืบมรดกแทน เช่นนี้ ก็น่าจะไม่ได้ตรงตามเจตนารมณ์อันแท้จริงของเจ้ามรดกประกอบกับมีเหตุผลตามกฎหมายอีกประการ คือ เมื่อผู้รับพินัยกรรมบอกสละพินัยกรรมย่อมทำให้ข้อกำหนดที่ระบุในพินัยกรรมตกไปตามมาตรา 1698 (3) ซึ่งเมื่อข้อกำหนดในพินัยกรรมตกไปก็เปรียบเสมือนเจ้ามรดกไม่ได้ทำพินัยกรรมในส่วนนั้นไว้ ผู้สืบสันดานก็ไม่สามารถใช้สิทธิสืบมรดกในส่วนพินัยกรรมที่ตกไปได้โดยมรดกตามพินัยกรรมจะตกแก่ทายาทโดยธรรมอื่นของเจ้ามรดก³⁵

ข้อสังเกต การที่จะเป็นทายาทที่มีสิทธิรับมรดก ทายาทคนใดคนหนึ่งอาจจะอยู่ในฐานะผู้รับพินัยกรรมและในขณะเดียวกันก็เป็นทายาทโดยธรรมด้วย เช่นนี้ แม้ทายาทนั้นจะรับมรดกตามพินัยกรรมในฐานะผู้รับพินัยกรรมแล้วก็ยังมิสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมด้วย³⁶ ดังนั้น เมื่อผู้รับพินัยกรรมสละมรดกแต่ขณะเดียวกันก็อยู่ในฐานะทายาทโดยธรรมด้วย ทายาทนั้นก็ยังคงได้รับส่วนแบ่งในฐานะทายาทโดยธรรมอีกฐานะหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น นายฟ้า มีนางสาวเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย มีนายเอ นายบี และนายซี เป็นพี่น้องร่วมมารดา นายซีมีนายเก่งเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้ว นายฟ้าทำพินัยกรรมยกมรดกทั้งหมดให้แก่ นายซี ต่อมานายฟ้าถึงแก่ความตาย มีมรดก 9 ล้านบาท เช่นนี้ มรดกทั้งหมดย่อมตกแก่นายซี จากนั้น 6 เดือน นายซีสละมรดกตามพินัยกรรม เช่นนี้ ข้อกำหนดในพินัยกรรมย่อมตกไปตามมาตรา 1698 (3) นายเก่งผู้สืบสันดานของนายซีไม่สามารถเข้าสืบมรดกตามพินัยกรรมได้ตามมาตรา 1617 มรดกตามพินัยกรรมที่นายซีสละย่อมมีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่นายฟ้าเจ้ามรดกถึงแก่ความตายตามมาตรา 1615 วรรคหนึ่ง ย่อมตกแก่ทายาทโดยธรรมคนอื่นของนายฟ้า ตามมาตรา 1699 นั่นคือ ตกแก่นางสาวภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย นายเอ นายบี และนายซี พี่น้องร่วมมารดาตามมาตรา 1629 (4) และวรรคท้าย ซึ่งนางสาวมีสิทธิได้รับมรดกของนายฟ้า 2 ใน 3 ตามมาตรา 1635 (3) คือ ได้รับ 6 ล้านบาท ส่วน 3 ล้านบาทที่เหลือตกแก่นายเอ นายบี และนายซี คนละส่วนเท่ากันตามมาตรา 1633 คือ ได้รับคนละ 1 ล้านบาท หากนายซีไม่ประสงค์จะรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมย่อมมีสิทธิสละมรดกในส่วนนี้ได้ หากนายซีสละมรดกในส่วนนี้ในฐานะทายาทโดยธรรม นายเก่งในฐานะผู้สืบสันดานจึงจะเข้าสืบมรดกในส่วนนี้ของนายซีได้ตามมาตรา 1615 วรรคสอง

3. การถูกจำกัดมิให้รับมรดก

การถูกจำกัดมิให้รับมรดกมี 2 ฐาน คือ ฐานยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดกตามมาตรา 1605 และฐานเป็นผู้ไม่สมควรตามมาตรา 1606 ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวแล้วในตอนต้น โดยพฤติการณ์ตามมาตรา 1605 ย่อมเกิดหลังเจ้ามรดกตาย ส่วนพฤติการณ์ตามมาตรา 1606 ย่อมเกิดได้ทั้งก่อนและหลังเจ้ามรดกตาย กล่าวคือ หากเป็นกรณีตามมาตรา 1606 (1) ผู้ที่ต้องคำพิพากษาว่าเจตนาฆ่าหรือพยายามฆ่าเจ้ามรดกหรือผู้มิสิทธิรับมรดกก่อนตนโดยมิ

³⁵ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1699 บัญญัติว่า “ถ้าพินัยกรรม หรือข้อกำหนดในพินัยกรรม เกี่ยวกับทรัพย์สินรายใดเป็นอันไร้ผลด้วยประการใด ๆ ทรัพย์สินรายนั้นตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมหรือได้แก่แผ่นดิน แล้วแต่กรณี”

³⁶ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1621 บัญญัติว่า “เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรมจะได้แสดงเจตนากำหนดไว้ในพินัยกรรมเป็นอย่างอื่น แม้ทายาทโดยธรรมคนใดจะได้รับทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดตามพินัยกรรม ทายาทคนนั้นก็ยังมีสิทธิที่จะเรียกเอาส่วนโดยธรรมของตนจากทรัพย์สินมรดกส่วนที่ยังไม่ได้จำหน่ายโดยพินัยกรรมจนเต็มอีกก็ได้”

ชอบด้วยกฎหมายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหรือหลังเจ้ามรดกตายก็ได้ เพราะมีทั้งกรณีเจตนาฆ่าและพยายามฆ่าเจ้ามรดกหรือผู้มีสิทธิรับมรดกก่อนตน กรณีตามมาตรา 1606 (2) ผู้ที่ฟ้องเจ้ามรดกหาว่าทำความผิดโทษประหารชีวิตและตนเองกับต้องทำพิพาทภาษีที่สุดว่ามีความผิดฐานฟ้องเท็จหรือทำพยานเท็จเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนเจ้ามรดกตาย กรณีตามมาตรา 1606 (3) ผู้ที่รู้ว่าเจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำความขึ้นร้องเรียนเพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังเจ้ามรดกตาย กรณีมาตรา 1606 (4) ผู้ที่ฉ้อฉลหรือข่มขู่ให้เจ้ามรดกทำหรือเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกหรือไม่ให้กระทำการดังกล่าว เป็นสิ่งที่เกิดก่อนเจ้ามรดกตาย และกรณีตามมาตรา 1606 (5) ผู้ที่ปลอม ทำลาย หรือปิดบังพินัยกรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหรือหลังเจ้ามรดกตายก็ได้ขึ้นกับข้อเท็จจริงว่าทายาทได้มีพฤติกรรมดังที่กฎหมายกำหนดก่อนหรือหลังเจ้ามรดก

การที่ทายาทถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตายย่อมเป็นการชัดเจนว่าผู้สืบสันดานสามารถเข้ารับมรดกแทนที่ในส่วนแบ่งที่ทายาทผู้ถูกกำจัดมีสิทธิได้รับ ทั้งนี้ ตามมาตรา 1639³⁷ โดยผู้สืบสันดานที่จะเข้ารับมรดกแทนที่ดังกล่าวต้องเป็นผู้สืบสันดานโดยตรง ทั้งนี้ ตามมาตรา 1643

ตัวอย่างเช่น นายก่อ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน คือ นายกาจ นายเกียรติ และนายกรุง นายเกียรติมีบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้ว คือ นายสุข นายเกียรติข่มขู่ให้นายก่อทำพินัยกรรมยกมรดกทั้งหมดของนายก่อให้แก่ตนเอง ต่อมานายก่อตาย มีมรดก 6 ล้านบาท เช่นนี้ หากแบ่งมรดกตามสิทธิของทายาทโดยธรรม นายกาจ นายเกียรติ และนายกรุงต่างเป็นทายาทโดยธรรมของนายก่อตามมาตรา 1629 (3) ย่อมมีสิทธิได้รับมรดกของนายก่อคนละส่วนเท่า ๆ กันตามมาตรา 1633 พี่น้องทั้ง 3 คนจึงมีสิทธิได้รับมรดกของนายก่อคนละ 2 ล้านบาท แต่ปรากฏว่านายเกียรติเป็นผู้ถูกกำจัดมิให้รับมรดกของนายก่อตามมาตรา 1639 ซึ่งเป็นการถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย และนายสุขเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วอันถือเป็นผู้สืบสันดานโดยตรงของนายเกียรติ นายสุขย่อมเข้ารับมรดกแทนที่ในส่วนที่นายเกียรติมีสิทธิได้รับ คือ 2 ล้านบาท ตามมาตรา 1643

ปัญหาที่ควรพิจารณา คือ กรณีทายาทถูกกำจัดมิให้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตายไม่ว่าจะเป็นการถูกกำจัดตามมาตรา 1605 หรือมาตรา 1606 (1) (3) หรือ (5) แล้วแต่กรณี และทายาทนั้นมีผู้สืบสันดานโดยตรง เช่นนี้ผู้สืบสันดานนั้นจะเข้ารับมรดกแทนที่ทายาทที่ถูกกำจัดได้หรือไม่

เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ตามมาตรา 1639 แล้วจะเห็นว่าผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกกำจัดไม่น่าจะใช้สิทธิเข้ารับมรดกแทนที่ได้ แต่มีคำพิพากษาฎีกาที่ 478/2539 และคำพิพากษาฎีกาที่ 5611/2554 และคำพิพากษาฎีกาที่ 581/2565 ได้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 478/2539 แม้จำเลยได้ยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดกของผู้ตายมากกว่าส่วนที่ตนจะได้ และต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดกของผู้ตายเลยอันเป็นการถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตายก็ตาม บุตร

³⁷ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1639 บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลใดซึ่งจะเป็นทายาทตามมาตรา 1629 (1) (3) (4) หรือ (6) ถึงแก่ความตาย หรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย ถ้าบุคคลนั้นมีผู้สืบสันดานก็ให้ผู้สืบสันดานรับมรดกแทนที่ ถ้าผู้สืบสันดานคนใดของบุคคลนั้นถึงแก่ความตายหรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกเช่นเดียวกัน ก็ให้ผู้สืบสันดานของผู้สืบสันดานนั้นรับมรดกแทนที่ และให้มีการรับมรดกแทนที่กันเฉพาะส่วนแบ่งของบุคคลเป็นราย ๆ สืบต่อกันเช่นนี้ไปจนหมดสาย”

ของจำเลยซึ่งเป็นผู้สืบสันดานของจำเลยทนายทพผู้ถูกจำคุกมิได้รับมรดกของผู้ตายย่อมสืบมรดกเสมือนหนึ่งว่าจำเลยตายแล้วได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1607

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5611/2554 มาตรา 1639 บัญญัติถึงการที่ทายาทชั้นผู้สืบสันดานถึงแก่ความตายหรือถูกจำคุกมิได้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ถ้าบุคคลนั้นมีผู้สืบสันดานก็ให้ผู้สืบสันดานนั้นรับมรดกแทนที่ก็ตาม แต่มาตรา 1607 ยังได้บัญญัติถึงการถูกจำคุกมิได้รับมรดกไว้เป็นการเฉพาะอีกต่างหากว่า การถูกจำคุกมิได้รับมรดกนั้นเป็นการเฉพาะตัว ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกจำคุกสืบมรดกต่อไปเหมือนว่าทายาทนั้นตายแล้ว ทั้งนี้ โดยไม่ได้บัญญัติให้จำกั่ว่าจะต้องเป็นกรณีที่ทายาทถูกจำคุกก่อนหรือหลังเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ดังนี้ ในกรณีทายาทถูกจำคุกไม่ได้รับมรดกตามมาตรา 1605 และ 1606 นั้น ไม่ว่าจะเป็นอย่างกรณีถูกจำคุกก่อนหรือหลังเจ้ามรดกถึงแก่ความตายก็ตาม ในเรื่องการรับมรดกแทนที่ก็ต้องบังคับไปตามมาตรา 1607 ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะเช่นนี้ ที่ให้ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกจำคุกมิได้รับมรดกมีสิทธิรับมรดกแทนที่ทายาทที่ถูกจำคุกมิได้รับมรดกของเจ้ามรดกได้ หาได้ถือว่ามาตรา 1607 ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 1639 นอกจากนี้มาตรา 1627 ยังบัญญัติว่าบุตรบุญธรรมนั้นให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ถ้อยเช่นนั้นโดยเด็ดขาด ดังนี้ ย่อมต้องถือว่าบุตรบุญธรรมเป็นผู้สืบสันดานของเจ้ามรดกซึ่งแม้บุตรบุญธรรมของเจ้ามรดกจะถูกจำคุกมิได้รับมรดกแล้วผู้สืบสันดานย่อมสามารถสืบมรดกได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1607

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 581/2565 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1639 บัญญัติให้ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกจำคุกมิได้รับมรดกรับมรดกแทนที่ทายาทนั้นได้ในกรณีที่ทายาทนั้นถูกจำคุกมิได้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตายเท่านั้นก็ตาม แต่มาตรา 1607 บัญญัติว่าการถูกจำคุกมิได้รับมรดกนั้นเป็นการเฉพาะตัวผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกจำคุกสืบมรดกต่อไปเหมือนหนึ่งว่าทายาทนั้นตายแล้วโดยมิได้บัญญัติว่าผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกจำคุกมิได้รับมรดกสืบมรดกต่อไปได้เฉพาะในกรณีที่ทายาทนั้นถูกจำคุกมิได้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตายเท่านั้น ดังนั้นแม้จำเลยที่ 1 ได้ปิดบังทรัพย์สินมรดกของเจ้ามรดกมากกว่าส่วนที่ตนจะได้ และต้องถูกจำคุกมิได้รับมรดกของเจ้ามรดกเลย อันเป็นการถูกจำคุกมิได้รับมรดกหลังเจ้ามรดกมรณภาพก็ตาม บุตรของจำเลยที่ 1 เป็นผู้สืบสันดานของจำเลยที่ 1 ผู้ถูกจำคุกมิได้รับมรดกของเจ้ามรดกสืบมรดกของเจ้ามรดกต่อไปได้เสมือนหนึ่งว่าจำเลยที่ 1 ตายแล้วตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 1607 และบทบัญญัติมาตรา 1607 หาได้อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 1639 ไม่

จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นเห็นว่าหากเป็นกรณีที่ทายาทถูกจำคุกมิได้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตายผู้สืบสันดานสามารถเข้าสืบมรดกต่อไปได้ตามมาตรา 1607 โดยมาตรา 1607 เป็นบทบัญญัติที่ไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติเรื่องการรับมรดกแทนที่ตามมาตรา 1639

บทวิเคราะห์กรณีผู้สืบสันดานสืบมรดกตาม มาตรา 1607

ด้วยความเคารพในคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นในทางวิชาการว่าการตีความการถูกจำคุกมิได้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตายต้องบังคับตามมาตรา 1607 และมาตรา 1607 ไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติเรื่องการรับมรดกแทนที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 หมวด 4 มาตรา 1639 ถึงมาตรา 1645 อาจจะมีปัญหาและการบังคับใช้กฎหมายได้กล่าวคือ

1. แม้มาตรา 1607 จะบัญญัติถึงกรณียาตายที่ถูกกำจัดมิให้รับมรดกผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกกำจัดสืบมรดกต่อไปได้เหมือนหนึ่งว่าทายาทนั้นตายแล้วก็ตาม แต่มาตรา 1607 ไม่ได้บัญญัติถึงรายละเอียดขั้นตอนและหลักเกณฑ์ที่ผู้สืบสันดานจะใช้สิทธิในการเข้าสืบมรดกโดยมาตรา 1607 เป็นบทบัญญัติในลักษณะ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป หมวด 2 การเป็นทายาทซึ่งถือเป็นบททั่วไป แต่เรื่องการรับมรดกแทนที่ได้บัญญัติรายละเอียดขั้นตอนและหลักเกณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะในลักษณะ 2 สิทธิโดยธรรมในการรับมรดก หมวด 4 การรับมรดกแทนที่ซึ่งถือเป็นบทเฉพาะ ดังนั้น กรณีที่ทายาทถูกกำจัดมิให้รับมรดกผู้สืบสันดานจะมีสิทธิรับมรดกแทนที่กันได้อย่างไรก็อาจจะต้องพิจารณาตามบทเฉพาะในลักษณะ 2 หมวด 4 มาตรา 1639 ถึงมาตรา 1645

2. มาตรา 1607 บัญญัติถึงทายาทที่ถูกกำจัดโดยหากเป็นทายาทโดยธรรมไม่ระบุว่าเป็นทายาทโดยธรรมลำดับใดหรือประเภทใด ดังนั้น จึงหมายถึงว่าทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (2) หรือ (5) และคู่สมรสที่ถูกกำจัดแต่ทายาทดังกล่าวมีผู้สืบสันดานเช่นนี้ผู้สืบสันดานนั้นก็ย่อมเข้าสืบมรดกได้ซึ่งจะขัดกับกรณีมาตรา 1641³⁸ ที่ทายาทตามมาตรา 1629 (2) หรือ (5) ไม่สามารถมีการรับมรดกแทนที่ได้ และมาตรา 1639 ที่บัญญัติให้รับมรดกแทนที่เฉพาะทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติตามมาตรา 1639 (1), (3), (4) หรือ (6) เท่านั้น

3. ทายาทที่มีสิทธิตามกฎหมายในการรับมรดกนอกจากจะหมายถึงทายาทโดยธรรมแล้วยังหมายถึงผู้รับพินัยกรรมด้วย ซึ่งหากพิจารณาทายาทที่ถูกกำจัดตามมาตรา 1607 ย่อมจะหมายถึงผู้รับพินัยกรรมด้วยกรณีผู้รับพินัยกรรมถูกกำจัดเช่นนี้ผู้สืบสันดานก็ย่อมเข้าสืบมรดกได้ซึ่งจะขัดกับกรณีมาตรา 1642³⁹ ที่การรับมรดกแทนที่ใช้บังคับเฉพาะทายาทโดยธรรมเท่านั้น ส่วนผู้รับพินัยกรรมผู้สืบสันดานไม่สามารถใช้สิทธิในการรับมรดกแทนที่ได้

4. ผู้สืบสันดานที่จะเข้าสืบมรดก ตามที่มาตรา 1607 กำหนดให้สิทธิไว้ไม่ได้ระบุว่าเป็นผู้สืบสันดานโดยตรงเหมือนเช่นที่กำหนดไว้ตามมาตรา 1643 ซึ่งผู้สืบสันดานโดยตรงจะหมายถึงผู้สืบสันดานที่เป็นญาติสืบสายโลหิตจึงมีเพียงบุตรชอบด้วยกฎหมายและบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วจะไม่รวมถึงบุตรบุญธรรม ดังนั้น ผู้สืบสันดานที่จะเข้าสืบมรดกตามมาตรา 1607 จึงหมายถึงบุตรบุญธรรมด้วยที่จะขัดกับบทบัญญัติมาตรา 1643 ดังกล่าว

จากกรณีที่เราเขียนไว้วิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่าการตีความมาตรา 1607 เป็นเอกเทศแยกต่างหากจากบทบัญญัติของเรื่องการรับมรดกแทนที่ตามมาตรา 1639 ถึงมาตรา 1645 อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายตามหลักนิติวิธีในอนาคตได้

³⁸ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1641 บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลใดซึ่งจะเป็นทายาทตามมาตรา 1629 (2) หรือ (5) ถึงแก่ความตาย หรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย ถ้ามีทายาทในลำดับเดียวกันยังมีชีวิตอยู่ ก็ให้ส่วนแบ่งทั้งหมดตกให้แก่ทายาทนั้นเท่า ห้ามมิให้มีการรับมรดกแทนที่กันต่อไป”

³⁹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1642 บัญญัติว่า “การรับมรดกแทนที่กันนั้น ให้ใช้บังคับแต่ในระหว่างทายาทโดยธรรม”

สรุป

การที่ทายาทจะมีสิทธิในมรดกหรือเสียสิทธิในมรดกของเจ้ามรดกผู้ตายย่อมเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้ในเรื่องนั้น ๆ หากกรณีทายาทเสียสิทธิในมรดกของผู้ตายและผู้จะเข้ารับมรดกแทนที่หรือสืบมรดกของทายาทผู้เสียสิทธิก็ต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติเช่นกัน ซึ่งกรณีทายาทเสียสิทธิในมรดกของเจ้ามรดกเนื่องจากถูกจำกัดมิให้รับมรดกแม้จะมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ลักษณะ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป หมวด 2 การเป็นทายาทมาตรา 1607 ที่กำหนดกรณีทายาทถูกจำกัดผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกจำกัดสืบมรดกต่อไปเหมือนหนึ่งว่าทายาทนั้นตายแล้ว และลักษณะ 4 การรับมรดกแทนที่มาตรา 1639 ที่กำหนดกรณีผู้ซึ่งจะเป็นทายาทตามมาตรา 1629 (1) (3) (4) หรือ (6) ถูกจำกัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย ผู้สืบสันดานโดยตรงตามมาตรา 1643 ใช้สิทธิรับมรดกแทนที่เฉพาะส่วนแบ่งที่ทายาทผู้ถูกจำกัดมิสิทธิได้รับได้ หากพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 1639 ซึ่งเป็นบทเฉพาะในรายละเอียดและขั้นตอนในการรับมรดกแทนที่ การที่ทายาทถูกจำกัดมิให้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตายผู้สืบสันดานย่อมจะใช้สิทธิในการเข้ารับมรดกแทนที่ไม่ได้ แต่แนวคำพิพากษาศาลฎีกาได้วินิจฉัยกรณีทายาทถูกจำกัดมิให้รับมรดกผู้สืบสันดานย่อมใช้สิทธิในการรับมรดกได้ตามมาตรา 1607 โดยมาตรา 1607 เป็นบทบัญญัติเอกเทศที่ไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติเรื่องการรับมรดกแทนที่ตามมาตรา 1639 ถึงมาตรา 1645 โดยเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความและใช้กฎหมาย เช่นนี้ ก็คงจะเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาเพื่อหาทางแก้ปัญหการใช้และการตีความดังกล่าว โดยอาจจะมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้ใช้และตีความไปในแนวทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมชัย เกษมสันต์. (2555). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมและศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- พรชัย สุนทรพันธุ์. (2566). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะมรดก* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร พับลิชชิง.
- _____. (2559). *ปัญหาเกี่ยวกับการรับมรดกแทนที่* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- พินัย ณ นคร. (2554). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะมรดก*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เพริยบ หุตางกูร แก้ไขเพิ่มเติมโดย ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2563). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2564). *หลักกฎหมายมรดก* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.

ผู้เขียนบทความ

คุณธีรศักดิ์ เจริญจิตร เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม กรุงเทพมหานคร อีเมล teerasakng6644@gmail.com

หลักเกณฑ์การส่งบทความตีพิมพ์

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ได้เปลี่ยนชื่อจากวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ตามประกาศคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ 26/2563 วันที่ 30 ธันวาคม 2563 เปลี่ยนเป็น **วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ Jaraphruekpirom** โดยเผยแพร่ตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องจากวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 ซึ่งบทความทุกเรื่องจะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสาขานั้นหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาอย่างน้อย 2 คน โดยมีรูปแบบการกลั่นกรองบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review) ซึ่งผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับการนำเสนอผลงานวิจัย งานวิชาการหรือความเห็นทางวิชาการใหม่ ๆ เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ ความคิดเห็นจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในบริบทต่าง ๆ ของวิทยาการที่หลากหลาย รวมทั้งเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีขอบเขตสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ทั่วไป (General Social Sciences) ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ (General Arts and Humanities) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (Political Science and Public Administration) ภาษาและวรรณกรรม (Language and Literature) และการศึกษา (Education) และหรือที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นี้
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สำหรับคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
3. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงอันก่อเกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

การพิจารณาบทความ

1. บทความที่ตีพิมพ์ลงวารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ต้องเป็นบทความใหม่ที่อยู่ในขอบเขตสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ทั่วไป (General Social Sciences) ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ (General Arts and Humanities) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (Political Science and Public Administration) ภาษาและวรรณกรรม (Language and Literature) และการศึกษา (Education) และหรือที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นี้

2. บทความต้องไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ๆ

3. บทความต้องผ่านการพิจารณาและประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสาขานั้นหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาอย่างน้อย 2 คน ซึ่งผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)

4. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นข้อคิดของผู้เขียนเท่านั้น และผู้เขียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากบทความนั้น

5. บทความที่ตีพิมพ์ มี 3 ประเภท ดังนี้

5.1 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการนำเสนอผลการศึกษา หรือการค้นคว้าอย่างมีระบบ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.2 บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่มีการนำเสนอความรู้ทั่วไปที่เขียนขึ้นจากการสังเคราะห์ พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีประโยชน์แก่ผู้อ่าน ประกอบด้วยบทนำ เนื้อหา และสรุป

5.3 บทความวิจารณ์ (Review Article) เป็นบทความที่วิจารณ์หนังสือและการนำเสนอความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีประโยชน์แก่ผู้อ่าน ประกอบด้วยภาพปกหนังสือ ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ เนื้อหา และข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกหนังสือ

การส่งบทความ

ผู้เขียนบทความต้องส่งแบบรับรองประกอบการพิจารณาบทความมาพร้อมกับบทความ ดังนี้

1. แบบเสนอต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ (เอกสาร 4)
2. แบบรับรองบทความวิจัยของอาจารย์ที่ปรึกษา (เอกสาร 5 กรณีนักศึกษา)
3. แบบตรวจสอบบทความ (เอกสาร 6 หรือ เอกสาร 7 หรือ เอกสาร 8 ตามลักษณะบทความ)

หากรูปแบบการพิมพ์บทความไม่เป็นไปตามกำหนดของการเตรียมต้นฉบับและแบบฟอร์มบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ รวมทั้งไม่นำส่งแบบรับรองดังกล่าว กองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณาบทความ

การติดต่อวารสาร

กองบรรณาธิการวารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทรศัพท์: 044-009009 ต่อ 3620-3624 และ 3628

โทรสาร: 044-254103

E-Mail: human.jourman@nrru.ac.th

การเตรียมต้นฉบับ

การเตรียมต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ในวารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์บทความต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด (Microsoft word) ใช้อักษร TH SarabhanPSK กระดาษขาว B5 ตั้งค่ากระดาษหน้าเดียว โดยเว้นหัวกระดาษ 2 เซนติเมตร ท้ายกระดาษ 2.5 เซนติเมตร กั้นซ้าย 2 เซนติเมตร กั้นขวา 1.5 เซนติเมตร พิมพ์เว้นวรรคหรือช่องว่าง 1 เคาะ ระยะห่างบรรทัด 1 เท่าปกติ และจัดข้อความกระจายแบบไทย (Thai Distributed)

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์กำหนดให้บทความมีความยาวอยู่ระหว่าง 8-15 หน้ากระดาษ โดยมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 หน้า และไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 โดยเนื้อหารูปภาพและตาราง กรณีที่บทความไม่เป็นไปตามกำหนดกองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา

องค์ประกอบและการเรียงลำดับหัวข้อในบทความ

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่และหนาทั้งหมด โดยชื่อเรื่องภาษาไทยใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 18 point ส่วนชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนาขนาด 16 point

2. **ชื่อผู้เขียน (Author)** มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ระบุชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์เฉพาะชื่อ-นามสกุลเท่านั้น กรณีที่มีผู้ร่วมวิจัยมากกว่า 6 คน ให้ระบุชื่อผู้วิจัยคนแรก และตามด้วยคำว่า “และคณะ” ชื่อผู้เขียนภาษาไทยใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 16-point ส่วนชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนาขนาด 14-point

2.2 ระบุชื่อหน่วยงาน โดยระบุรายละเอียดของผู้เขียนแต่ละคน ประกอบด้วยหน่วยงานที่สังกัดและจังหวัด ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยชื่อหน่วยงานและจังหวัดภาษาไทยใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 14-point ส่วนชื่อหน่วยงานและจังหวัดภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนาขนาด 12-point

3. **บทคัดย่อ (Abstract)** มีรายละเอียดดังนี้

3.1 บทความต้องนำเสนอบทคัดย่อภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ กำหนดให้มีจำนวนคำระหว่าง 200-300 คำ โดยเรียงลำดับการเขียนบทคัดย่อตามความสำคัญ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย

3.2 คำว่า “บทคัดย่อ” ใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 16-point ชิดขอบด้านซ้าย

3.3 คำว่า ABSTRACT ใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนาขนาด 16-point ชิดขอบด้านซ้าย

3.4 รายละเอียดเนื้อหาในบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษรพิมพ์ปกติขนาด 14 point

4. **คำสำคัญ (Keywords)** มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ระบุคำสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง จำนวน 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรพิมพ์ปกติขนาด 14-point

4.2 คำว่า “คำสำคัญ” ใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 14-point ชิดขอบด้านซ้าย ตามด้วยเครื่องหมาย (:) หลังเครื่องหมาย (:) ให้เว้นวรรค 1 ส่วนระหว่างคำให้เว้นวรรค 2 วรรค

4.3 คำว่า “Keywords” ใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 14-point ชิดขอบด้านซ้าย ตามด้วยเครื่องหมาย (:) หลังเครื่องหมาย (:) ให้เว้นวรรค 1 ส่วนระหว่างคำใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่น หลังเครื่องหมายจุลภาคให้เว้นวรรค 1 วรรค

5. เนื้อหา (Text) หัวข้อใหญ่ใช้ตัวอักษรพิมพ์หนา TH SarabunPSK 16-point ส่วนรายละเอียดของเนื้อหาใช้ตัวอักษรพิมพ์ปกติ TH SarabunPSK 14-point ส่วนประกอบการเขียนแบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

5.1 บทความวิจัย มีส่วนประกอบดังนี้

5.1.1 บทนำ

5.1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

5.1.3 สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

5.1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย (การทบทวนวรรณกรรม หรือภาพประกอบกรอบแนวคิด)

5.1.5 วิธีดำเนินการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้การวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์)

5.1.6 ผลการวิจัย (หากมีตารางควรระบุตารางที่ใช้อักษรหนาชิดขอบด้านซ้าย ส่วนภาพประกอบควรเป็นภาพชัดเจนและใช้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น โดยระบุภาพที่ และที่มาของภาพ)

5.1.7 อภิปรายผล

5.1.8 ข้อเสนอแนะ (ระบุข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป)

5.1.9 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี ต้องระบุชื่อทุน หรือแหล่งทุนหรือผู้ให้การสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย)

5.1.10 เอกสารอ้างอิง (ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA แบบระบบนาม-ปี การอ้างอิงในเนื้อหาให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ไว้ข้างหน้าหรือท้ายข้อความที่ต้องการอ้าง ส่วนการอ้างอิงท้ายบทความผู้เขียนจะต้องรวบรวมเอกสารทั้งหมดที่อ้างอิงและจัดเรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง)

5.2 บทความวิชาการ มีส่วนประกอบดังนี้

5.2.1 บทนำ (หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำนิยามศัพท์)

5.2.2 เนื้อหา (การสังเคราะห์)

5.2.3 สรุป

5.2.4 เอกสารอ้างอิง

5.3 บทความวิจารณ์ มีส่วนประกอบดังนี้

5.3.1 ภาพปกหนังสือ

5.3.2 ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ (เนื้อหาควรเขียนให้ชัดเจนเกี่ยวกับชื่อหนังสือ ชื่อผู้เขียน
หนังสือ จัดพิมพ์โดย จำนวนหน้า ปีที่พิมพ์ และเลข ISBN)

5.3.3 บทนำ

5.3.4 เนื้อหา (การวิจารณ์หนังสือ)

5.3.5 ข้อเสนอแนะ

5.3.6 เอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนอ้างอิงในบทความ

กองบรรณาธิการวารสารชัยพฤกษ์ปริทัศน์ได้กำหนดรูปแบบการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA Style และรูปแบบการเขียนอ้างอิงแบบระบบนาม-ปี (Name-Year System) โดยจะแสดงไว้ในหน้ารายการอ้างอิง รวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนใช้อ้างอิงเฉพาะที่ปรากฏในบทความเท่านั้น และจัดเรียงรายการตามลำดับชื่ออักษรผู้แต่ง

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงผู้แต่ง 1-2 คนให้ระบุทุกคน หากมีผู้แต่งตั้งแต่ 3-6 คน การเขียนอ้างอิงครั้งแรกจะต้องเขียนให้ครบทุกคนโดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยคำว่า “และ” ส่วนการอ้างอิงในครั้งต่อมาให้เขียนย่อ ชื่อผู้แต่ง 1 คน ตามด้วยคำว่า “และคณะ” คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาคและตามด้วยปีพิมพ์ ดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ

ตัวอย่าง

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556)

พิชญาวี ทองกลาง (2560, น. 66-72)

ชุมชนวิจัย (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2562)

Fairclough (1995, p. 59)

Gersten, Baker and Loyed (2000, pp. 9-10)

2. การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ

ตัวอย่าง

(เรไร สุวีรานนท์, 2562, น. 98)

(อภินันท์ สุวรรณรักษ์, 2554, น. 76-77)

(ชุมชนวิจัย, สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2562)

(Cronbach, 1990, pp. 202-204)

(Interview, June 19, 2019)

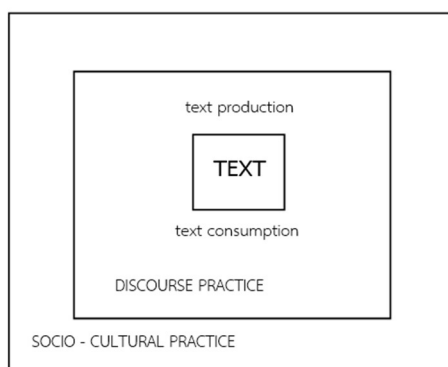
การอ้างอิงให้เพิ่มเครื่องหมายจุลภาคต่อจากปีพิมพ์ตามด้วยตัวอักษรย่อของหน้า โดยใช้อักษรย่อ น. และ p. (อ้างหน้าเดียว) และ pp. (อ้างมากกว่า 1 หน้า) อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ

การอ้างอิงที่มาของภาพประกอบ

ภาพประกอบอาจเป็นภาพที่ผู้เขียนจัดทำขึ้นเองหรือนำมาจากแหล่งอื่น ๆ ให้จัดภาพประกอบกึ่งกลางกระดาษ ส่วนคำว่า “ภาพที่” ให้พิมพ์อักษรหนาขีดขอบด้านซ้าย หากชื่อภาพยาวเกินกว่า 1 บรรทัด ให้พิมพ์บรรทัดที่สองตรงกับคำแรกของชื่อภาพ ดังนี้

1. การอ้างอิงภาพประกอบที่นำมาจากแหล่งอื่น ให้ระบุแหล่งที่มา แล้วนำไปเขียนรายการอ้างอิงท้ายบทความ

ตัวอย่าง

ภาพที่ 1 กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรม (the three dimensional framework)

ที่มา: Fairclough (1995b, 59)

2. การอ้างอิงภาพประกอบที่ผู้เขียนถ่าย หรือวาด หรือสร้างสรรค์ขึ้นเอง ให้ระบุที่มาว่าถ่ายเมื่อวันที่เท่าไร ณ สถานที่ใด เพื่อแสดงความเป็นลิขสิทธิ์ โดยไม่ต้องนำไปเขียนรายการอ้างอิงท้ายบทความ

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2 ชื่อภาพตัวอักษรปกติ

ที่มา: พิชญาวี ทองกลาง ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2563 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การอ้างอิงท้ายบทความ

อ้างอิงตามรูปแบบ APA Style โดยบรรทัดแรกของแต่ละรายการต้องพิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หากรายการอ้างอิงนั้นพิมพ์ไม่จบในบรรทัดเดียวให้พิมพ์ต่อบรรทัดที่ 2 โดยเว้นระยะเข้าไป 7-9 อักษรหรือเยื้องประมาณ 1.5 ซม. การเว้นวรรคตามเครื่องหมายทับ (/) ส่วนการเรียงบรรณานุกรมให้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยคำที่มีตัวสะกดจัดเรียงไว้ก่อนคำที่มีรูปสระตามลำดับตั้งแต่ กก-กย และภาษาอังกฤษ A-Z ดังนี้

1. การอ้างอิงหนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์).//ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่).//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

กำชัย ทองหล่อ. (2550). *หลักภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1977).

โชษิตา มณีใส (2553). *การใช้ภาษาไทยเพื่อประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผจงวาด พูลแก้ว, พัทธนิ เป็พราะ และสุวรรณี โสประดิษฐ์. (2551). *การเขียนเรียงความจดหมาย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (3th ed.). New York: Harper & Collings.

Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: longman.

2. การอ้างอิงวารสาร

2.1 วารสารฉบับพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์).//ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขปีที่(เลขฉบับที่),/น. หรือ p. หรือ pp./เลขหน้า.

2.2 วารสารฉบับอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์).//ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขปีที่(เลขฉบับที่),/น. หรือ p. หรือ pp./เลขหน้า./สืบค้นเมื่อ
วัน/เดือน/ปี,/จาก/http://www.xxxxxxxx

ตัวอย่าง

วิภาดา รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2559). ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความเป็นชาย-ความเป็นหญิงในหนังสือชุด
“เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก”. *รมยสาร*, 14(3), น. 29-33.

ชำนาญ ชูรัตน์. (2561). ประสิทธิภาพการให้บริการโรงพยาบาลพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. *วารสาร
นวัตกรรมการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*, 6(2), น. 16-24.

Al-Matari, E. M., Swidi, A. K., & Fadzil, F. H. (2014). The Measurement of Firm Performance's

Dimension. *Asian Journal of Finance & Accounting*, 6(1), pp. 24-49.

Choorat, C. (2017). Efficiency in Service Operation of Phatthalung Hospital. *Journal of Administrative and Management*, 6(2), pp. 16-24.

3. การอ้างอิงรายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อเรื่อง/ (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

JabJone, S., Jabjone, S., & Tawkaew, P. (2018). *The study of demand and supply factors that influence to Buddhist art tourism in amphur Pak Thong Chai, Nakhon Ratchasima province* (Research report). NakhonRatchasima: NakhonratchasimaRajabhat University.

Khantikun, P. (2010). *Political participation patterns of people in Dusit district, Bangkok* (Research report). Bangkok: SuanSunandhaRajabhat University.

4. การอ้างอิงเอกสารการประชุมวิชาการ

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท.ใน หรือ In/ ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.).// ชื่อการประชุม/ (น. หรือ p. หรือ pp./ เลขหน้า).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เฉลิมชัย มนูเสวต. (2560). ครูผู้นำ: บทบาทเชิงก้าวหน้าของครู. ใน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และนักรบ หมี่แสน (บ.ก.), *ความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ* (น. 63-78). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพรัตน์ น้อยเจริญ. (2558). “ครูคือใคร” : มโนอุปถัมภ์ครูในบทเพลงไทย. ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53* (น. 933-941) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

5. การอ้างอิงวิทยานิพนธ์

5.1 การอ้างอิงแบบรูปเล่ม

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อเรื่อง/ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย).

5.2 การอ้างอิงแบบอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อเรื่อง/ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย).// สืบค้นเมื่อ/วัน/

เดือน/ปี,/จาก//http://www.xxxxxxxxxx

ตัวอย่าง

ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ. (2558). *ภาษากับอัตลักษณ์เมียฝรั่งในวาทกรรมสาธารณะ* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

บุญแสนอ ตริวิเศษ. (2559). *พลังภาษาในวาทกรรมของเสกสรร ประเสริฐกุล* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์). สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2564, จาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=91&ReclId=67676&obj_id=371807&showmenu=no

Boonarkas, W. (2013). *The Effects of the STAD Cooperative Learning Technique towards Learning Achievement and Critical Thinking Skills in Mathematics of Pratomsuksa6 Students* (Master of Education, RambhaiBarniRajabhat University).

6. การอ้างอิงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี,/จาก//http://www.xxxxxxxxxx

ตัวอย่าง

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). *การพัฒนานักศึกษาสู่ Thailand 4.0*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2560, จาก http://www.moe.go.th/mobile1/viewNews.php?nCatId=news_act&moe_mod_news_ID=46900

Charoensethasil, T. (2016). *Student development to Thailand 4.0*. Retrieved 4 March 2017, from http://www.moe.go.th/mobile1/viewNews.php?nCatId=news_act&moe_mod_news_ID=46900 (In Thai)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ 044-256103

